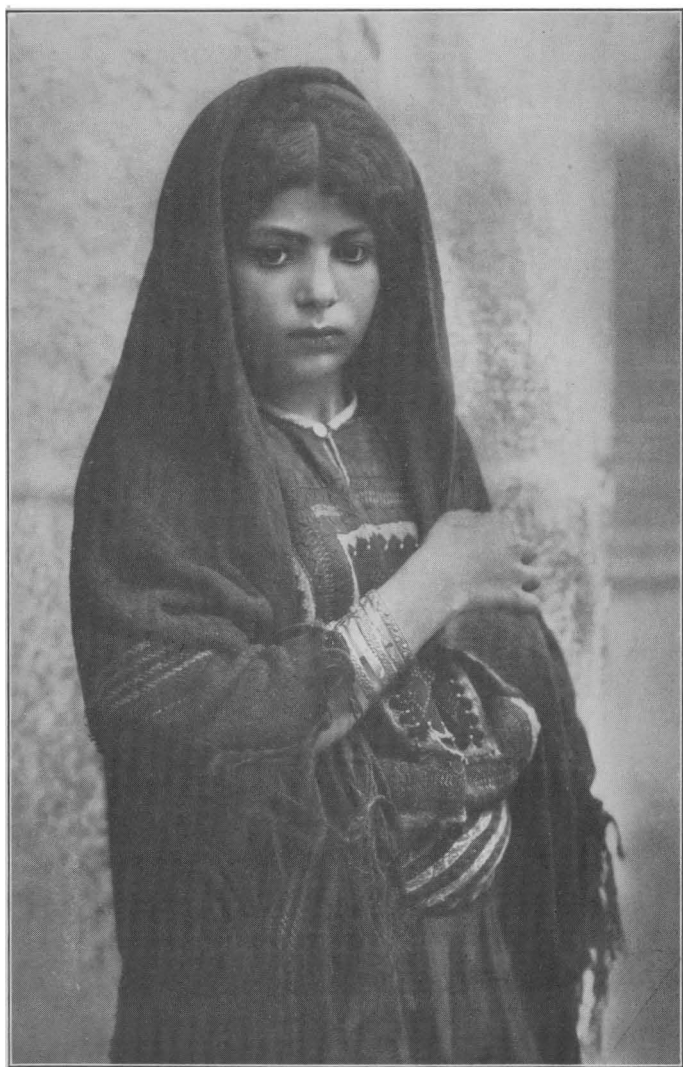

DEN MUHAMMEDANSKE BØRNEVERDEN.

AF
SAMUEL M. ZWEMER,
MISSIONÆR I CAIRO.

AVTORISERET (NOGET FORKORTET) OVERSÆTTELSE
MED 15 BILLEDER.

I KOMMISSION HOS O. LOHSE, KØBENHAVN.
DE FORENEDE BOGTRYKKERIER, AARHUS.
MCMXVII.

En Brud fra Alger.

Sælges til Fordel for den danske Østerlandsmission.
Oplag: 2000.

FORORD.

Muhammed var utvivlsomt en af de største religiøse Ledere, som Verden nogen Sinde har set. Han var Geni og Digter, Reformator og stor Kriger. Men Muhammed kunde aldrig have sagt: »Lad de smaa Børn komme til mig og formen dem det ikke; thi Guds Rige hører saadanne til.« Hans Bog, hans Liv og hans Idealer er ikke hans, der satte et lille Barn midt i Kredsen og gav Børneverdenen en evig velsignet Arv ved sin egen Menneskeblivelse.

Den nuværende store og bestandig tiltagende Interesse for Barnets Velfærd skyldes Kristendommen; og det kan derfor ikke kaldes ubetimeligt, at der gives Oplysning om de Kaar, hvorunder den muhammedanske Børneverden lever. Naar den hele Verden er bleven Ens Nabo, kan intet Menneske og ingen Race leve, som om Verden ikke eksisterede.

Dette er ikke en Bog for Børn, men om Børn. Det kan ikke være en Bog for dem, fordi den sandfærdigt og frygtløst skildrer de virkelige Forhold, saaledes som Øjenvidner i mange Lande har iagttaget dem. Hver eneste Sætning kunde være bleven stadfæstet ved Henvisninger til Autoriteter og ved Brugen af Fodnoter; men det er med Vilje, disse er bleven udeladt for ikke at ødelægge Siderne eller prøve Læsernes Taalmodighed for haardt. Billederne, som alle giver Indblik i den muhammedanske Børneverden, skulde gerne tjene til, at hvad vi har set med vore Øjne og hørt med vore Øren, ogsaa maa trænge ind i Læsernes Hjerter.

Cairo.

S. M. Zwemer.

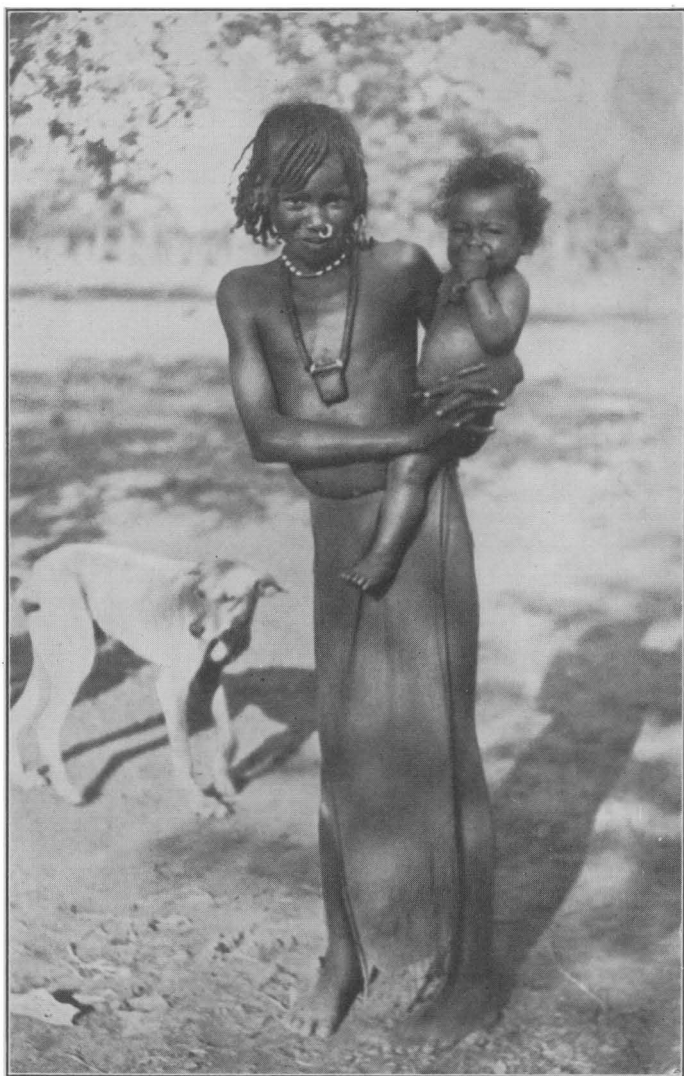
Det er den danske Østerlandsmission, som ved sit Bogfond har foranstaltet Udgivelsen af denne Oversættelse af den ogsaa blandt danske Missionsvenner kendte og skattede Missionær Zwemers Bog. Idet Bogfondet bringer en Tak til Fru Mc Neile for hendes Arbejde med Oversættelsen og til Pastor Alfred Nielsen og Dr. Fox Maule for deres Gennemsyn af Manuskriptet, udsendes Bogen i det Haab, at den vil uddybe Forstaelsen af og styrke Kærligheden til Muhammedanermissionen blandt danske Kristne.

Ørdrup, 10. Novbr. 1917.

Ferd. Munch.

Indholdsfortegnelse.

Forord.	Side
I. Den muhammedanske Børneverden	1
II. Omgivelser	9
III. Fødsel, Barndom og legemlig Opdragelse	20
IV. En muhammedansk Barnesjæl	40
V. Moralsk Opdragelse og Forsømmelse	57
VI. Et muhammedansk Barns Religion	76
VII. Vestens og den kristne Missions Indflydelse	90
Billeder	104

Ung Pige og Barn af Messeriastammen, Kordofan.
(Mærk Amulettten om hendes Hals).

Beduinbørns Ørkenglæder.

I. Den muhammedanske Børne- verden.

Da Tyrkerne d. 29de Maj 1453 erobrede Konstantinopel, flygtede de forsvarsløse, kristne Indbyggere skarevis til den kristne Kirke, Aja Sofia, i den Tro, fortælles der, at saa snart Fjenden naaede Konstantin den Stores Søjle, vilde en Engel komme ned fra Himlen og adsplitte Sejrherrerne. Men der kom ingen overnaturlig Befrielse. Tyrkerne kom -- Flygtningene blev taget til Fange, og Konstantins og Justinians Tempel blev indviet til Islam. Sultan Murad d. Tredie fik en Halvmaane, hvis Diameter var 150 Fod, anbragt i Stedet for Korset; den blev stærkt forgyldt, saa at Muhammedanerne derefter, selv fra det fjerne Olympia, kunde se Symbolet paa deres Tro straae i Solen.

Lige saa fremtrædende som Sofiamoskeens Kuppel og Minareter og lige saa udfordrende staar det muhammedanske Problem over for den kristne Verden. I Europa har Islam listet sig ind, i Asien har den stødt Kristendommen fra Tronen, og i Afrika været dens Rival. Dens tre store Hovedsteder ligger i tre Verdensdele. Mekka har været Hjertet i den muhammedanske Verden gennem mange Aarhundreder og er den Dag i Dag det Centrum, som en Syvendedel af Menneskeslægten vallfarter til. Fra Sierra Leone til Kanton og fra Tobolsk til Singapore breder de troende deres Bedemaatter, bygger deres Huse og begraver deres døde i Retning mod Mekka. Konstantinopel staar Ansigt til Ansigt med to Verdensdele og to store Civilisationer og er vedblivende Kalifatets By, skønt den nu er Hovedstad i et Rige, der vakler. Kairo er Ægyptens vigtigste By, hele Afrikas Hovedstad og den muhammedanske Verdens literære Centrum. Der findes intet Tungemaal i Islam, i hvilket Kairos Trykkerier ikke giver sig Udtryk. Deres Indflydelse rækker ud over al Jorden og deres Ord til Verdens Ende.

Enheden i det muhammedanske Problem er imidlertid ikke blot politisk og intellektuel. Islam besidder en saadan Fasthed i sin Organisation, sine Meloder og hele sit aandelige Liv, at ingen anden Kraft, der har været rettet mod den kristne Kirke, endnu har kunnet naa op imod den, endsige paa Højde med den. Den rækker ud over Verdensdele, Nationer og Racer — og alligevel staar den tydeligt og klart afgrænset midt i et Virvar af Nationer, Racer og religiøse Kræfter. Dens Enhed kender hverken til geografiske eller sproglige Grænser. Den særkendes ved intellektuelle Idealer samt ved sociale og religiøse Baand, der er karakteristiske ved deres Elasticitet, Holdbarhed og dominerende Kraft. Naar vi derfor taler om Islam, staar vi lige over for et intellektuelt, et socialt og et moralsk Problem, hvis Faktorer alle staar i samme Forhold til hverandre blandt forskellige Racer og i mange Lande. Betingelserne saa vel som Vanskelighederne er væsentlig de samme. Den bedste Maade at nærme sig dem paa og de heldigste Metoder for godt Arbejde viser sig at være omtrent ens fra Marokko til Peking.

Et omhyggeligt Studium af alle de Kendsgerninger, der er samlede i de følgende Kapitler, vil tydeligt vise, at Enheden i den muhammedanske Verden er særlig indlysende, hvori det gælder Børnenes Liv. En Ottendedel af alle Jordens Børn lever under Halvmaanens Skygge i muhammedanske Lande. Det er blevet bemærket, at den barnlige Modtagelighed, som findes hos alle Racer, „undertiden synes at være mere fremtrædende blandt Folkeslag af lavere Intelligens. Før Syndens og Uvidenhedens Taager har formørket Gudsbilledet, hvori de er skabt, viser de en Styrke og Klarhed, der er mere fremtrædende, end den findes hos deres Brødre og Søstre i civiliserede Lande. Denne Kendsgerning har man ikke lagt tilstrækkelig Mærke til i etnologiske Studier.“

De muhammedanske Barneansigter, som findes paa Billederne i denne Bog, beviser, at denne Paastand er rigtig. De viser den bedste, ikke den værste — den lyse, ikke den mørke Side af Islam. Den muhammedanske Verdens Haab ligger i dens Barneverden. Og dog kommer de fra deres tidligste Aar ind under Islams mørke Arv.

Som vi skal se, er der ingen Religion, der lægger saa megen Vægt paa Barnets tidlige religiøse Oplæring, men samtidig skænker dets moralske Opdragelse saa ringe Opmærksomhed, som Islam. For alle disse Børn er Muhammed Ide-

alet; han er deres Haab om Frelse, og Guds Vilje er for dem aabenbaret i Koranen. Det Antal Mennesker, som former deres Liv efter Muhammeds og følger hans Lære, er ca. 200 Millioner. Af disse lever 42 Millioner i Afrika, 2,300,000 i Europa og næsten hele Resten i Asien og paa Sydhavssøerne.

Det er svært at gøre sig klar, hvad disse Tal betyder, thi, som Carlyle siger: „Det er jo nok Masser — og dog — hvis du følger dem ind i deres Kamre og Huler, bestaar Masserne af enkelte, af hvilke hver eneste en har sit eget Hjerte og sine egne Sorger!“ Hvis alle muhammedanske Børn stod sammen og holdt hverandre i Hænderne, kunde de naa akkurat to Gange om Jordkloden, hvis Omkreds er 40 Mill. Meter. Alene de muhammedanske Børn i Indien kunde, hvis de marcherede med Hænderne paa hverandres Skuldre, danne en Procession saa lang, som Afstanden fra New York til Chicago 15 Gange. Eller, hvis vi lægger Antallet af muhammedanske Børn i Indien og Persien sammen, faar vi næsten 29 Millioner under 15 Aar. I Følge Folketællingen i 1910 var Antallet af Børn i De forenede Stater kun lidt større, nemlig 29,499,136. Problemet: Børnenes Vel er altsaa statistisk set lige saa stort alene i denne Del af den muhammedanske Verden som i De forenede Stater. Men i dette sidste Land har vi kristne Omgivelser, gratis, tvungen Skolegang og store Udgifter til Forbedring af Børnenes Kaar. Med Hensyn til Indien véd vi, at 96½ % af Muhammedanerne dér hverken kan læse eller skrive, og at intet gøres for at give de store Mængder af deres Børn nogensomhelst intellektuel eller moralsk Udvikling.

En Trediedel af alle Smaabørn, som fødes i Afrika, bærer muhammedanske Amuletter eller Talismaner om Halsen, og i mange Tilfælde er dette alt, hvad de har paa! Alene i Kashmir er der flere muhammedanske Børn end hele Befolkningen i den store By Liverpool, medens Antallet af muhammedanske Børn i Kina udgør en Million mere end Chicagos Befolkning. Den Børneverden, der omtales i denne Bog, vilde fylde 17 Byer af Londons Størrelse. Men naar alt kommer til alt, er statistiske Sammenligninger ganske utilstrækkelige til at give os et Indtryk af den Nød og de Muligheder, vi finder blandt disse smaa, for hvem Kristus ogsaa døde.

Fra Algier faar vi bedre Oplysninger, omhyggeligt samlede af Missionærer. I dette ene muhammedanske Land er

der 710,188 Drenge og Piger mellem 5 og 14 Aar og 331,287 smaa Drenge under 5 Aar. Hvis Gud kaldte os ud for at tælle Stjernerne, som han kaldte Abraham, maatte vi tælle alle dem, som var synlige for det blotte Øje paa hele Himmelhvælvingen 100 Gange, før vi naaede Antallet af muhammedanske Drenge i Algier. Han, som helbreder dem med de brudte Hjerter og forbinder deres Saar, som tæller Stjernerne og kalder dem ved Navn, han kender ogsaa Navnet paa hvert eneste Barn i Algier og over hele Verden. Han ikke alene kender deres Navne, fordi Han er deres Fader; men Han elsker dem. Hans eget Ord forsikrer os derom: „Hvem der modtager et saadant lille Barn i mit Navn, modtager mig.“

Hvad der ligger i Udtrykket „den muhammedanske Børnverden“, bliver ogsaa klart, naar vi tænker ikke blot paa Folketallet, men paa de Lande, hvor Muhammedanerne bor.

Islam naar fra Stillehavet til det atlantiske Ocean. Endnu før Daggryet farver Himlen rød, hører de muhammedanske Drenge af Marostammen paa Philippinerne Muezzinens Kalde til Bøn. En Time senere gentages den fra Javas Minareter, — og endnu en Time efter høres den i Kalkuttas muhammedanske Kvarter. Tredsindstyve Minutter senere lyder Raabet: „Gud er stor, og Muhammed er Guds Apostel“ i Bombay med dens myldrende muhammedanske Befolkning og langs hele denne Længdegrad gennem Afghanistan og Centralasien. Atter gaar der en Time, og fra de ældste Moskeer i Samarkand og Bokhara genlyder den samme Opfordring til Bøn. Nu er det Middag paa Philippinerne, — men seks Timer senere lyder Ordene i Mekka, de samme Ord, der høstes første Gang for tretten Aarhundreder siden. Der gaar igen en Time — og Muezzinen synger i Kairo, endnu en, og hans Stemme høres i Tripolis — atter en Time, og han kalder til Bøn i Algier. Og endelig klinger de samme Ord: „Muhammed er Guds Apostel“, ud over Atlanterhavet fra Freetown og Sierra Leone.

Der er Steder endnu længere mod Øst og Vest, end de her omtalte, som ogsaa maa indbefattes i den muhammedanske Børnverden. Et betydeligt Antal Muhammedanere beder i Perth i Australien, hvor de har bygget en pragtfuld Moské — paa Jamaica, i Vestindien, hvor de vinder Tilhængere mellem de kristne Negere — i Kapstaden og i Brasilien, Guyana og andre Steder i Sydamerika. Disse smaa Grupper er imidlertid uden stor Betydning.

Den muhammedanske Børneverden indbefatter mange Sprog. Profeten Muhammed talte Arabisk og kaldte det Englenes Sprog. Han kunde hverken læse eller skrive, men dikterede Koranen i dette Sprog. Opfordringen til Bøn saa vel som selve Bønnerne skal være paa Arabisk alle Vegne under Islam — skønt de tre Fjerdede af Muhammeds Tilhængere ikke forstaar dette Sprog. Det arabiske, religiøse Ordforraad har trængt sig ind i mange andre af Muhammedanernes Tungemaal, og dets Alfabet er blevet antaget eller tilpasset i mange Dele af Asien og Afrika. Koranen er bleven oversat paa Persisk, Urdu, Tyrkisk, Javanesiske, Bengalsk og et Par andre Sprog; men disse Oversættelser er kostbare, sjældne og meget lidt brugte. De vigtigste Sprog i literær Hensende er næst efter Arabisk: Persisk, Tyrkisk, Urdu, Bengalsk, Kinesisk og Russisk — og paa disse Sprog findes der en betydelig religiøs Literatur. I Afrika er de betydeligste muhammedanske Sprog foruden Arabisk: Kisuaheli, Hausa, Berber- og Kabylsproget. I Indien maa vi til denne Liste føje andre som Pandshabi, Gujerati, Kashmirsk, Baluchi og Pushtu, medens der for Centralasiens og Europas Vedkommende foruden Tyrkisk findes Kurdisk, Albanesiske og adskillige andre Dialekter.

Bibelen, eller i det mindste Dele af det nye Testamente, er oversat paa alle disse Sprog; men vi maa vel huske paa, at disse muhammedanske Lande og saaledes ogsaa denne muhammedanske Børneverden er blevet forsømt og i mange Tilfælde aldeles udelukket fra Verdensmissionens Program. Hvor trist lyder det ikke, hvad Frøken Von Mayer skriver fra Samarkand:

„Jeg er villig til at give Oplysninger angaaende Børnenes Antal, Undervisning og Dødelighed her; men jeg kan i ingen Beretning give Dem om det Missionsarbejde, som gøres her; — thi ikke et eneste af disse halvanden Million muhammedanske Børn kommer nogensinde i Forbindelse med Kristendom.“

Hvad hun siger om Bokhara og Khiva gælder ogsaa om Kinesisk Turkestan og Nomaderne i Gobi og Mongoliets Ørkener, om Afghanistan, om Børnene i Central- og Vestarabien, Sydvestkysten af Persien og Belutschistan. Tænk endvidere paa de ubesatte Arealer med muhammedansk Befolkning i Afrika — i Marokko, den sydlige Halvdel af Algier, Tripolis, Egnene langs Atlaskæden, de mange Tusinder i Sahara, Nigerias og Sudans Millioner og de store Skarer i britisk, fransk og ita-

liensk Somaliland! Her staar vi over for et Problem af en upaaagtet og forsømt Børneverden, som vi maa lægge paa vort Hjerte, som det hviler paa Guds. Det fulde Antal Børn i disse absolut urørte Arealer udgør omtrent 40 Mill., paa hvem ingen kristen Indflydelse virker.

Bortset fra alle Missionskrav til den kristne Kirke kan ingen nægte, at der hviler et stort og alvorligt Ansvar for disse Børn paa Europas Regeringer, som gennem deres Koloniers Udvidelse og Erobring ogsaa har moralske Forpligtelser over for Børneverdenen i disse Lande. Det er et Ansvar, der hviler paa den hvide Mand, et Ansvar overfor alle disse Børn, som staar under europæisk Kontrol, og det kan og bør han ikke unddrage sig. Og ingen, som tror paa Gud, kan tvivle om, at der er en guddommelig Hensigt med, at disse Millioners materielle, moralske og aandelige Interesser er i Hænderne paa dem, som kalder sig selv Kristne.

Før den store europæiske Krig udbrød med alle de Forandringer, som uden Tvivl vil finde Sted efter den i Styrelsen af Kolonierne i Afrika, var Antallet af Muhammedanere under britisk Herredømme eller Beskyttelse 90,478,111. Af disse levede, med et rundt Tal, 22 Mill. i Afrika og 68 Mill. i Asien. Storbritanien holder praktisk talt den politiske Magt i den muhammedanske Verden i Ligevægt. Nærmest efter denne Magt følger Holland med ikke mindre end 35 Mill. i sine Kolonier. Rusland har 20 Mill., og Frankrig 15 Mill. i Afrika og 232,000 i Asien. Tyskland og Italien havde hver omtrent det samme Antal i deres afrikanske Protektorater — den første 1,480,000 og den sidste 1,365,000. Portugal, Belgien og Spanien har ogsaa Muhammedanere i deres Kolonier; men kun for Portugals Vedkommende er det mere end $\frac{1}{4}$ Million. De forenede Staters største Missionsproblem ligger blandt Moroerne paa Philippinerne.

Med Hensyn til alle disse Besiddelser og Kolonier er det øjensynligt, at Problemet om Undervisning og Opdragelse for de muhammedanske Børn først og fremmest paahviler Regeringen. Der er, som vi senere vil se, næsten almindelig Ukendskab til Læsning blandt Muhammedanerne — og det er da ikke umuligt selv for en Regering, som religiøst set erklærer sig strengt neutral, at skabe en Undervisning, der i sjælelig og moralsk Henseende kan løfte disse lavt staaende Racer. Storbritannien, Frankrig, Tyskland og Nederlandene har gjort meget for den økonomiske Udvikling i deres Kolonier og har

saaledes fjernet Hindringerne for virkelige Fremskridt. De har ogsaa i en særlig Grad opmuntret Muhammedanerne til at antage Vestens Lærdom. Og først og fremmest har de med ganske faa Undtagelser givet alt Missionsarbejde frie Kaar. Derimod lader det til, at den engelske Regering i Øst Afrika og Nigeria prøver paa at bevare Islam, hvor denne Tro findes, og skønt den ikke officielt erklærer sig for Islam, yder den dog Bistand til, at denne Religion kan sprede sig i de hedenske Distrikter. Missionæren Dr. Clair Tisdall skriver:

„Det ser ud, som om Regeringen for Tiden lægger Hindringer i Vejen for alle, som prøver at evangelisere Folkestammerne i Britisk Østafrika. Dette har i den Grad været Tilfældet, at de forskellige Missioner for kort Tid siden sendte en Deputation til Regeringen for at bede, om den i det mindste vilde holde sig neutral og ikke længere bruge sin Indflydelse til at holde Høvdingerne og andre tilbage fra Undervisning i Kristendom eller vise Tilbøjelighed til at opmuntre Islam som en mere passende Religion for Negrene end Kristendom. Regeringen har gjort store Anstrengelser for at bygge og støtte Skolen for Arabere, Suahelier og andre, hvori der ikke maa undervises i Kristendom. Vi har imidlertid nu Grund til at haabe, at denne taabelige og uværdige Politik vil blive i væsentlig Grad forandret eller helt forladt.“

Fra samme Kilde hører vi med Hensyn til Nigeria følgende:

„Vor lokale Regering gør sig til et med Islam imod Kristendommen — ja stiller sig saaledes over for kristen Mission, at ikke engang Regeringen i Persien vover at gøre dem det efter. Missionærerne er ligefrem bange for at lade det engelske Folk vide alle de Maader, hvorpaa deres Arbejde hindres, og at Islam anerkendes og beskyttes og af Regeringen behandles, som om den var Statsreligionen i dette engelske Protektorat — af Frygt for at det skulde føre til værre Undertrykkelse. For to Aar siden var der en højstaaende Englænder, som i Times fik Lov at udtale som sin Mening, at man ingen anden Religionsundervisning burde tillade i de afrikanske Regeringsskoler end Islam, og den samme Avis vilde ikke optage noget til Genmæle mod ham. Derfor udlægger ogsaa nu muhammedanske Lærere Koranen i alle Regeringsskoler i muhammedanske Distrikter, og Islams Love indføres og bruges i de hedenske Stammer i Nord Nigeria. Dette er „værre end en Forbrydelse; det er en Dumbhed.““

Hvad de forskellige Regeringer vil gøre for at drage Om-sorg for Børneverdenen, maa gøres nu. Et eneste Slægtled af Børn oplært i det bedste af Vestens Civilisation og først og fremmest med et personligt Kendskab til Ham, som er alle Menneskers Freiser og Børnenes Ven, vilde føre disse lavtstaaende Racer et godt Skridt fremad mod Udvikling og Oplysning. Man ser tydeligt, hvor vigtigt dette Krav er, naar man husker paa, hvor kort en muhammedansk Barndom er, og hvor tidligt en Mands og Kvindes Ansvar lægges paa de smaa Skuldre. En Dame i Mardin nedskrev følgende Samtale med nogle kurdiske Hyrder; den giver et typisk Eksempel paa den muhammedanske Barndoms Kortvarighed:

„Hans Bedstemoder ser sig om efter en Kone til ham,“ meddelte han videre.

„Hvad siger I!“ udbød jeg forfærdet. „Men han kan da ikke være mere end ni Aar gammel.“

„Han er elleve — og om to Aar maa han giftes. Saa faar han Børn og banker sin Kone, passer sine Faar og dør til sidst.“

Med stor Sindsro udmalede Tomas dette tragiske Liv. „Han er jo ikke andet end en Kurder. Hvad betyder Kurderne?“ spurgte han og fejede lille Sheik Musa til Side med en Haandbevægelse. „De betyder ingen Ting,“ svarede han sig selv.

Naar Pigebørnene er elleve eller tolv Aar, undertiden endogsaa tidligere, begynder de at blive holdte inde og tilslørede. Drengene i Ægypten og Tyrkiet bliver som oftest gift, naar de er femten eller seksten. Sammenlignet med de fleste Børn i Vestens Lande kan man næsten sige, at disse Børn har slet ingen Barndom. Der fortælles saaledes om Muhammedanerne i Pandschab: „De ganske smaa Piger bliver ofte forlovede med midaldrende eller ældre Mænd og gift, før de er tolv Aar; i saa Tilfælde faar de som Regel Lov at blive i deres Faders Hus endnu et Par Aar. Hvad saadan en lille Pige husker fra sin spædeste Alder er, hvad hun har hørt sine Forældre tale om det „Arrangement“, der er truffet for hende.“ Og en Missionær i Ægypten skriver følgende: „En ung muhammedansk Pige fortalte mig, at hun kun havde set sin Fader, naar han gik forbi Huset, mens hun og hendes Moder kiggede gennem et tilgitret Vindue paa anden Sal. Disse smaa Piger gaar Glip af Barndommens lykkelige, ansvarsfri Liv og faar aldeles uforberedte alle en Moders Byrder og Ansvar at bære.“

II. Omgivelser.

Islam fødtes i Ørkenen. Det Land, hvor denne store Verdensreligions Vugge stod, er et af de mest ufrugtbare og utilgængelige med et Areal paa over en Million engelske Kvadratmil. Arabien har ingen Floder, og ikke en eneste af de smaa Bjergstrømme, hvoraf dog nogle er stedseflydende, naar ned til Kysten. Umaadelige Sandørkener eller frygtelig øde Bjergkæder, blottet for alt Liv, dækker en stor Del af dette Areal.

Det var i saadanne Omgivelser, at Muhammed blev født og opdraget. Ørkenen var hans Skole og det Sted, hvor han drømte sine Drømme og saa sine Syner, saa det er ikke saa underligt, at hans Religion laante meget fra disse Omgivelser og først bredte sig i Centralasiens og Nordafrikas Ørkenlande.

Naar man betragter Islams nuværende Udstrækning, og hvorledes det i intellektuel, social og moralsk Henseende behersker Millioner, former alt efter sit eget Forbillede og frembringer en forunderlig Enhed indadtil selv der, hvor de ydre Omstændigheder og Kaar er vidt forskellige — saa ser det ud, somom en svidende Ørkenvind har fejet hen over Verden og bragt Sporene af Ørkenen med sig alle Vegne. Denne Religions mystiske Magt virker overvældende. Den muhammedanske Verden gør til Tider samme Indtryk paa os, som Saharas Ørken paa den rejsende: „En uhyre Ødslen med Pragt og Glans, — med Rigdom og Forladthed. Storslaet i sin Grumhed, ubarmhjerterig i sin Skønhed ligger den for os. Den fortryller, forfærder og fængsler os ophøjet uinteresseret i, om vi bryder os derom eller ej, medens den løfter eller knuser os med den samme fjerne Højhed.“

Islam er mærket af Ørkenen: vild, kampberedt, truende, tavs, en Verden fuld af skuffende Luftspejlinger, af blændende Lys, mørke Skygger og forfærende Forladthed. Naar Mu-

hammed beskrev Gud som Lysenes Lys (Sure 21: Lyset), eller naar han skildrede Ilden i det bundløse Helvede med dets svidende, brændende Vinde og dets Brændsel af Lavasten, talte han som en Ørkenens Søn. Et Sted beskrives Ørkenen som „et øde Land med splintrede Bjergtoppe, sønderrevne Dale og en glødende Himmel. Og ved hvert Skridt mindes man om det vilde, voldsomme, kampberedte. Alt inden for dens Grænser synes at kæmpe for at hævde sig selv mod ødelæggende Magter. Der raser her en Krig mellem Elementerne, og der er en Kamp for Tilværelsen, hvis Vildskab man ikke finder Mage til andetsteds i Naturen.“ Og saadan var de Omgivelser, hvori Muhammed modtog sine Aabenbaringer. Muhammedanernes Opfattelse af Gud, deres Tro paa djinn (Aander), deres Faste i Ramadan, deres voldsomme Fanatisme og overstrømmende Gæstfrihed bærer alt sammen Spor af Nomadelivet. „Man finder den samme Haardnakkethed, som den hungrige udviser i sin Kamp for Brød, i alt Liv i Ørkenen; Ørkenens store Bud er Loven om Udholdenhed og Afholdenhed.“

De muhammedanske Børn, som lever i Persien, Afghanistan, Arabien, Nordindien, Tibet, Kinesisk Turkestan og Asia-tisk Rusland saa vel som dem i Tripolis, Tunis og Sahara bliver født og opdraget i denne Nomadetilværelse.

Man finder to Typer blandt Beboerne af disse Lande: Nomaderne paa de vide Sletter med en spredt og sparsom Befolkning og den agerdyrkende Klasse i de vandede Oaser, hvor der efterhaanden opstaar smaa Byer. Vore Billeder af Beduinbørnene i Arabien og de nøgne Smaafyre, der bolttrer sig i Sandet, er typiske. En Missionær giver følgende Beskrivelse af Livet i Belutschistan (og det samme gælder om Arabien og det sydlige Persien):

„Hovedmængden af disse Mennesker er Nomader, der søger fra Sletten op i Bjergene og omvendt, efter som Aarstiderne skifter. Om Vinteren kan man finde deres Gedehaars Telte eller Græshytter alle Vegne, hvor der er Vand. Deres Ejendom bestaar af Jord, Kameler, Geder, Faar, Æsler, Heste og engang imellem nogle Okser. I de Maaneder, hvor de er paa Vandring, er det et interessant Syn at se Bolan Passet. Det er opfyldt af en endeløs Procession af Brahui'er, deres Familier og Hjorder. Her kan man se en tungt belæst Kamel med en Kvinde eller et Par Børn paa Toppen, medens nogle Høns, der er bundet til forskellige Byldter, basker med Vin-

gerne og prøver at finde Fodfæste. Saa kommer der maaske et Æsel med en otte, ni Kid eller Lam paa Ryggen; deres smaa Hoveder kigger frem fra Sadeltaskerne paa begge Sider. Bagefter kommer der Mænd, Kvinder og Børn, der driver Kameler og Faareflokkke eller løber efter Æsler, som vil stikke af. Deres Ejendele er faa og fattige. Et Uldtæppe vævet af Gedehaar og lagt over tre krogede Stokke danner deres Telt, en Bunke valterede Tæpper deres Seng, og de samme med et broget Tæppe over udgør Forhøjningen, hvor Gæsterne modtages og underholdes. Nogle Kogekar, en Kværn til at male Korn paa, et Sværd, og maaske en Bøsse og et Par andre Smaating udgør Resten af deres Ejendele.“

Under disse Omstændigheder kan man nok forstaa, at den store Mængde af Kvinder og Børn er aldeles uoplyste, at Uvidenhed og Overtro hører til Dagens Orden, og at legemlig set kun de stærkeste kan gennemgaa og overleve alle Strabadserne. Intet Sted i Verden træffes der færre Forberedelser til et lille Barns Komme end mellem Beduinerne. Der er ingen Luksusgenstande i et Gedehaarstelt, og der hviler saa mange Byrder paa Moderens Skuldre, at hun ikke kan anvende megen Tid til at sørge for sine Børn. Cyril Crossland giver en god Beskrivelse af Livet blandt Kvinderne paa Kysten af det røde Hav. Det er det samme slidsomme og ensformige Liv, som Beduinkvinderne fører alle Vegne:

„Foruden at lave Mad og sørge for Børnene og Kvæget laver Kvinderne visse bestemte Haandarbejder. Palmembladsmaatterne, som dækker Teltene og Husene udvendig, købes færdige; men de grove Uldtæpper indenfor bliver vævet hjemme af Haar fra Ejemandens Geder; det opsamles og spindes til grov Traad, efterhaanden som Gederne fælder dem. Det spindes altsammen med Haanden, og Traaden vindes blot paa et lille Stykke Træ, der hænger og dingler, mens det stadig snurres rundt med Haanden. Naar de har samlet en halv Snes saadanne graa og brune Nøgler, stiller de en simpel Væveramme med tre Stokke i Sandet, og alle har travlt med at væve i nogle Dage.“

Hvad der passer paa Nomaderne, gælder ogsaa om Befolkningen i Landsbyerne og Byerne, hvad Hygge i Hjemmet angaar. De fleste Landsbyhuse faar kun Lys gennem Huller i Murene, og der findes sjældent andet Husgeraad end Senge og Kogekar. En typisk Landsby paa Bredderne af Nilen eller Tigris imellem Palmetræer og grønne Marker er meget ma-

lerisk paa et Fotografi; men ved nærmere Eftersyn er der ikke meget, der minder om et Hjem. Uorden, Snavs og Utøj møder én alle Vegne. Noget Privatliv er umuligt. Naar Vejret er koldt, kryber Børnene sammen i de uhyggelige Huler, sidder der paa den bare Jord og finder sig sløvt i, at Fluerne sværmer om deres Ansigter. Eller man kan se dem ivrigt beskæftiget med at samle Ko- og Kamelgødning i Kurve, som de bringer hjem, hvor det formes til flade Kager, der anbringes langs Murene eller paa Taget for at tørres. Det bruges til Brændsel om Vinteren.

De Omgivelser, hvori muhammedanske Børn lever, har det samme lave Præg i de Lande, der ellers er gunstigere stillet. En Journalist skrev efter tre Maaneders Ophold i Algier, at dette Land paa sine Steder er saa smukt som Edens Have, men at man alle Vegne ser Tegnene af Islams Svøbe:

„For nogle Dage siden gik vi gennem Kasbah i Algier. Kasbah er den Del af Byen, hvor Araberkvarteret findes. Det var en Oplevelse, som maatte gøre en tung om Hjertet. Folk har kaldt Kasbah en menneskelig Kanningaard. Gaderne er saa snævre, at man paa mange Steder kan staa midt paa Vejen og røre ved Murene til begge Sider. Hær lever, arbejder og handler de indfødte. Fødevarer — saa modbydelige, at man fik Kvalme blot af at kaste et Blik paa dem — laa til Salg i de snævre Gyder, hvor Lugten var et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om Atmosfærens Raaddenskab. Mørke Porte, snævre Trapper og Døre paa ganske uventede Steder gav os en Anelse om, hvor vildsom, farlig og hemmelighedsfuld denne Labyrinth var — disse Katakomber. De Mennesker, vi mødte i de stille Gyder, og som næsten alle var klædt i hvidt, gik tavse og tungsindige, som om de kunde være Lig, der vandrede ud fra deres Grave.“

Ord for Ord kunde denne Beskrivelse passe paa Livet i Bagdad eller Yarkand, den muhammedanske Del af Delhi eller Kerman.

Paa et bestemt Punkt adskiller Bybeboerne i det tropiske Bælte sig fra Nomaderne, nemlig Kvindernes strengere Afspærring hos de første. Ellsworth Huntington har skildret denne Modsætning saa klart, at vi tillader os at citere to Stykker desangaaende fra hans Bog „The pulse of Asia“:

„Islam hidfører, hvad vi alle ved, Kvindens Afsondring fra Omverdenen og gør hende til en dum, sløv Trækvinde for Manden eller til et Legetøj for ham. Hvor som helst Mu-

hammedaneren kommer hen, som jeg har set dem i Tyrkiet, Indien, Persien, Asiatisk Rusland og Kinesisk Turkestan, der gælder ogsaa hans Idealer. I de overfyldte Landsbyer og Byer kan Kvinderne udføre deres Arbejde bag høje Lermure og kan holdes i de bageste Værelser, naar Familien har mandlige Gæster. Det er ikke nødvendigt for dem at arbejde for Familiens Underhold, og de kan intet foretage sig undtagen hvad deres Mænd ønsker og befaler. I Reglen behøver de ikke at forlade deres egne Huse, og sker det, er det ikke for at arbejde, saa de kan let skjule deres Ansigter. Endogsaa Bønderkonerne, som maa arbejde i Markerne, holder sig tilbage og kommer kun yderst sjælden sammen med Mænd. Kun de allerfattigste eller de daarlige Kvinder gaar omkring udløst. De uheldige Resultater, dette fører til, er saa ofte bleven diskuteret, at vi ikke behøver at berøre dem her."

Han gaar over til at vise, hvor ganske anderledes Forholdet er blandt Nomaderne og at Kvindens helt forskellige Stilling hos de nomadiske Muhammedanere ikke skyldes en Raceforskel, men har sin Oprindelse i disse Stammers friere sociale System fra før Islams Dage:

„En Nomade-Arabers Hjem maa nødvendigvis være lille og kan ikke indeholde flere Værelser undtagen i ganske enkelte Tilfælde. Gæsterne maa modtages i det Værelse, hvor Kvinderne arbejder, eller ogsaa maa Kvinderne arbejde uden for Teltet, hvor det naturligvis ikke kan undgaas, at andre Mænd ser dem. Naar saa Vandringstiden kommer, tages alle Teltene ned, og Kvinderne kan umuligt holdes afsondrede fra andre. De maa arbejde meget i det fri og kan ikke hæmmes af det besværlige Slør. Deres Frihed i denne Retning bidrager meget baade i moralsk og sjælelig Henseende til at hæve dem over deres mindre begunstigede Søstre i Landsbyerne."

Engang spurgte en Missionær en persisk Landsbypige paa 12 Aar, som var født og opdraget i disse Omgivelser: „Hvor gammel er du?" „Hvem ved, maaske 40 Aar?" „Kan du læse?" Læende svarede hun: „Piger kan ikke læse." Og da Missionæren derpaa gentog sit Spørgsmaal til en Kvinde, som stod ved Siden af, svarede denne: „Saadan gaar vort Liv: vi bærer Tøj paa Stenene i Floden, vi former Kager af Godning, vi bærer tunge Byrder, vi spinder, syr, væver, bager og laver Ost; vi føder Børn, bliver gamle og tandløse, og som Løn

for alt dette faar vi kun Slag og Skældsord og lever i en bestandig Angst for Skilsmisse. Har vi saa Tid til at læse?"

Dr. Richter nævner som Hovedgrundene til Islams Forfald: Polygami og for liden Forstaaelse af et godt Hjems dybe Betydning. Han siger: „Et godt Familieliv findes overhovedet ikke. Børnene vokser op i en Luft, som er forgiftet af Rænker, kødelig Lyst, styg Tale og den utroligste Ryggeløshed. Fra Barndommen af er de besmittede.“

En Muhammedaner gjorde engang en fremmed opmærksom paa Forskellen mellem det kristne og det muhammedanske Kvarter i Konstantinopel. De stod og betragtede den store By og han sagde:

„Vi er alle stolte af vor Bys Størhed og Skønhed. Men naar man ser den fra disse Høje, opdager man en besynderlig Forskel mellem dens forskellige Kvarterer. Derovre, langs Bymuren og hist og her paa andre Steder ligger der store Masser af mørke, elendigt udseende Huse af Træ. Omgivet af de skumle Kvarterer og især paa den anden Side af „det gyldne Horn“ ligger der mindre Grupper af nette, velholdte, lyse Huse, næsten alle af Kampesten eller Mursten. Forskellen maa absolut berøre mig pinligt; thi de faldefærdige Rønner er Muhammedanerkvartererne — men de lyse og venlige Boliger tilhører de Kristne. Hvorfor staar mit Folk tilbage for disse andre?"

Hvorvidt Islam kan have en løftende Indflydelse paa de hedenske Stammer i Afrika og saaledes forbedre Børnenes Kaar, er et meget omstridt Spørgsmaal. Hvad det rent ydre angaar, er der ingen Tvivl om, at Islam hæver dem et Trin højere paa Civilisationens Stige — men om det samme gælder for deres moralske Liv er netop det Punkt, man strider om. Herom skrives fra Nigeria følgende:

„Selv om det er sandt, at Islam lægger en død Haand paa et Folk, som har naaet en vis Grad af Civilisation, saa er det umuligt at benægte dens højnende Indflydelse paa afrikanske Racer af lav Udvikling. Blandt de hedenske Stammer i Nigeria vinder den daglig nye Tilhængere. Her forsvinder Drukkenskab, Menneskeæderi og Fetischdyrkelse, medens Moskeer og Markeder dukker op, og Negeren lærer Samfundslivet at kende. For ham er Islam ikke som den døde Haand.

Dette maa dog ikke forstaas, som om Islams Udbredelse blandt Hedningerne i det store og hele er til Velsignelse for

dem. Den udvikler den sanselige Side af deres Natur; selve den Civilisation, som den bringer, har Laster saa vel som Dyder i Følge. Men naar Valget er mellem Islam og Heden-skab, kan man næppe være i Tvivl om, hvad der staar højest.“

En Professor ved Chicago Universitet, som har rejst meget i Vestafrika, hævder imidlertid, at han aldrig har set en muhammedansk By bedre ordnet og styret end en hedensk, og at Grunden til, at visse muhammedanske Stammer seir ud til at staa højere end de omboende Folk, maa søges i Raceforskellen mere end i Religionen.

Hans Vidnesbyrd bekræftes af Guvernøren for Fransk Dahomey, som erklærer, „at i den Del af Afrika har Islam ingen ny Industri indført eller paa nogen Maade fremhjulpet Landets naturlige Hjælpekilder.“

I Kina har muhammedanske Kvinder det som Regel bedre end deres Søstre i de Lande, hvor Islam er enevældig. Her er de ikke tilslørede eller isolerede i Haremerne. Der er meget større Interesse for Pigebørns Opdragelse, og de bygger særskilte Moskeer for Kvinder. Men selv her er der skarpt Skel mellem Muhammedanerne og Vantro — ligesaa skarpt som mellem Kinesere og Udlændinge, og en Dame, som har tilbragt mange Aar i Kina, særlig iblandt Muhammedanerne, skriver, at hun nærer ingen Tvivl om, „at de muhammedanske Kvinders Tilstand er langt sørgeligere end de hedenske kinesiske Kvinders.“

Det er den almindelige Mening, at i ethisk Henseende staar Islam lavere end Confucianisme. Martin Hartmann udtrykker i „Encyclopedia of Islam“ i Slutningen af sin Artikel „Kina“ Haabet om, at Muhammeds Lære ikke vil vedblive at brede sig, „thi det er ikke en Religion, som kan forenes med Civilisation, og den er Kulturens bitre Fjende.“

Med Hensyn til Giftermaal har alle Kvinder under Islam det ens — og dette bestemmer deres Stilling i Samfundet. Der er intet Haab om virkningsfuldt at forbedre Hjemlivet i den muhammedanske Verden, før man faar Mødrene draget opad. Muhammedanerne indrømmer selv, at dette er en Plæt paa deres System. Hans Højhed, Aga Khan, omtalte dette Punkt som den største Hindring for Fremskridt, „fordi Kvindernes Afsondring har til Følge, at Halvdelen af Samfundet holdes nede i lav Uvidenhed“ — og Mansur Fahmy, en dannet Ægypter, har fornylig i en af sine kritiske Artikler om Kvindens Stilling gjort opmærksom paa, hvorledes hun under

Islam gradvis er gaaet tilbage. Han beviser dette ud fra den muhammedanske Literatur og fra selve Koranen. I Arabien før Islam var hun anset, og Sløret var ikke i Brug før Profetens Dage. Skridt for Skridt er hun gaaet tilbage gennem de forskellige Kalifaters og Dynastiers Historie, indtil hun staar som Slavinde og Trælkvinde. Navnlig i retslig Henseende er hun yderlig daarligt stillet, saaledes naar hun skal optræde som Vidne eller i Arvesager. Og fordi alt dette grundes paa Koranen og Islams officielle Lære, gælder det i alle Lande og for alle Nationer, saa hvis man læser en Bog om de moderne Ægypteres Levevis, saa faar man med det samme et Billede af muhammedansk Hjemliv ikke blot i Ægypten, men i Marokko, Nordindien og Centralasien.

De almindelige Træk og Hovedlinier i Billedet er de samme, kun med Hensyn til Smaatingene og et lokalt Skær kan det variere.

I Nigeria mener Missionærerne ogsaa, at Kvindens Nedværdigelse fulgte med Islams Komme, og at hun staar betydeligt lavere i de muhammedanske Samfund end mellem Hedningerne. Gottfried Simon giver os det samme Billede fra Sydhavsøerne, hvor „Skilsmisse og Polygami er Sjældenheder i de hedenske Distrikter; hvorimod Skilsmisse blandt Muhammedanerne hører til Dagens Orden. Deres Familieliv staar ogsaa ofte under Hedningernes Usømmelig Opførsel hos de unge er i Reglen Tegn paa, at Islam er ved at faa Indpas i Landet.“

En tredobbelt Byrde hviler som en tung Arv paa Børnene i hele den muhammedanske Verden, nemlig de sørgelige Resultater af Børneægteskaberne, Overtroen i Sygdomsbehandling og Skæbnetroen, der spiller saa stor en Rolle i Behandlingen af de spæde Børn. Disse Skikke og Dogmer, alle udsprungne fra Islam, kan spores i Børnenes legemlige og moralske Kaar, hvad enten vi er i Persien eller paa Philippinerne, i Mansjuriet eller Marokko, i Bulgarien eller Bokhara, i Kapstaden eller Kalkutta. Fælles Arv og fælles Livsvilkaar har frembragt samme Virkning. I en Artikel om Islam fra et lægevidenskabeligt Standpunkt var Læger fra Kashmir, Mombasa, Balutschistan, Palæstina, Arabien, Marokko, Nigeria og Tyrkiet enige om, at Uvidenhed, Fatalisme og Overtro formørker de muhammedanske Kvinders og Børns Liv, sløver Barnets finere Følelser og hæmmer det fra dets Fødsel med Usundhed, Snavs og Forsømmelse. Kvinderne behandles

Fire smaa Søstre fra Bengalen.

Persere med deres Drenge.

ofte ligefrem grusomt før og efter en Fødsel, og dette virker selvfølgelig tilbage paa Barnet. Der tales særligt om Børneægteskaberne — ikke et Ægteskab mellem Børn indbyrdes — men et Ægteskab mellem smaa Piger og Mænd, mange, mange Aar ældre. „Det sørgeligste, jeg nogen Sinde har set,“ skriver Dr. Brigstocke fra Palæstina, „er smaa Piger, som burde have været optaget af deres Lege og Skolegang, og som nu har taget alvorlig Skade, maaske er Invalider for Livstid som Følge af denne rædselsfulde Skik.“

Man maa i denne Forbindelse huske paa, at muhammedanske Skikke med Hensyn til Ægteskab og Fødsel har sin Oprindelse fra Muhammeds Eksempel og fra hans Udtalelser herom. De findes baade i Koranen og i Traditionerne. Muhammeds Kendskab til Medicin og Hygiejne, særlig Fosterets Udvikling, stammer især fra Omgangen med en af hans Venner, El Harith ben Kalida, hvem man næsten kunde kalde Muhammeds Lukas. Koranens Ideer bevaredes uforandrede ned gennem Tiderne, da de er guddommelige Aabenbaringer — ogsaa de, der for os staar som højst uvidenskabelige Udtalelser om Barnets Undfangelse, Fødsel og Afvænnning. Dette sidste sker ifølge Muhammeds Aabenbaring ikke før Barnet er to Aar gammelt (Sure 2,233). Man finder de latterligste Fejltagelser med Hensyn til Anatomi, f. Eks. Forbindelsen mellem Luft-røret og Hjertet (Sure 56,82) og Elementerne i Mælk og Blod (Sure 16,68). Saa vel Benyttelsen af Astrologi som Brugen af Amuletter mod „det onde Øje“ har deres Oprindelse i Koranen, hvor ogsaa Honning beskrives som et Universalmiddel mod Trolddom. Skønt den almindelige Lovgivning med Hensyn til Klædedragt, Søvn, Bade og Mad i Reglen er hygiejnisk, og man navnlig kan anbefale Forbudet mod Spiritus, er der andre Regler, som f. Eks. angaaende Epidemier, der strider mod al sund Fornuft. Dr. Opitz viser i sin Bog, Die Medizin im Koran, hvorledes Profetens Lære som Helhed er i Modstrid med al Sundhedslære og navnlig er aldeles ødelæggende for den muhammedanske Kvindeverden.

Den umaadelig høje Dødelighedsprocent blandt muhammedanske Børn under Epidemier staar i nøje Forbindelse med deres Skæbnetro. Der finder ingen Isolering Sted; intet Forsøg gøres paa at holde Børn, som har Kopper i en mild Grad, borte fra raske Børn. „De, der af Gud er bestemt til at leve, vil leve, de, som han ønsker skal dø, dør. Hvad kan vi gøre?“

Den umoralske Atmosfære og de Kaar, under hvilke de fleste muhammedanske Børn bliver født og opdraget, gør det næsten umuligt for dem at leve et rent Barndomsliv. Missionærer og andre, som har levet længe i muhammedanske Lande, føler selv, at disse Omgivelser er farlige, og gør sig al mulig Umage for at holde sig fri for Indflydelsen derfra eller i det mindste fjerne deres Børn fra den saa tidligt som muligt. Man har hørt Eksempler paa, at voksne Europæere er blevet draget ned i deres muhammedanske Omgivelser og har styrtet sig selv i Ulykke, og i Nutiden, hvor Muhammedanerne driver en ivrig Mission i saadanne Byer som Kapstaden, hænder det ofte, at baade hvide og sorte Børn overgives til dem, bliver gift med Mænd af den „sande Tro“ og saaledes er uopløseligt bundet til Islam. Kan man tænke sig en sørgeligere Skæbne for et kristent Barn end denne?

Endnu et Par Ord i Slutningen af dette Kapitel med Hensyn til Pigebørnene. Paa Grund af det tidlige Giftermaal har hun ingen rigtig Barndom; med Angst og Bæven ser hun frem mod sit Bryllup med en Mand, hun maaske aldrig har set — og tidligt oplæres hun i alle de Maader at lyve og bedrage paa, som er den svages og hjælpeløses eneste Beskyttelse mod Styrke og Autoritet. Skinsyge bliver en alt beherskende Lidenskab hos hende. Ved sin Fødsel bliver hun modtaget med Uvilje, altid er hun betragtet som ringere end sine Brødre, sin Fader og sin Mand og omgivet af saa meget i sin Religion, der virker nedværdigende og ydmygende, saa det er intet Under, om hun er ulykkelig. En af de ledende muhammedanske Aviser i Cairo, El Mueyyard, bragte en Artikel af en ægyptisk Forfatter, som skildrede Hjemliv i Ægypten og anraable om Reformer. Han fortalte, hvorledes han havde reddet en af disse Barnehustruer, som var døde paa Grund af grusom Behandling. Naar vi læser denne sørgelige Historie, lad os saa huske paa, at den var bestemt for muhammedanske Ører og fortalt af muhammedanske Lærere. Saaledes lyder den:

„For nogle Aar siden holdt min Fader mit Bryllup med en Mand, som havde været gift og skilt mange Gange, og som sjældent var tilfreds med en Kvinde mere end eet Aar ad Gangen. Hvis der havde været Tale om, at en Pige som jeg kunde vælge selv, kunde jeg let have gjort et bedre Valg. Men jeg maatte jo lyde, og jeg blev bragt til hans Hus, hvor han gav mig den bedste Modtagelse. Men han var over for

mig ligesom en Løve, der hoverer over sit Bytte, og jeg levede daglig i Frygt for Skilsmisse, ligesom en Forbryder med Bæven venter paa Dommens Dag.

Næppe var jeg kommet op efter mit Barns Fødsel, før jeg hørte, at han havde giftet sig med en anden, og snart blev jeg ladt ganske ene i Huset uden andet Selskab end mit nyfødte Barn. Efter det første Slag bøjede jeg mig under min Skæbne; jeg tog mit Barn med mig til mit gamle Hjem, men fandt min Fader døende og var snart ogsaa berøvet denne Støtte. Jeg bad alle, jeg kendte, om at skrive til min Mand og bede ham om Brød til hans eget Barn eller om at gøre mig fri, saa jeg maaske kunde finde en anden og mere barmhjertig Husbond, — men han var for gerrig til at opfylde min første Bøn og foregav at være forarget over den anden. I et Par Aar arbejdede jeg med Syning baade Dag og Nat for at holde os i Live. Saa blev jeg syg, og alt, hvad jeg ejede, selv mine Klæder maatte sælges for at skaffe Medicin. Da skrev jeg igen i min Fortvivlelse til Barnets Fader og tiggede om Mad. Dag efter Dag laa jeg og ventede, medens mine Tanker idelig drejede sig om alle hans Synder og Forbrydelser, og Synet af mit lille Barns Ansigt var det eneste, som kunde bringe mig en Smule Trøst. En skønne Dag styrtede den brutale Tyran pludselig ind til mig og rev Barnet ud af mine Arme. Der var ingen i Nærheden, som kunde høre mine Skrig, og mange Nætter tilbragte jeg i Fortvivlelse. Nu havde jeg mistet Mand, Fader og Barn, og ingen rakte mig en hjælpende Haand eller gav mig et medlidende Blik. Der gik over tyve Dage og Nætter, hvor jeg drømte, at jeg saa mit lille Barn blive pryglet af dets grusomme Fader, og jeg laa her ude af Stand til at redde det. Og nu føler jeg Dødens Mærke snige sig over min Sjæl, og jeg gaar bort fra denne Verden uden at faa et Glimt af mit lille Barns Ansigt at se før min lange Rejse.“

Under saadanne Kaar lever — og dør — Millioner af disse Børn. Vor Opgave er ikke at frelse nogle faa af dem fra deres Skæbne; den er langt større, nemlig den at skabe nye Omgivelser, at rense den sociale Atmosfære og i Kristi Navn at besejre og ødelægge alle de Kræfter, som, godkendte af Religionen, driver disse smaa Sjæle i Døden.

III. Fødsel, Barndom og legemlig Opdragelse.

Lige siden Platos Dage har man ofte diskuteret Barnets Ret til at fødes sundt paa Grund af dets Betydning for det almene Vel. Charles Darwin skrev f. Eks.: „Hvis man ikke forhindrer de ryggesløse, lastefulde og paa anden Maade daarlige Medlemmer af Samfundet fra at forplante sig hurtigere end de bedre Klasser, da vil Nationen gaa tilbage, saaledes som det altfor ofte er sket i Verdenshistorien.“ Naar Arvelighed og Omgivelser har en saa afgørende Indflydelse i civiliserede Lande, overraskes man ikke over at høre, at muhammedanske Børn i en frygtelig Grad er hæmmet af de Vilkaar, der nedarvet gennem en lang Række Aar er de herskende i Hjemmet og i det sociale Liv, saaledes som det allerede er beskrevet.

Fra alle Missionsmarker har vi sørgelige Vidnesbyrd angaaende dette Emne. Saaledes skriver en Missionær fra Konstantine i Algier: „Saa at sige alle de Indfødte i Algier er smittede af Syfilis. Dette giver sig til Kende saa vel legemligt i Hud- og Blodsygdomme som moralsk i Mangel paa Energi og Viljekraft.“ Andre fra samme Land bekræfter dette Vidnesbyrd. Kirtelsyge og Tuberkulose nedarves blandt de fattige Klasser i Tripolis; men fordi de svage alle dør i deres spædste Barndom, er de Børn, der bliver tilbage, stærke. En, som længe har opholdt sig i Casablanca i Marokko, siger: „Usædelighed, hyppige Skilsmisser, en fuldstændig Mangel paa Hygiejne i Forbindelse med Overtro har suget Kraften ud af Hjerner og Legemer paa over 80 % af Børnene her.“ En Læge skriver fra de samme Egne: „Ved Fødselen staar muhammedanske Børn fuldt paa Højde med europæiske Børn; men naar de er en 8—9 Maaneder gamle, bliver de svagelige enten paa Grund af nedarvede Sygdomme, eller fordi de ikke bliver passet ordentligt.“ Børnene i kinesisk Turkestan lider

frygteligt af nedarvede Kønssygdomme. „Brok paa Luftrøret, hvilket hæmmer Børnene baade i legemlig og sjælelig Henseende, er uhyre almindeligt i Yarkand. Kopper bortriver Tusinder af Børn hvert Aar. Alle Anstrengelser, man gør sig for at forbedre og højne Børnenes Kaar, støder paa Hindringer i deres Hjem, hvor Usædelighed og Spillesyge forgifter Luften.“

For ret at forstaa Tilstanden i den muhammedanske Børneverden, maa man gøre sig klart, hvor frygtelig stor Dødeligheden blandt Smaabørn er. Den Statistik, man har angaaende dette Forhold baade fra Regeringsindberetninger og Lægemissionærers omhyggelige Undersøgelser, vilde næsten lyde utrolig, hvis den ikke stemte saa aldeles overens alle Vegne fra. Selv om man indrømmer, at der er regnet noget for højt, kan man godt sætte Procenten for Børnedødelighed i muhammedanske Lande mellem 50 % og 80 %.

I Ægypten viser Sundhedskommissionens Statistik for 1913, at over Halvdelen af de Børn, som fødes, dør, før de er 5 Aar gamle.

Af 75,967 Børn var de 2,981 dødfødte, 20,586 døde i deres første Leveaar og 9,210, før de var 2 Aar gamle. Den ægyptiske Regering er blevet strengt kritiseret i denne Henseende, men i en Artikel i „den ægyptiske Gazette“ hævdes der, at dette for største Delen skyldes Barnets Behandling lige efter Fødslen. Vedkommende omtaler derimod ikke de Aarsager, som ligger forud før Fødslen, men er tydelige for alle, der kender noget til ægyptisk Hjemlivs Forfærdelighed.

„Det lille Barn fødes i Reglen i bedste Velgaaende og arver sine Forældres sunde Konstitution. Det trives ganske godt, saa længe Moderen ammer det. Naar det faar anden Føde eller i den Tid, det bliver vænnet fra, begynder Sygeligheden — saa faar Barnet nemlig alt, hvad der blot for et Øjeblik kan stille dets Skrig, for at den dovne og uvidende Moder kan komme let over sin Pligt og sove: Sukkerrør, Agurker, ja hvad som helst der kan anbringes i Barnets Haand og gøre det roligt et Øjeblik.

Selvfølgelig kommer dets Mave i Uorden, og Diarré, ofte Dysenteri bliver Resultatet af denne Behandling. Araber-Kvinden kender intet som helst til ordentlig Børnepleje. Det anærbne Barn ligger og vælter sig paa et fugtigt Lergulv uden saa meget som en Strimmel Flonel til at beskytte dets Underliv mod Kulde. Hvis Moderen ikke har Mælk nok, faar Barnet

Ko- eller Bøffelmælk, der er altfor stærk og ufordøjelig, i snavsede Skaaler — ja ofte er Mælken sur og fuld af Baciller. Under saadanne Vilkaar udvikler Sygdommen sig hurtigt og ender gerne med Døden. Tusinder af Børn, der ved Fødslen var sunde og kraftige, bliver saaledes Ofre for deres Moders Uvidenhed og Dovenskab.“

Beretninger fra andre muhammedanske Lande om dette Punkt stemmer overens med denne. I Palæstina er det almindeligt, at en Mand kan fortælle om, at han har haft 24 Børn, hvoraf kun tre eller fire lever. Især i de store muhammedanske Byer, Kairo, Konstantinopel, Bombay og Kal-kutta rives de smaa Børn bort, og i indiske Byer er Børnedødeligheden blandt Muhammedanere større end blandt andre Klasser.

„Lige som Barnets Indtræden i Verden fejres med et Væld af spiselige Ting,“ skriver Frk. Henrietta Manasseh fra Brumana i Syrien, „saaledes er Mad stadig Børnenes største Fornøjelse, efterhaanden som de vokser til. De smaa Børn faar alle mulige ufordøjelige Ting, der ikke lader til at skade de stærke, men ofte hos de svagelige fører til de sørgeligste Resultater, der gerne henføres til de onde Aander. Mange af vore gode Mødre vilde gyse ved Synet af et toaars Barn, som sidder og gnaver paa raa Agurker, grønne Æbler eller umodne Abrikoser — eller af et spædt Barn, der ligger i Moderens Arme og gnasker paa Rugbrød.“

Fra Kuweil i Arabien berettes følgende lille Tildragelse: „Svigerdalterens lille Dreng havde det ikke godt; han var feberhed og havde et Saar paa Tungen. Hans Mund, Ansigt og Klæder var fulde af rød Maling, et Middel, der ofte benyttes mod Saar. Jeg spurgte, om hun vilde have noget Medicin til ham, og hun svarede: „Hvis du kan give mig noget til at læge hans Tunge med — saa vær saa god!“ Men jeg forstod nok, at de havde i Sinde at blive ved med deres egne Midler, og et Par Dage efter hørte jeg ogsaa, at de havde ætset Saaret med et rødglødende Stykke Jern. Naar man gaar ind og ud i saadanne Huse, spørger man tit sig selv, om disse Mennesker dog nogen Sinde vil indrømme, at deres Metoder ikke er heldige.

En Eftermiddag, da jeg var paa Visit hos en Sejjid (en direkte Efterkommer af Muhammed), lagde jeg Mærke til, at den gamle Bedstemoder sad paa en Tribune paa Gaardspladsen, højere end alle os andre. Snart opdagede jeg Grunden.

Da vi havde siddet lidt, kom der en Kone med daarlige Øjne, som paa det venligste blev indbudt til at sætte sig paa Forhøjningen ved Siden af den gamle. Denne lagde sine Hænder paa Kvindens Hoved, medens hun i omtrent ti Minutter citerede Dele af Koranen. Da hun tav stille, rejste Konen sig straks og gik sin Vej. Lidt efter kom der en anden Kvinde med et lille sygt Barn. Ogsaa hun blev bedt op paa Tribunen; Bedstemoderen lagde Haanden paa Barnet, gentog flere Vers fra Koranen og pustede hvert Øjeblik paa den lille.

Det følgende (fra Palæstina) viser den aller mørkeste Side af Islam.

„Jeg vilde gerne prøve at beskrive, hvad der for nylig fandt Sted her i Tyrus,“ skriver Frk. J. A. Lord. „Jeg er bange, det vil faa eder til at gyse endnu mere, end jeg gjorde. Og det værste er, at saadan tror jeg godt, jeg kunde fylde et helt Rædselskabinet, hvis jeg fik Lejlighed til det.

Det var en meget varm Dag; Fældeden, som ligger paa Søsiden af Huset, var som en tør, afsvedet, solbrændt Udørk. Saa kom der Bud, at nogle Kvinder var ved at grave Huller henne ved Affaldsdyngerne paa denne Fæled, ikke ret langt fra Porten, der førte ind til vor Gaardsplads. „Hvad er de Huller til?“ spurgte jeg. „De vil sætte fire smaa Børn derned, lige op til Halsen, og de smaa Stakler er alle syge.“ Og medens jeg stod der og ikke vilde tro mine egne Øren, kom der et Bud til: „Ja, nu har de sat Børnene derned.“ Kan I holde ud at tænke paa det? Fire stakkels smaa Hoveder — fire smaa grædende, forskrækkede Stakler begravet i en Affaldsdyngel! „Hvorfor gør de dog noget saa frygteligt?“ spørger I. „Hvad betyder det?“ Det er en overtroisk Ceremoni, som kun kan finde Sted en Fredag Middag. Endelig bliver der sat en omvendt Kurv over Hovedet paa hvert af Børnene, og naar ved Middagstid Opfordringen til Bøn lyder fra Moskeen, maa den Kvinde, som leder Ceremonien, give hver Kurv et Slag og raabe: „O Satan! kom og tag dine Børn tilbage og giv os vore egne. Send den samme Dæmon, som tog vore raske Børn og gav os disse Svæklinge; gør os ikke denne Fortræd!“ Dette bliver gentaget ved hvert Barn. Tanken er aabenbart, at Fredag Middag nedlader Hans Majestæt Satan sig til at lytte til denne Ceremoni — særligt i det Øjeblik, da han hører Raabet fra Moskeen: „Der er kun een Gud, og Muhammed er Guds Apostel.“

Saa snart jeg hørte, at alt dette var ved at gaa for sig,

sendte jeg straks Bud ud til Kvinderne, at hvis disse Børn ikke straks blev taget op af Hullerne, vilde jeg selv komme derned og tage dem op. De smaa Stakler blev virkelig samlet op i en Fart, for da jeg nogle faa Minuter efter viste mig paa Skuepladsen, var der intet at se hverken af Kvinder eller Børn — kun fire sørgelige Huller! I vil ikke blive forbavset over at høre, at to af disse Smaabørn døde et Par Dage efter.“

Missionshospitaller i muhammedanske Lande bringer forunderlige Ting for Dagen om mange Mødres Hjerteløshed og utrolige Uvidenhed. Man behøver kun een Gang at besøge disse Hospitaller for Kvinder og Børn og høre de Historier, som der berettes som ganske almindelige, for at forstaa hvorfor Dødelighedsprocenten er saa høj. Hvis Dødeligheden blandt Smaabørn i et Folk er et Vidnesbyrd om dets sociale Stilling, staar Islam grumme lavt som Kulturfaktor.

En Missionær fortæller en Historie om en stakkels spedalsk Dreng; den vidner paa engang om saadanne muhammedanske Børns frygtelige Lidelser og deres uvidende Modstand mod Evangeliet. „Den stakkels spedalske Dreng har igen været her og talt med mig. Han sagde: „Gud tog min Fader og Moder fra mig og efterlod mig i denne Tilstand. Jeg kan ikke forstaa, hvad der er Meningen med mit Liv. Jeg haier Slægtninge; men de vil kun have noget at gøre med mig, hvis jeg har noget at give dem; kommer jeg tomhændet, driver de mig bort og siger: „Gud dræbe dig!“ Og en Dag dør jeg. I finder mig ude i Snavset paa Affaldsdyngerne, og ingen stiller noget Spørgsmaal i den Anledning. Om Natten sover jeg under disse snavsede Pjalter; Duggen falder, og jeg vaagner og ryster i mine vaade Klæder. Sidste Aar købte Skatteopkræveren et vatleret Tæppe til mig for to Rupier — men en Nat, da jeg laa og sov, blev det stjaalet fra mig.

Hvor var der dog et melankolsk Udtryk i de store, dybtliggende Øjne! Man kunde tydeligt følge hans Kæbeben under Hud, og Ørnenæsen fik ham til at se endnu skarpere og magrere ud, end han var. Hans Fod, der var angrebet af Spedalskhed, var et frygteligt Syn — en ubeskrivelig Masse af Betændelse, som skiftevis havde vædsket og var tørret ind, indtil det lignende en Klump indtørret Mudder, der hist og her var revnet, og hvor en stor Negl som en Klo stak ud over den store Taa. Medens han stod og talte med mig, sivede der hele Tiden en vandagtig Vædske ud af Saaret, og skønt han forsikrede mig om, at det ikke gjorde ondt, flyttede han uop-

hørlig Foden, som om han følte den som en Byrde. Han vilde ikke have den sat af. Den stakkels Fyr har ofte hørt Evangeliet, men stiller sig haardnakket imod det, som om han var blevet bestemt advaret derimod.“

Naar man studerer Statistik, maa man jo huske, at man ikke alene har med Masserne at gøre, men ogsaa med de enkelte Individuer, hver enkelt med et Hjerte og sin Sorg — baade Moderen, som er blevet berøvet sit Barn, og Barnet, der er forsømt og forladt. „Musas lille Pige var meget syg,“ skriver en Missionær fra Bittlis i Tyrkiet. „Han fortalte mig om hende, da vi en klar Oktober Morgen kom ned fra vor Bjærglejr — og da vi naaede Byen, lovede jeg ham, at jeg vilde komme og se til Barnet saa snart som muligt. Hans Omhu for hans lille Pige er noget ganske usædvanligt. I Østen er Folk i Reglen ligeglade, om deres Pigebørn lever eller ej, og en Fader, som har en hel Flok Piger, synes selv, at han er haardt prøvet og grunder over, hvilken Synd han kan have begaaet, siden han bliver saa haardt straffet.

Jeg havde en frygtelig travl Dag og var ikke i Stand til at gaa ned til Musas Hus før lige ved Solnedgang. Et pjaltet Barn kom løbende mig i Møde fra en af Gyderne og fortalte, at den lille Pige lige var død. Vi gik sammen ind gennem en snæver Port, og der — uden for Huset med det ene Værelse — stod nogle Kvinder og hældte Vand over det lille Lig. Den lille var saa hvid og fin som noget europæisk Barn og smilte saa kønt, at det var svært at forstaa, at hun var død. Jeg ønskede blot, jeg kunde have gjort hende pænt i Stand og givet hende en ren, hvid Kjole paa; men det vilde have været uhørt mellem dem og alt for forskelligt fra deres egne Skikke, til at jeg turde prøve det. I Stedet for blev Liget rullet fast ind i et Stykke Lærred, bundet til et Bræt og tilhyllet med et mørkt Sjal.

Da Mazzes — som hun hed — var et lille kurdisk Barn, tilkaldte Forældrene en muhammedansk Præst, som stod ved Siden af Liget, strakte sine Arme ud over hende og reciterede nogle Bønner til Allah, hvis Vilje det havde været, at Barnet skulde dø.

Alle Kvinderne gik ind i Huset, da Præsten kom; men jeg blev udenfor hos Musa og de andre Mænd. Saa gik jeg ind for at se til hans lille Hustru, et rent Barn paa en femten, seksten Aar, som havde været gift otte Aar. Hos Kurderne bliver ofte spæde Børn forlovet og lidt større Børn

gift. Da jeg havde siddet lidt paa Gulvet hos hende, gik jeg ud i Gaarden igen.

Det var næppe tyve Minutter, siden Barnet døde; men alt var allerede forbi, og de var parate til at begrave hende. Præsten tog det lille Lig op i sine Arme og bar det et Stykke Vej; Musa og hans Fader, en venlig gammel Kurder, og jeg fulgte efter. Barnet skulde bringes ud paa Kirkegaarden eller rettere sagt til den Dyng Ben og henkastede Sten, som de i Tyrkiet kalder en Kirkegaard. I Løbet af et Par Minutter naaede vi en lille Markedsplads, hvor vi mødte tre Mænd med Spader; de gik med os, i Spidsen for vor lille Procession. Præsten rakte nu Musa det lille døde Barn, og denne bar hende Resten af Vejen. Det var mørkt, og Lysene fra Byen fik den skumle Plet, hvor Graven skulde graves, til at se endnu mørkere ud.“

Enhver ved, hvilken Stolthed og Glæde Børn kan bringe i et europæisk Hjem; men i Følge Østens Idealer er de egentlig endnu mere værd. Koranen omtaler dem som de troendes sande Rigdom, og som i Abrahams, Isaks og Jakobs Dage er Børn og særlig Sønner regnet blandt Allahs største Gaver til Mennesker, den rigeste Velsignelse, som alle, baade høje og lave, længes efter og byder velkommen. Den barnløse Araber forhaanes ofte og er en bedrøvet og skuffet Mand. Den barnløse Hustru har foruden sine andre Byrder og Sorger den stadige Rædsel for Skilsmisse i sine Tanker. Det varmeste Ønske, man i Syrien kan udtale for sin Ven, er dette: „Gud give dig syv Sønner“ — og i et Hjem, hvor der er en Søn, siger man: „Gid din Søns Glæde snart maa komme,“ og dermed mener man hans Bryllupsdag. Døtre holdes ikke saadan i Ære, og en Piges Fødsel hilses langt fra med den Glæde som hendes Broders. „Hunnen, som føjelig gaar til Arbejdet, og som bringer Forøgelse i Familierne, er den bedste blandt alle Skabninger undtagen i Menneskeslægten,“ siger Araberne. Jo mere muhammedansk et Land er, desto mere ringeagtet og nedværdiget er Kvinderne. Frank A. Martin, som opholdt sig i Afghanistan otte Aar, skriver i sin Bog: „Under the Absolute Amir“:

„I Tilfælde af, at det bliver en Pige, forbigaas Fødslen i Tavshed; thi Kvinder regnes grumme lidt i Afghanistan, og undertiden vil Faderen i flere Dage ikke nærme sig Moderen efter en Piges Fødsel for derved at tilkendegive sin

Misfornøjelse med og Uvilje mod en Kvinde, der ikke bedre forstaaer at efterkomme hans Ønsker.

Naar en af Emirens Hustruer venter et Barn, gøres der store Forberedelser til Affyring af Kanoner og Fyrværkeri og stor Bespisning af alle og enhver, hvis det bliver en Dreng. Gaar det nu saa uheldigt, at det bliver en Pige, bliver der intet af disse Festligheder, og Moderen faar Lov at sidde alene og græde over sine skuffede Forhaabninger. Enhver Kvinde ønsker og beder om at maatte føde en Dreng, for saa vil Faderen besøge hende og rose hende, og alle andre vil forkæle og lykønske hende, saa det er en virkelig Triumf for hende.“

Koranten giver ligeledes Piger denne lavere Plads, hvor Talen er om Arv, Giftermaal, Skilsmisse etc., skønt Muhammed selv var stærkt imod den Skik, de hedenske Arabere havde: at begrave deres nyfødte Døtre levende. (Sure 16,5-9). „Naar en Datters Fødsel bliver meldt til en af dem, gaar der en mørk Skygge over hans Ansigt, og han bliver bedrøvet. Han skjuler sig for andre Mennesker for det daarligere Budskabs Skyld. Skal han nu bære Skammen og beholde det, eller skal han begrave det i Støvet? Hvor forkert dømmer de dog ikke?“

Ikke desto mindre er der meget af de gamle Fordomme i Betragtningen af Pigebørn i alle muhammedanske Lande i Nutiden. Paa et andet Sted i Koranen læres der saaledes (Sure 4,12): „Med Hensyn til jeres Børn, saa har Gud befalet jer at give en Søn samme Arvedel som to Døtre.“ I Marokko forkyndes en Drengs Fødsel under høje Frydeskrig, og hvis det er en Pige, skjules undertiden Sandheden indtil hendes Navnedag, da man ellers ikke kunde afholde de længe forberedte Festligheder.

Der er mange mærkelige Skikke blandt Muhammedanerne med Hensyn til Fødsel og den første Barndom, og skønt de skifter lidt i de forskellige Lande, findes mange af dem dog overalt. Der er næppe noget Sted i Verden, hvor der gøres færre Forberedelser til et nyfødt Barns Modtagelse end blandt Beduinerne. Et nøgent og barsk Land, almindelig Fattigdom samt Loven om, at kun den stærkeste lever, har gjort Ørkenmoderen haardfør og streng. I den vide Ørken, under et Akasietræ eller bag ved en Kamel ser det arabiske Barn Lyset for første Gang. Saa snart det er født, renses og gnider Moderen det selv med Sand, lægger det i sit Tørklæde og bærer

det hjem. Hun ammer Barnet en kort Tid; men i en Alder af fire Maanedre drikker det allerede ivrigt Kamelmælk. Det faar straks Navn og kaldes ofte op efter en eller anden ubetydelig Hændelse i Forbindelse med dets Fødsel eller efter en Genstand, som tiltrak sig dets Moders Opmærksomhed ved den Lejlighed. Muhammedanske Navne som Hassan, Ali eller Fatimah er slet ikke almindelige hos de rigtige Beduiner; men man hører til Tider Navnet Muhammed blive brugt. Foruden deres særskilte Navn har alle Beduindrenge deres Faders og Stammens — ja hvad der er mere mærkeligt, de kaldes undertiden med deres Søstres Navne f. Eks. Akhu Noorah d. v. s. Noorah's Broder. Pigerne kaldes mest op efter Stjernebilleder, Fugle eller Dyr i Ørkenen f. Eks. Gazelle. Fru Edwin E. Calverley fra Kuweit i Arabien skriver: „Beduinforældre elsker at give deres Børn løjerlige Navne; deres Yndlingsnavn til en lille Pige er „lille Pjalt“, og „lille Hund“ er et meget almindeligt Drengenavn. Hvis en Moder synes, at hun har tilstrækkelig mange Børn, tøver hun ikke med at kalde et Barn „Nok“ eller endogsaa „For meget“. De bosiddende Arabere driller ofte Beduinerne med deres særc Navne; men disse Ørkenens Børn smiler kun godmodigt og svarer: „Vi er smaa og enfoldige, og I maa ikke vente eder for meget af os.““

I Kina „skal Barnet have et Navn fra Koranen, før det er syv Dage gammelt; og dette foregaar med stor Festlighed. (Dødfødte Børn faar ingen Navn). De rige maa slagte et Faar eller to, hvis Barnet er en Dreng, og give de fattige et Maaltid deraf. Naar Navnet skal vælges, vender Faderen Barnet med Ansigtet mod Mekka og fremsiger en Bøn i hvert af Barnets Ører. Saa slaar han Koranen op, blader syv Sider frem, og det syvende Ord i den syvende Linie paa den syvende Side er Barnets Navn. Naar den lille er syv Aar gammel, maa han lære at bede, og han bliver omskaaret.“

Naar et Barn skal have Navn i Ægypten, tager man tre Lys og giver dem de Navne, man har valgt. Saa tændes de paa samme Tid, og det, som brænder længst, bestemmer, hvad Barnet skal kaldes. Paa den syvende Dag, hvis Barnet er en Dreng — med Piger er det ikke Umagen værd — bliver det lagt i en Si tillige med en hel Del Korn, Hvede, Byg o. s. v. Saa bliver Si'en rystet, medens Jordmoderen siger: „Alt dette bliver rystet for at bringe Held og Lykke,

og du bliver rystet, for at du kan lære at være god, naar du bliver tugtet."

Den Skik at rage Barnets Hoved og bringe Ofre blev ogsaa brugt af Muhammed og var rimeligvis almindelig i Arabien længe før hans Tid. Den kaldes *Aqiqah*. Der ofres to Faar for en Dreng og et for en Pige, og det er interessant at lægge Mærke til, at Offerdyrets Ben ikke maa brydes. Jeg har ofte gjort muhammedanske Forældre, som iagttager denne Ceremoni, opmærksomme paa Beretningen om de førstefødtes Frelse hos Israeliterne, som det berettes i 2. Mosebog, og paa Jesus Kristus, der paa Korset helt svarede til denne Ceremoni, idet hans Ben ikke blev brudte. Denne eller en lignende Indvielsesceremoni findes i alle muhammedanske Lande. Fra sin Fødsel tilhører det muhammedanske Barn Islam.

Barnet faar efter de ortodokse Traditioner Navn den syvende Dag. Det opkaldes enten efter en muhammedansk Helgen eller Profet, særlig Muhammed, Hassan eller Hussejn, maaske efter en af Guds Egenskaber med Stavelsen *Abd* (Tjener af) foran eller sjældnere efter en Planet eller et af Dyrekredsens Stjernebilleder. I Indien, Madagaskar og Ostindien iagttages der mange Skikke, som har deres Oprindelse fra andre Religioner. Frk. Martin fra Kalkutta fortæller, hvorledes de der i den femte Maaned har Ceremonien *Khirkhitai*, der bestaar i, at Barnet faar et Maaltid af Mælk, Ris og Sukker kogt sammen. Det tages fra Tallerkenen med en gammel Rupie, og Barnet faar en lille Smule i Munden; senere bruger det den gamle Mønt som en Amulet. En anden Skik kaldes *Namak Chassi*; her faar Barnet, naar det er fem Maaneder og to Dage gammelt, lidt fast Føde *Palao*, der laves af Ris, Høusekød og smeltet Smør. Barnets Søstre pletter et Par Krummer i dets Mund og nogle faa Draaber Vand, og efter dette faar Barnet hver Dag fast Føde.

Den næste religiøse Ceremoni i et muhammedansk Barns Liv er Omskærelsen. Skønt denne Skik slet ikke omtales i Koranen, er den dog almindelig hos alle Muhammedanere, og man mener, at Profeten selv brugte den, da han omtaler den i en af sine Taler. I Reglen er en Dreng mellem syv og tolv Aar, naar det sker; men det er lovligt at omskære et Barn syv Dage efter Fødslen. Operationen er langt fra antiseptisk og har ofte slemme Følger, ikke at tale om de Smerter, man volder Barnet. Det er imidlertid den største Be-

givenhed i en muhammedansk Drengs Liv — hans store Festdag. Følgende Beretning om Ceremoniens Udførelse i Marokko stemmer ganske overens med Beretninger fra Ægypten og andre muhammedanske Lande.

„Forud for selve Ceremonien lader Drengens Forældre, hvis de da ikke er meget fattige, ham blive ført gennem Byens Gader, klædt i den rigeste og mest brogede Dragt, de kan faa fat paa, og med et stift Tørklæde anbragt paa Hovedet som en Hat; ofte sidder han paa en smukt pyntet Hest, der er laant i Dagens Anledning.

Hesten ledes af en Mand, og paa begge Sider af den gaar der andre Mænd, der med Silketørklæder vifter Fluerne bort fra Barnets Ansigt. I Spidsen for Processionen gaar indfødte Musikanter, som frembringer den mest øredøvende Musik. Bagefter kommer Drengens Familie og Venner. Under tiden er der to Heste og til Tider to Dreng paa een Hest. Gæsterne medbringer alle Flag, hvormed de afleder det onde Øjes Opmærksomhed fra Barnet. Selve Operationen udføres med en Saks enten i Hjemmet eller paa en eller anden berømt Helgens Grav.“

I Kairo udsender Familierne Indbydelseskort med Guldrand til denne Ceremoni. Jeg har selv set to, og mærkeligt nok havde begge baade den kristne og den muhammedanske Dato tillige med forskellige Vers, der udtrykker alle gode Ønsker for denne Lejlighed. I Byerne udføres Omskærelsen efter den religiøse Lov i en ret ung Alder — men blandt Beduinerne udsættes den ofte til det tolvte eller trettende Aar. I Indien finder den Sted, naar Drengen er syv eller ni Aar; Drengen pyntes som Brudgom, og der er store Festligheder.

I den Alder gives der ogsaa en lignende Fest for Pigerne. Pigen pyntes som Brud, Venner bliver indbudt, og Barnets Ører og Næse gennembøres. Utvivlsomt staar denne Ceremoni i Indien i Forbindelse med en Skik, som findes i mange andre Dele af den muhammedanske Verden, særlig i Ægypten, Abyssinien og Arabien, nemlig Pigers Omskærelse. Den virker absolut som et moralsk Nervechok for et Barn og kommer som en alt for tidlig Krisis i hendes uskyldige Barneliv. Det har ofte haft alvorlige og sørgelige Resultater til Følge, baade moralsk og sjælelig, hos Skolepiger. Der siges, at Profeten har udtalt sig saaledes: „Omskærelse er en Tvangs-sag for Mænd og en Ære for Kvinder.“ I Ægypten regnes det for vanærende for en muhammedansk Pige ikke at blive

omskaaet, og det hedder sig endogsaa, at mange af de kristne Kopter bruger denne Skik.

Der er mange andre endnu eksisterende Skikke i den muhammedanske Verden, der kaster mørke Skygger over Barnealderen. Dr. C. Snouck Hurgronje omtaler nogle frygtelige Enkeltheder fra den kvindelige Slavehandel og Kastreringen af de mandlige Tjenere, Eunukerne. Der findes den Dag i Dag Masser af Eunuker i muhammedanske Lande, og de indføres mærkværdig nok for særlig at blive Dørvogtere i Moskeerne. Man mener, at der i Konstantinopel er over to Tusind Eunuker, hvoraf mange endnu er smaa Dreng; men særlig fra Nordafrika forsynes Markedet med dem.

Den muhammedanske Barndom varer ikke længe. Alt det, som i Islam vedrører Familielivet og Kvinders og Børns Behandling, er stygt og oprørende; og hvor Civilisationen i visse Distrikter har fortrængt disse halvbarbariske Skikke og højnet Kvindens Stilling, er det sket paa Trods af Profetens Lære. Ifølge muhammedansk Lovgivning har Barnet ingen Overgangsalder. Dreng og Piger gaar med eet Spring fra Barndommen over til at regnes for voksne Mænd og Kvinder, og Grænsen mellem de to Aldre bestemmes udelukkende af fysiske Love. Ingen tager Hensyn til Sjælens Udvikling; ved det første Tegn paa Pubertet ophører Barndommen lov-mæssigt.

Vi kan ikke forundre os saa meget over, at Overgangsalderen, den lykkelige Barndom, det ansvarsfri Liv, gøres saa kort i muhammedanske Lande, naar vi betænker, hvad de muhammedanske Skikke er bygget paa. Barneægteskab er et frygteligt Onde; men det er godkendt af den højeste muhammedanske Autoritet, selve Profeten. Vi læser om ham: „Profeten (Fred og Bøn være med ham) ægtede Ajsja, da hun var seks Aar gammel, og levede sammen med hende, fra hun var ni; hun var hans Hustru i ni Aar.“ Hvilke Muligheder er der for blot en fysisk Udvikling hos Dreng og Piger, der saa grusomt bliver hæmmet i deres Vækst! En muhammedansk Pige har kun nogle ganske faa Aar, i hvilke hun kan gaa i Skole eller læse hjemme, og alle Anstrengelser for at faa noget ud af disse Aar er ofte frugtesløse, fordi hun, saa snart hun viser noget Tegn paa Modenhed, maa lægge sine Bøger til Side og „blive skjult“, som de siger paa Arabisk. Hendes Uddannelse standses i det Øjeblik, da hendes Tankeliv begynder at ud-

vikles. Hun afsondres fra Verden, saa snart hun en Gang har vovet sig ud i dens Liv og Tanker, og denne Afspærring har jo lige saa vel Betydning i fysisk som sjælelig og moralsk Henseende. I Barneægteskabet gaar man paa Trods af Naturens Love, og de sørgelige Resultater er mangfoldige og højst beklagelige. Som Dr. Dennis erklærer: „Det er skadeligt for Sjælen; det hindrer Værdigheden i en Familie, frembringer et elendigt Afkom, nedkalder Fattigdommens Forbandelse og bidrager til Overbefolkning.“ I Nutiden er der endogsaa blandt Muhammedanerne selv blevet taget til Orde mod det tidlige Ægteskab, særlig i Indien og Tyrkiet. Sundhedskommissionen i det tyrkiske Rige har udstedt den Forordning, at herefter maa ingen, som er bosiddende i europæisk eller asiatisk Tyrki, gifte sig, før de er atten Aar for Drengenes Vedkommende og fjorten Aar for Pigerne. I Arabiens og Syriens varmere Egne er Grænsen dog sat to Aar yngre for begge. Da den hellige Lov fastsætter Tiden for en Pige ved Niaarsalderen, er dette selvfølgelig et stort Skridt i den rigtige Retning. Men i alle muhammedanske Lande er dog endnu det tidlige Ægteskab Reglen og dets Udsættelse en Undtagelse.¹

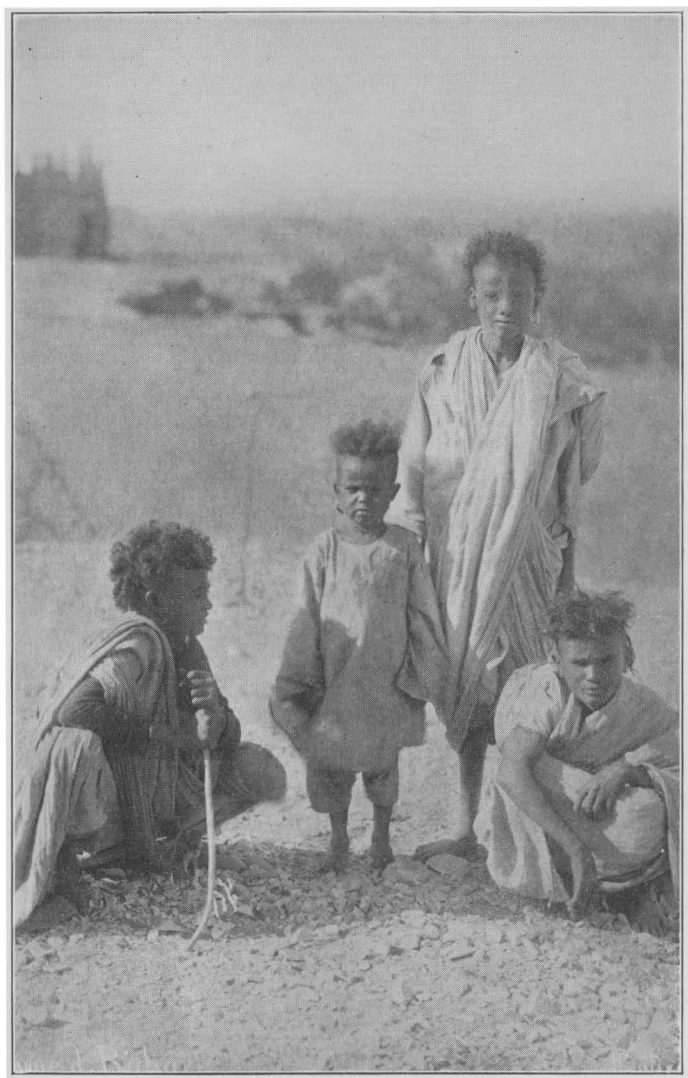
For nogle faa Aar siden satte en Foregangsmand i Alexandria hele den oplyste Del af Ægypten i Bevægelse ved at ansøge Regeringen om, at den laveste Alder for en giftefærdig Pige maatte blive forandret fra tolv til seksten Aar. Regeringen var velvillig, der blev fremsat et Lovforslag, men saa gjorde pludselig de muhammedanske Lærdes Udsagn det klart, at dette var aldeles stridende mod Islams Love, og at enhver, som understøttede Forslaget, vilde blive Islams Fjende. Reformen blev sluppet som et Stykke glødende Kul. — I Persien bliver Pigerne ofte gift, naar de er ganske smaa. Dr. Wishard skriver derfra:

„Enhver Læge i Persien kunde fortælle de frygteligste og mest haarrejsende Historier om de Lidelser, Barneægteskaberne har voldt. Jeg har set Børn paa Hospitalet, der, saa snart

¹ Dr. T. L. Pennel mener, at de nomadiserende Afghaneres udmærkede Legemsbygning og gode Helbred for en stor Del skyldes den Kendsgerning, at deres Pigebørn ikke bliver gift, før de er virkelig voksne, over tyve Aar, og indtil da fører de et sundt, virksomt Friluftsliv. Det er dette Nomadeliv, der endnu ikke beherskes af Islam, som tillader de unge Piger at faa den fysiske Udvikling, som er uopnaaelig for de muhammedanske Piger i Byerne.

Gruppe af Landsbykvinder og Børn i Ægypten.

Gruppe af Børn fra Besharistanmen i engelsk-ægyptisk Sudan

man nævnede deres Mænds Navne, begyndte at skrigе og græde af Frygt for, at de skulde blive sendt tilbage til dem. Jeg behøver ikke her at sige, at disse tidlige Ægteskaber betyder en svækket Race. Mange af disse Børn bliver i Tolv-aarsalderen gift med Mænd, der er gamle nok til at være deres Bedstefædre, og Resultatet af dette Forhold bliver et stort Antal Enker.“

Javaneserne gifter sig ogsaa tidligt, naar Pigen er tolv, fjorten Aar og Drengen seksten. Hos Afghanerne bliver en Pige, saa snart hun naar Modenhedsalderen, stillet op til Salg for den højest bydende. Hendes Fader omtaler hende som en Skønhed eller en god Husholderske alle Vegne i de offentlige Forsamlinger og modtager Tilbud fra dem, som trænger til en Kone. Selv de rige og ansete Afghanere føler sig ikke hævet over saaledes at lovprise deres menneskelige Salgsvarer. „Hyppigt arrangeres der Forlovelser med Piger, som endnu ikke er født, og en saadan Ordning er i særlig Grad bindende. Det er ligeledes almindeligt, at Blodskyld betales med et vist Antal Piger, hvoraf nogle er levende, men andre endnu ikke født.“

En Lægemissionær i Indien fortæller om en ung Pige, der kom til Hospitalet med betændte Øjenlaag, en almindelig Lidelse her. Hun var kun et Barn af Aar, men alligevel en fraskilt Hustru, forstødt før hendes lille Dreng blev født. Nu er han hendes Øjnes Lys; men Faderen har Ret til at kræve ham, naar han er tre Aar gammel. Det er lovmæssigt efter Islam, siger man. Og Hjemmenes Tragedier aabenbares ikke alene for Lægemissionæren; de oplyste Muhammedanere begynder selv at se dem. S. Khuda Bukhsh, en højt oplyst indisk Muhammedaner skriver i en af sine Afhandlinger: „Man kan næppe vente sig, at Børn, som er opdraget i denne giftige Atmosfære, vil blive til Nytte i deres Samfund eller til Ære for deres Land. Vi kan ikke sanke Druer paa Tornebuske eller Figner paa Tidselplanter. Lad os først og fremmest rense og hellige vore Huse og Hjem.“ Kasim Amin Bey har i sin Bog „The new Woman“ og Mansur Fahmy i sin „La Femme“ tydeligt skildret Resultaterne af Kvindens Nedværdigelse blandt den muhammedanske Verdens Børn.

De fleste muhammedanske Reformatorer beskæftiger sig imidlertid ikke saa meget med Børnenes Ret som med Kvindernes. Den paa dette Omraade vaagnende Samvittighed blandt oplyste Muhammedanere skriver sig fra Vestens Opdragelses-

systemer og de højere Idealer af Hjemliv, som de kristne Missionærer prædiker og lever for dem. Vi maa dog ikke glemme, at selv hvor denne Reformbevægelse har vundet de fleste Tilhængere, som f. Eks. i Indien, berører den kun et lille Procentantal af den muhammedanske Befolkning. Man kan regne, at hele Antallet af Muhammedanere med europæisk Uddannelse næppe udgør en Million, hvilket vil sige knap $\frac{1}{2}$ 0/0. Om deres Kamp for Reformen berettes der senere i denne Bog.

En virkelig Forestilling om muhammedansk Barndom, saaledes som de store Masser lever den i vore Dage, kan man kun faa ved at gøre sig klart, at alle Vegne ruger Uvidenhed og Overtro som mørke Skyer over Hjemlivet i Lande som Afghanistan, Turkestan og Persien og i Indiens og Ægyptens Landsbyer, og det sørgelige Resultat ses tydeligt i Barnets fysiske Udvikling.

Den fuldstændige Mangel paa Hygiejne i Hjemmet og den medicinske Behandling, den indfødte Læge giver, er Grunden til megen unødvendig Lidelse blandt Børnene. I denne Henseende er Aarsag og Virkning ogsaa forunderlig ens i alle muhammedanske Lande. Muhammeds Bemærkninger om Medicin er bleven omhyggeligt samlede og bliver spredt alle Vegne i Haandbøger til Brug i Hjemmene. Hvad der staar der, betragtes som den højeste Visdom og det afgørende i Lægekunsten. Muhammed var selv overtroisk, og Koranen indeholder Aabenbaringer om Heksekunster og Troldom. Det er næppe en Overdrivelse at sige, at Troen paa Troldom har stærkere Tag i de store Masser end selve Islam. Dette gælder særligt om Islams Grænselande i Ostindien og Afrika. Millioner af disse Mennesker er Slaver af Uvidenhed og Overtro, og de behænger deres Børn med Amuletter og Talismaner, som skal holde alt ondt borte fra dem. Følgende Ting bruges meget som Amuletter i Arabien: en lille Koran i en Rem over Skulderen, et Kapitel deraf skrevet paa Papir og foldet sammen i et Læderhylster, nogle af Navnene paa Allah eller deres Tal-Værdier, Navnene paa Profeten og hans Ledsagere, grønne Sten uden Inskription, Perler, gamle Mønter, Dyretænder eller hellig Jord fra Mekka eller Kerbela i smaa Poser. Araberne bruger ikke alene selv Amuletter for at beskytte sig mod onde Øjne; men de bliver ofte hængt paa Kameler, Æsler, Heste, Fiskerbaade og undertiden over Døren til deres Huse. Hvis et Barn i Hidjaz er meget sygt, tager Moderen

syv flade Brød og lægger dem under dets Pude; om Morgenhen faar Hundene Brødet — men Barnet bliver ikke altid kureret. Mod de onde Aanders Indflydelse bæres Ringe; Røgelse eller ildelugtende Stoffer brændes i Sygeværelset for at drive Djævelen bort; i samme Hensigt skrives der mystiske Symboler paa Væggen. Elskovsdrikke bruges alle Vegne og de løjerligste Ting udføres for at sikre Kvinderne lykkelige og lette Fødsler. Den Heks, der fortryller Børnene, frygtes af alle Mødre; Sovemidler til at berolige uregerlige Smaabørn er ret almindelige, og naturligvis dør mange som Følge deraf. I Persien anvendes Opium dertil i en uhyggelig Grad med alle dets stygge Virkninger paa Barnet.

Frk. Isabel M. Blake fra Ainlab, Tyrkiet, fortæller os følgende (Life and Light, November 1914): „I nogle Egne bliver de nyfødte Børn smurt ind i Olie og lagt i Solen — i andre gnides de med Salt, til Huden næsten sidder i det blodige Kød. Den stakkels, uvidende Landsbykone hænger Amuletter eller blaa Perler paa sit Barn, ligesom Bonden gør paa sin Hest, sit Æsel eller sin Kamel, til Værn mod det onde Øje. 'Saa giver hun det, før det endnu er et Aar gammelt, umodne Druer og kan ikke forstaa, at det bliver sygt og dør. Fluerne samler sig paa dets fedtede Ansigt og klumper sig sammen om dets Øjne, medens Barnet ligger i sin Vugge med Arme og Ben stramt svøbt ind, og alligevel forbavses Moderen over, at det faar betændte Øjne.“ Dr. Hamilton fra den samme Station blev en Gang kaldt ud for at se til et lille Barn. Da han kom ind i Gaarden, saa han, at Moderen havde gjort en Haarnaal rødglødende og prikkede det stakkels Barns Ledemød med den. Paa Doktorens harmfulde Forespørgsler, om hvorfor hun gjorde det, svarede hun forbavset: „Ih! det gør vi da alle her i Landsbyen! Det er for at gøre den lille stærk.“

I Arabien er denne Brænding eller Ætsning (kaj) den mest yndede Kur for alle Slags Sygdomme. Den er grundet paa en af Muhammeds Udtalelser, nemlig at „den sidste Medicin, d. v. s. den kraftigste, er Brænding.“ Smaa Børn har ofte Brandsaar, der saa bliver betændte og vædsker, over hele deres Legeme; de er anbragt der for at kurere dem for Feber, Forkølelse og andre af Barneaarenes Sygdomme. Et andet Yndlingsmiddel i Arabien og Persien er khelal, der bestaar i, at Huden gennemprikkes med en rødglødende Naal og en Traad trækkes igennem for at holde Hullet aabent, at alt

ondt kan komme ud. Der er næppe een af hundrede Arabere, der ikke har et eller andet kaj-Ar paa sit Legeme. Hvor kaj ikke virker, tager de deres Tilflugt til at skrive nogle Ord paa Papir, enten fra Koranen eller som en fuldstændig Modsætning Ord af uhyggeligt og stygt Indhold. Saa „tager“ Patienten dette, enten ved at sluge Papir og det hele eller ved at vaske Skriften af og drikke Blækvandet. Deres Liste over Lægemidler er ikke stor, men yderst mærkværdig. Foruden de simple Ørkenplanter, som Kvinderne samler og tørrer, bruger de i alvorlige Tilfælde Ting, der er religiøst forbudt og urene. Der er kommet mange Patienter til mig for at bede om et lille Stykke Svinekød, (som de tror, alle Kristne spiser), til at kurere for svære Sygdomme. Doughty fortæller, hvordan de blandt Beduinerne giver de syge en Aadselgribs Kød at spise og endogsaa koger Æselgødning og laver Medicin deraf. Læggekunsten er næppe mere udviklet i Byerne end i Ørkenen — de har flere Bøger derom, men endog mindre naturlig Forstaaelse. For at en Sygdom i det hele kan regnes for noget, maa den staa i Forbindelse med en af de 4 Temperamenter. Medicin er enten varm eller kold, vaad eller tør, og paa samme firfoldige Maade inddeles alle Sygdomme.

Der hersker den Tro, at de fleste Børnesygdomme skyldes Dæmoner eller det onde Øje, og Mødre lever i en bestandig Rædsel paa Grund af denne Overtro. Fra Algier berettes det, at naar et Barn bliver født, tror Folk, at der paa samme Tid bringes en lille Dæmon til Verden, hvis Fødsel finder Sted i Skabet eller i Væggen. Hvis Barnet bliver smukkere end Dæmonen, bliver denne skinsyg og volder Barnet Krampe. Saa gaar Moderen ud i Gaarden, staar stille i et Hjørne, taler til Dæmonen og bønfaller den om at lade den lille være i Fred. Den Dæmon, der er særlig slem mod Børnene, kaldes Taba. Der gøres mange forskellige Ting for at narre den eller skille sig ved den, f. Eks.: man har en sort Høne gaaende i Huset, og saa snart Barnet er født, bliver den jaget langt bort fra Huset; ve da den, som fanger den, thi Dæmonen farer i ham i Stedet for i Barnet. Der er ogsaa Folk, som holder en Hund, der faar en Del af alt, hvad Moderen spiser; Dæmonen tager saa Bolig i dens Hvalpe.

Kighoste fremkaldes af visse Dæmoner, som kildrer Lungerne. Vor Korrespondent i Algier skriver videre herom: „Der

er alle Slags Midler for dette; Barnet faar Snegle eller Honning og bliver i Byerne ofte bragt hen til Gasværket. Dette sidste kunde lyde som en virkelig Kur, men er det i Virkeligheden slet ikke, idet de tror, at Dunsterne vil drive Dæmonen bort. Naar Hosten er paa sit værste, lægger de Barnet fladt paa Ryggen og laver et Instrument til at skære Halsen over paa det med. Naar de saa har ladet, som om de gjorde dette, rækker de det tre Gange som et Offer ud mod Dæmonen og tænker sig saa, at han nu er tilfredsstillet og vil lade Barnet i Fred.“ Nogle af Skikkene er snarere latterlige end grusomme. Naar et Barn er længe om at lære at gaa, bliver der slaaet Æg itu over dets smaa Fødder, eller man lægger Figner og Sukker paa dets Knæ. Naar et lille algiersk Barn snorker, putter dets Forældre en Kat i en Sæk, og dermed stødes der til det sovende Barn, indtil Katten begynder at snorker i Stedet for!!

I Ægypten anses „det onde Øje“ for en særlig stor Fare for Smaabørn, der maa beskyttes mod det paa mange forunderlige Maader. Inden Barnet er syv Dage gammelt, stiller Jordemoderen et Brød, en Klump Salt og en skarp Kniv ved Barnets Hovedgærde. Forklaringen herpaa er, at de onde Aander er bange for Knive, og naar de ser Saltet og Brødet, som er Guds Velsignelser, vil de tænke, at Barnet ogsaa er en Velsignelse, og gaa bort.

Endnu maa vi lægge Mærke til et stort Onde, nemlig Børnearbejdet. Som Helhed har den muhammedanske Verden ikke en Mængde Fabrikker og Værksteder, hvor Vestens Civilisation har bragt Børnearbejdets Forbandelse ind med alle dets beklagelige Følger — men der er heller ingen Love eller Uvilje derimod i nogen Del af den muhammedanske Verden. De fattiges Børn maa arbejde fra deres tidligste Barndom, og der er ikke saa faa muhammedanske Familier, der lever udelukkende af Børnenes Løn.

De statistiske Beretninger om Landenes Oplysning viser, hvor faa Børn der er, som har Lejlighed til at gaa i Skole. De har ikke engang Tid til at lege. En Missionær i Indien udstedte et Opraab om, at Børnene i dette Land maatte faa Barndommens Gave. „De er alle sammen smaa gamle Mænd og Kvinder,“ sagde hun; og Fru Napier Malcolm gør akkurat den samme Bemærkning om persiske Børn. En af vore Illustrationer viser, hvordan ganske smaa Børn paa Java bruges

til at væve Straahatte i Fabrikkerne. Værelset, hvor de arbejder, ser rigtignok ganske rent og luftigt ud; men hvad bliver der af Børnenes Sjæle i den daglige Omgang med ældre og fremmede, hvis Samtale er muhammedansk?

Naar Børn maa bære saadanne Byrder, ikke alene haardt Arbejde, men ofte Ansaret for Familiens Underhold, og naar de under Arbejdet skal være sammen med de voksne, lider baade deres Legemer og Sjæle derunder.

Om Børnearbejdet i Syrien skriver Frk. Manassek: „Smaa Piger paa en halv Snes Aar gaar ofte paa Silkefabrikkerne, hvor de maa arbejde en tretten, fjorten Timer i Døgnet for en Betaling af 50—75 Øre om Dagen. De bliver tit syge af den daarlige Luft paa Fabrikken; Lugten af Kokonerne, blandet med den udstømmende Damp, skal være særlig kvalm. Man kan næsten altid kende de smaa Piger, der gaar paa Fabrik, fra de andre paa deres blege Kinder og sløve Udtryk.“

Vi vil slutte dette Kapitel med et levende Indtryk fra det rædselsfulde Børnearbejde i Kirmans Fabrikker i Persien.

„Fabrikkerne i Kirman er fulde af Børn fra fire Aar, som er underernærede og overanstrengte, og som lever et kærlighedsløst, glædesløst og haabløst Liv. Fabrikkerne er bygget uden Vinduer, for at Børnenes Opmærksomhed ikke skal blive draget bort fra Arbejdet; og den daarlige Luft og mangelfulde Ernæring i Forbindelse med det stillesiddende Liv i den samme Stilling bevirker, at de fleste faar engelsk Syge eller bliver foryoksede. Af 38 Børn, som blev undersøgt i én Fabrik, var de 36 Krøblinge.

• En af Guvernørerne over Kirman forbød Folk at bruge Børn under tolv Aar i Fabrikkerne; men den Bestemmelse varede kun, saa længe han havde Magten. Den samme Guvernør gav ogsaa en Befaling, der endnu staar ved Magt, i Følge hvilken det forbydes at benytte Børn før Daggry og efter Solnedgang, hvorved deres Arbejdsdag reduceres til gennemsnitlig tolv Timer. En senere Guvernør gjorde endnu en Tilføjelse til dette, idet han indskrænkede Fredagsarbejdet til omtrent halvtredie Time, „fra Solopgang til Solen skinnede klart“ — saa nu har Børnene ogsaa Del i Islams almindelige Helligdag.

Fabriksejerne vil gerne have fat i Børnene, for de siger, Børn arbejder bedre end voksne ved Tæppevævning og faar naturligvis mindre Løn. Men hvordan kan Forældre tillade,

at deres Børn lever dette grusomme Liv? Svaret derpaa findes i det persiske Mundheld: „Af tre Mennesker i Kirman ryger de fire Opium!“ Atter og atter hører man den sørgelige Historie: Fader og Moder ryger Opium, medens det lille, forvoksede Barn slider og slæber den hele lange Dag for at skaffe Penge til at købe det for.“

IV. En muhammedansk Barnesjæl.

Muhammedanerne udtrykker deres Opfattelse af Barnehjærtets Uskyld ved at sammenligne det med et ubeskrevet Blad, der er lige modtageligt for enhver Art af Skrift. De benægter enhver Form for Arvesynd. Synd er i Følge de fleste muhammedanske Fortolkere ikke nogen Arv fra Fædrene, men kun en af voksne Mennesker begaaet bevidst Handling, der strider imod kendt Lov og Ret. Man tilregner derfor ikke nogen, at de begaar Uvidenhedssynder.

I et af den berømte muhammedanske Lærde al-Ghazalis Værker er der et særligt Afsnit om Drengopdragelse. Forfattere af den gamle Skole ansaa det for utilraadeligt at lære Pigebørn at læse og skrive, og det er saaledes betegnende, at al-Ghazali helt lader være med at omtale dem. Han begynder sit Kapitel saaledes:

„Det er meget vigtigt at vide, hvordan man skal opdrage en Dreng; thi han er som en betroet Gave i sin Faders Haand, og hans rene Hjærte er som en Ædelsten, en Tavle uden Indskrift. Den er modtagelig for alt, hvad man vil indridse paa den, og man kan vende den i hvad Retning, man vil. Hvis han lærer det gode, og man holder ham til at gøre det, vokser han op deri og bliver lykkelig baade i denne og den tilkommende Verden, og hans Forældre og Lærere vil faa Løn for deres Umage. Men hvis han lærer det onde og vokser op forsømt som de umælende Skabninger, saa vil han vende sig fra Sandheden og gaa til Grunde, og hans Synd vil komme over dem, der skulde have taget sig af ham. Allah har sagt til de Troende:

„Vogt eder og eders Kære for Ilden! Som en Fader vilde værne sin Søn mod Ild i denne Verden, hvor meget mere vilde han ikke søge at skærme ham mod Flammerne fra den tilkommende. Han vil bevare ham derfra ved at straffe og opdrage ham og lære ham de bedste Dyder. Derfor maa

han ogsaa kun lade sin Dreng blive ammet af en god, from Kvinde, der holder sig de foreskrevne Spiseregler efterrettelig; thi Mælken efter forbuden Føde bringer ingen Velsignelse.“

Derfra gaar han over til at vise, at Barnets Opdragelse bestaar i at lære ham gode Manerer, naar han spiser, at undgaa al uren Føde og Fraadseri samt at være høflig. Han raader Forældre til at lade deres Børn gaa tarveligt klædt og ikke pynte dem med kostbare Klæder. Siden siger han: „Naar han har lært alt dette, er det bedst at sende ham til en Skole, hvor han kan læse Koranen og de fromme Traditioner og Fortællingerne om de retfærdige og deres Liv, for at Kærligheden til alt godt maa spire frem i hans Hjærte. I skal holde ham fra at læse erotiske Bøger og sørge for, at han ikke omgaas Folk, der regner saadan Læsning for nyttig og opløftende, thi den saar tværtimod Fordærvsens Sæd i Børnenes Hjærter. Naar en Dreng viser Tegn paa en god Karakter eller udfører en prisværdig Handling, skal han æres og belønnes derfor, saa at han kan glæde sig derover, og dette maa helst ske i andres Nærværelse. Hvis han derimod gør noget galt nu og da, skal man ikke lægge Mærke dertil eller blotte hans Fejl, men kun lade som om man gik ud fra, at ingen vilde turde gøre saadan noget, særlig da hvis Drengen selv skjuler det og er bestemt paa ikke at røbe noget. Hvis det skulde gentage sig, kan man straffe ham, uden at nogen ser paa det.“

Man faar gennem disse Brudstykker et Indtryk af den mærkelige Form for etisk Vejledning — en Blanding af gode og daarlige Raad — som gives af en Mand, der altid har staaet som en af den muhammedanske Ortodoks Grundpiller og som den største Autoritet paa muhammedansk Morallæres Omraade.

Disse forskellige Raad for Drengenes Opdragelse er imidlertid ikke bleven fulgt. Muhammedanske Børn hele Verden over er sørgelig forsømte, baade hvad moralsk og intellektuel Opdragelse angaar. De fleste har aldeles ikke Lejlighed til at lære noget. Uvidenheden i den muhammedanske Verden — endogsaa i de Lande, der har fulgt Profetens Lære i tretten Hundred Aar — er lige saa forbavsende, som den er forfærdende. Man skulde tro, at en Religion, der lægger saa megen Vægt paa sin hellige Bog, og som engang beherskede Videnskab og Literatur, paa sin Sejrs gang vilde have skænket Nationerne større Kundskab og løftet Oplysningens Fane

højt. Men Kendsgjerningerne har noget andet at berette. Omhyggelige Undersøgelser har vist, at fra 85—90 % af alle Muhammedanere i Afrika kan hverken læse eller skrive, og Forholdene i Asien er ikke meget bedre. Ialt var der i Indien i Følge Folketællingen af 1900 over 96 % af den muhammedanske Befolkning, der ikke kunde læse eller skrive. Muhammedanerne i Indien betragtes i det Hele som staaende tilbage for andre Befolkningsklasser.

Fra Sydindien hører vi derfor, at Regeringen har bestemt, at alle muhammedanske Børn skal have Adgang til private og Statsskoler for halv Pris. I Kashmir gør de saa smaa Fremskridt i Kundskaber, at alle de højere Embeder bliver besat med Hinduer.

Barneverdenens Uoplysthed skyldes selvfølgelig for en stor Del den muhammedanske Kvindeverdens Uvidenhed. I Ægypten kan kun 3 Kvinder af hvert Tusind læse, og da denne Statistik indbefatter den kristne koptiske Befolkning, er Procenten blandt de muhammedanske Kvinder i Virkeligheden endnu lavere. Hvis det staar saadan til i Indien og Ægypten, der dog nu i en betydelig Aarrække har staaet i Forbindelse med Vesten og altid bliver betragtet som de mest oplyste muhammedanske Lande, hvad skal man saa sige om de mindre begunstigede Stater som Marokko, Tripolis og Afghanistan? Her er Uvidenheden blandt Kvinder næsten universal, og Skolevæsenet er — hvis der i det hele taget findes noget saadant — yderst primitivt. Haand i Haand med Uvidenheden gaar dens Tvillingsøster Overtroen. I alle Lande fødes et muhammedansk Barn ind i en Verden af Overtro. Dette gælder Emirens Søn i Afghanistan lige saa vel som Slavens Barn i Sudan; det er det samme i Kina som i Marokko. En hel Verden af Aandevæsen, Engle, Djinner, Dæmoner og Djævlé omgiver ham, og de maa enten frygtes og forsones eller bydes velkommen og æres. Læren om Engle er i den muhammedanske Verden ikke kun teoretisk, som den i saa høj Grad er blevet det i Vesten, men virkelig og altbeherskende. Alle de groteske og uhyggelige Detailler som Koranen lærer paa dette Omraade, har en mægtig Indflydelse paa Barne-sindet. Sløret, der dækker denne Aandeverden, er næsten gen-nemsigtigt selv ved højlys Dag. Der kan altid indtræffe noget uventet, og Aanderne gør deres Indflydelse gældende ved alle mulige Lejligheder. Men naar Mørket falder paa, og Barnet overvældes af Frygt eller trues med Straf, da brister Sløret

fuldstændig, og det lille Barn staar skælvende foran ukendte Skikkelser, Spøgelser og Rædsler.

Islam lærer, at der er talrige Engle, og foruden Gabriel, Mikael og Israfil, som skal blæse den sidste Basun, er der ogsaa Israil, Dødsengelen, der bærer baade de smaa Børns og de voksnes Sjæle bort. Hvert Barn har to Engle, som sidder henholdsvis paa dets højre og venstre Skulder og holder Regnskab imed alt det gode og onde, det gør. Derfor bød Muhammed ogsaa sine Tilhængere ikke at spytte lige ud eller til højre, men kun over venstre Skulder; thi paa den Side staar Engelen, som aflægger Vidnesbyrd om det onde. Mun- kar og Nakir er to sorte Engle med blaa Øjne, frygtelige at se til; de forhører de døde i deres Grave og tildeler dem haarde Slag, hvis deres Svar ikke er tilfredsstillende. Der er en Skare af beskærmende Engle, hvis Navne skrives paa Amuletter; otte Engle har det Hverv at bære Guds Trone, og der er nitten, som passer Baalene i Helvede. Det seksog- fyrretyvende og det to og halvfjersindstyvende Kapitel i Ko- ranen indeholder en hel Del om „Djinner“ d. v. s. Aander, som er skabt af Ild og optræder under allehaande Skikkel- ser; de gifter sig og deres Handlinger er gode og onde, indtil de ligesom Mennesker indhentes af Døden.

Fortællingerne om disse „Djinner“ i 1001 Nat vilde ikke skræmme noget europæisk Barn; men Muhammedanerne tror paa dem og ved fra Koranen ikke alene, at de eksisterer, men ogsaa, at Profeten Salomon puttede nogle af dem i Mes- singflasker og forseglede disse. Senere hørte de Muhammed prædike og omvendte sig til Islam. De holder til i Brønde, Ruiner, Badeanstalter og holder mest af Mørke. Deres Ynd- lingsopholdssted er Kafs Bjerge, som omgiver Jorden. En af de første Bønner, et muhammedansk Barn lærer, er Bønnen om Befrielse fra de onde Aanders Magt.

Muhammed inddelte disse „Djinner“ i tre Slags nemlig: de flyvende, de slangelignende og de, der er som Mennesker. I en af de teologiske Bøger fortælles der om Muhammed, at han en Gang sagde: „I Aftes kom der pludselig en ond Aand til mig og forsøgte at forstyrre mig i min Bøn; men jeg kvalte ham og fik ham bundet til en af Søjlerne i Moskeen.“

Den muhammedanske Lære om Djævle er lige saa gro- tesk og forfærdende. Satan eller „Iblis“ blev udstødt af Pa- radiset, fordi han nægtede at falde ned for Adam, da Gud befalede det. (Sure 7,10-17). Han blev saa vred, at der fløj

Gnister fra ham, og af en af disse skabte Gud hans Hustru. Hans dæmoniske Afkom er lige saa talrigt, som det er frygteligt.

Mod denne Verden af Ondskab, mod disse Aander, der lever og virker i Mørke prøver den muhammedanske Moder at beskærme haade sig selv og sit spæde Barn ved Trylleformularer, Talismaner og Amuletter. Fra alle Dele af den muhammedanske Verden kommer der Vidnesbyrd om, hvor udbredt denne Skik er, hvor nedværdigende den virker, og om de snu Præster og Folkeledere, der dräger Fordel af Folkets overtroiske Frygt.

Alt muligt kan bruges som Amuletter, og efter Muhammeds Sigende er det fuldstændig lovligt at bruge dem (Mishkat 21,1): „Der er intet ondt i at benytte Talismaner og Trylleformularer, hvis man blot ikke sætter dem i Guds Sted.“ De almindeligst benyttede Amuletter er en lille Koran i et Sølvetui, Ord fra Koranen gemt i en Lædertaske, Navnene paa Allah eller deres Talværdi, Navnene paa Muhammed og hans Ledsagere, Ædelstene med eller uden Inskriptioner, Perler, gamle Mønter, Lerfigurer, Dyretænder, hellig Jord fra Mekka og Kərbela i smaa Poser eller i Form af smaa bitte Mursten. Naar Dækket bliver taget af Ka'aba i Mekka og fornyet, hvilket sker hvert Aar, bliver det gamle Klæde skaaret i ganske smaa Stykker og solgt som Talismaner.

Fra Sierra Leone hører vi om, at den Maade, hvorpaa de muhammedanske Missionærer først skaffer sig Indflydelse over Folk, er ved at lave og sælge fetischlignende Amuletter og Tryllemidler, der i Almindelighed bestaar af arabiske Formularer hentet fra Koranen, skrevet paa smaa Stykker Papir, der saa enten kan sættes op paa Husenes Mure eller sys ind i Læderhylstre og anbringes paa de forskellige Dele af Leget. Paa mange af Billederne af muhammedanske Børn fra alle Lande her i Bogen kan man se denne Skik illustreret.

Ifølge Islams Principper skulde der egentlig kun bruges Vers fra Koranen; men Muhammed lukkede selv engang Overtroens Dør paa Klem, som vi kender det fra hans Livshistorie — og nu staar den vidt aaben. Det, der oftest bliver benyttet og puttet i de smaa Læderhylstre, er Kapitlerne 1, 6, 18, 36, 44, 55, 67 og 78. Der er fem Vers i Koranen, som kaldes Beskyttelsens Vers, og som især har Magt til at bevare mod alt ondt. De lyder saaledes: „Opretholdelsen af Himmel og Jord er ingen Byrde for Ham.“ „Gud er den

bedste Beskytter.“ „De vogter ham efter Guds Befaling.“ „Vi værner ham mod enhver forhærdet Djævel“ og „en Beskyttelse mod enhver oprørske Djævel.“

De, der handler med Amuletter, skriver saadanne Vers op meget omhyggeligt og med en særlig Slags Blæk, og de bliver solgt for en god Pris. Blækket kan være Safranvand, Rosenvand, Appelsinblømsvand, Saften af Løg, Vand fra den hellige Brønd Zemzem og undertiden endogsaa Menneskeblod. Det er meget vigtigt, at den, som skriver Amuletten, er en hellig Mand i Muhammedanernes Forstand af dette Ord. Der staar i de arabiske Bøger — og disse Bøger trykkes i Tusindvis: „Den, der skriver Amuletter, maa indrette sin Diæt efter de Navne paa Gud, som han ønsker at skrive eller citere. Hvis det er Allah's frygtindgydende Egenskaber, maa han afholde sig fra Nydelsen af Kød, Fisk, Æg, Honning og Moskus. Hvis det er Guds elskelige Egenskaber, maa han ikke spise Smør, Tykmælk, Eddike, Salt og Ambra.“

En af de hyppigst brugte Talismaner kaldes Buduh. Den bestaar af en magisk Firkant, i hvilken Tallene som Resultat giver 15, fra hvilken Side man end lægger dem sammen. Tallene udtrykkes ved de tilsvarende Bogstaver i det arabiske Alfabet.

Man siger, at al-Ghazali saa denne Firkant i et Syn, og den er nu kendt under hans Navn. Den er blevet Grundstenen og Udgangspunktet for en hel Videnskab af magiske Symboler. Nogle af de muhammedanske Autoriteter siger, at Adam opfandt Firkanten. Den kaldes Buduh, fordi disse Bogstaver staar i Hjørnerne og indeholder Nøglen til hele Sammenhængen. For den uoplyste Pøbel er Ordet Buduh kommet til at betyde en mægtig Magt, der kan sende dem baade Lykke og Uheld. Buduh bruges for Mavesmerter, til at gøre en Person usynlig, som Beskyttelse mod „onde Øjne“ og til at aabne Laase — men især benyttes det dog, naar man gerne vil have sine Pakker og Breve til at naa deres Bestemmelsessted i god Behold!

Det er virkelig en hel Videnskab med alle disse Amuletter, al den Trolddom og Hekseri. En meget lærd Mand i Bahrein i Arabien forærede mig for et Par Aar siden det mest bekendte Værk om dette Emne, en Bog, der siden er udkommet i mange Oplag. Den er af Abu-Abbas al-Buni og hedder: „Shems-ul-Muarif“. Man sporer mange Steder kristen Indflydelse i Nutidens Muhammedanisme, f. Eks. bruges Kor-

set som Symbol mod alt ondt. I Ægypten ser man af og til Børn med Sølvkors, paa hvilke der er Billeder af vor Frelser paa den ene Side og Vers fra Koranen paa den anden; de bæres for at afværge ondt.

I talløse Tilfælde bruges saadanne Amuletter som Kur for Sygdomme. De indfødte Læger tror fuldt og fast, at naar ethvert andet Middel svigter, vil Allah's Bog brugt udvendigt eller indvendigt drive Smerten bort og helbrede Patienten.

Vi maa ikke bilde os ind, at Troen paa Talismanens Magt er noget, der hører Fortiden til. Nej — Overtroen hersker uindskrænket fra den ene Ende af den muhammedanske Verden til den anden.

Alle Vegne hersker Troen paa „onde Øjne“. Dr. Kerr fortæller: „Morene skriver med Trylleskrift Vers fra Koranen eller lignende og anbringer dem som Værn over Portene og i Værelserne. „Den sorte Kunst“ udøves som en Videnskab og deles i tre eller fire Underafdelinger, som hver har deres lærde Fortolkere.“ Over Halvdelen af alle Børnesygdomme skrives paa „de onde Øjnes“ Regning. Doughty giver i sine „Arabiske Rejser“ mange Eksempler paa lignende Overtro. Det følgende er typisk:

„En ung Moder, endnu kun et slankt Pigebarn, bragte mig sit elendige lille Barn og bad mig spytte paa Barnets betændte Øjne; denne ældgamle semitiske Skik stødte jeg senere paa, hvor jeg gik og stod i Arabien. Hendes Veninder fulgte med hende for at understøtte hendes Andragende, og da jeg dadlede dem for deres Overtro, svarede de blot, at det havde nu altid været Skik her, saa langt nogen kunde huske tilbage. Araberne spytter ogsaa paa en Laas, som de ikke kan faa lukket op.“

Uddrivelse af Dæmoner er ogsaa almindelig. Fra Ægypten fortæller Frk. Thompson følgende:

„Dæmonen i den besatte af denne Familie er en Kristen, og den besatte Kvinde bærer et Sølvkors og et Krucifiks for at stille ham tilfreds. Hvis hun vilde tage dem af, vilde hun komme til at lide. Hun har ogsaa en Sølvmedaillon med Klokker, og paa Fingrene Sølvringe, hvoraf den ene har et Kors indgraveret. Det mærkelige er, at denne Kvinde tilbragte flere Maaneder i en Missionsskole for nogle Aar siden og har lovet, at hendes Datter skal komme til os og faa Undervisning i samme Skole.

Ceremonien begyndte, efter at Patienten havde taget Plads

paa Gulvet, med, at den kvindelige Sjeik buldrede løs paa Trommen og sang lige over Hovedet paa hende. En ældre Slægtning, som stod op, begyndte at svaje frem og tilbage og efterfulgtes af Patienten og nogle andre. Efter et Øjeblik Hvile, hvori nogle røg, fik Kvinden Befaling til at rejse sig, og Sjeiken holdt hendes Hoved, hendes Hænder. Sømmen paa hendes Dragt og begge Fødder hen over noget Røgelse, som imidlertid var bleven brændt paa en Bakke. En ti, femten andre blev holdt over Røgelsen paa samme Maade. Saa manede Sjeiken alle Dæmonerne frem, idet hun gentog sit Fatiha fem Gange, medens der blev slaaet paa Tromme og hele Selskabet sang; paa et givet Signal skjulte de alle Ansigtet i et hvidt Slør. Patienten rejste sig og begyndte at svaje og vride sit Legeme, medens hun langsomt vandrede rundt om Bordet fulgt af de andre. Naar en af Deltagerne blev for heftig, tog en af de andre lidt Mel eller Salt, og dryssede det over hendes Hoved, idet hun holdt sig tæt til hende i Kredsen for at forhindre hende i at falde. Midt i al Støjen og Forvirringen faldt Patienten til sidst stønnende om paa Gulvet, og Sjeiken tog en stor Mundfuld af en Flaske Rosenvand og spyttede den med voldsom Kraft ud over Deltagerne.

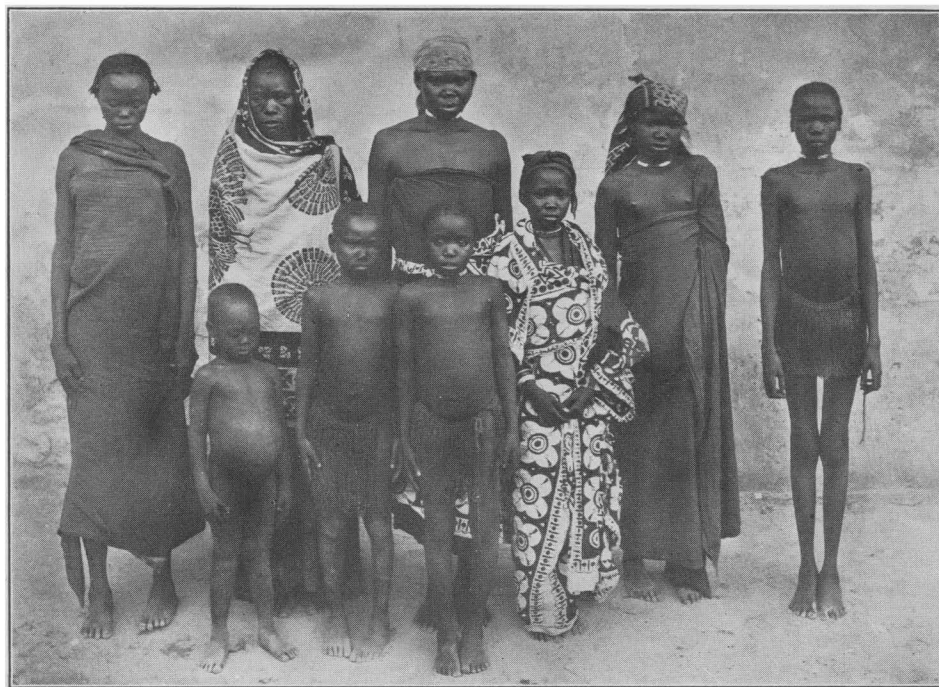
Naar man betænker, at saadanne Skikke praktiseres alle Vegne, og at særlig Kvinderne er som slavebundne deraf, kan man gøre sig en lille Forestilling om, hvordan et opvoksende Barns Sjæleliv udvikler sig. Selv Læreren ved Moskéskolen tror fuldt og fast derpaa, og disse Mænd, som beskæftiger sig med Børnenes Opdragelse, bliver, som Professor Mac Donald bemærker, meget daarligt omtalte paa Grund af deres Sløjhed, Umoralitet, Gridskhed og Uvidenhed. Goldziher, der absolut er vor højeste Autoritet paa dette Omraade, fortæller, at i arabisk Literatur regnes disse Mænd altid i Klasse med Vævere, Aareladere og Folk af andre ringeagtede Professioner. Ofte omtales Lærerne som en dum og faabelig Stand, og man behandler dem i Almindelighed meget uærbødigt. Sætningen „dummere end en Skolelærer“ er blevet et Ord-sprog. Ti omtaler ikke blot Lærernes Uvidenhed, men ogsaa, at deres Vandel var langtfra dadelfri. Muhammed sagde om dem: „De erhverver sig deres Indtægter paa en uretfærdig Maade og fører hyklerisk Tale.“ De Skandaler, der fra gamle Dage har fundet Sted i Drengeskoler, har givet Anledning til Indførelsen af en saadan Regel som den,

at ingen Dreng maa modtage privat Undervisning i sin Lærers Hjem, men kun i Overværelse af andre. En Lærer beskrives som en, der svinger sin Pisk og tager Penge for at lære Folk Guds Bog at kende.

Uvidenhedens Lænker vedbliver at holde Barnesjælen fast selv længe efter, at en Dreng har faaet en hel Del saakaldt Boglærdom. Denne Oplysning giver ikke Frihed. Koranen umuliggør en Udvikling af de menneskelige Evner; alt bøjer sig for dens Autoritet, som vi vil faa at se, naar vi skal betragte deres Skolemetoder.

En Drengs Opdragelse skal efter Traditionen begynde, naar han er fire Aar, fire Maaneder og fire Dage gammel. Paa denne betydningsfulde Dag lærer han at opremse Bismillah eller det indledende Kapitel til Koranen. Kort Tid efter bliver Barnet, hvis det er fra et velhavende Hjem, sendt i Skole og lærer Alfabetet. Skolen holdes i de fleste Tilfælde i et Hjørne af en Butik eller i en Krog af en Moské uden andet Bohave end Maatfer og rahils, Pulte til Bøgerne i Lighed med smaa Savbukke. Læreren sidder paa Gulvet midt imellem Drengene, der alle med slæbende Stemmer samtidig fremsiger deres Lektier; der gøres intet Forsøg paa at inddele Eleverne i Klasser eller holde Orden i Skoleværelset. Men Læreren øvede Øre kan alligevel opfange en forkert udtalt Vokal eller høre, naar der bliver et eneste Ord udeladt fra Allah's Bog, skønt en Snes Stemmer eller mere frembringer en babelsk Forvirring og Støj. Een Dreng lærer endnu kun Alfabetet, en anden er naaet til Bogstavernes Talværdi, en tredie staver sig igennem den første Sura, medens andre læser midt i Koranen, saa højt de paa nogen Maade kan.

I Arabien og andre Lande, der endnu stadig er uberørt af Vestens Fremskridt paa Undervisningsomraadet, er den første og eneste Læsebog Koranen eller Dele af den, som er daarlig trykt paa daarligt Papir. Der er naturligvis ingen Billeder i de muhammedanske Bøger, thi Traditionen fortæller, at Muhammed forbandede alle, der malede eller tegnede Dyr og Mennesker, saa det regnes for ganske ulovligt. Der bliver hverken bedt eller sunget, naar Skolen begynder; den paabudte Bøn skal forrettes ved Solopgang, medens Drengene sover, og hvad Sang angaar, saa har Muhammed sagt derom: „At synge eller lytte til Sang faar Hykleriet til at vokse i Menneskehjerner, lige som Regnen bringer Kornet til at gro paa Marken.“

Muhammedanske Kvinder og Børn fra fransk Afrika.

Smaa Drenge og Piger paa Java, som fletter Straahatte.

For en vesterlandsk Dreng vilde en muhammedansk Skole og dens Læsebøger være det kedeligste i Verden. Og dog holder den arabiske Dreng i Reglen af sin Skole, for der er bestandig noget at more sig over og, især hvis Læreren har Butik, Masser af Tid til at drive i. Naturligvis ser alle Øjne op fra Bøgerne, medens en Kunde købslaar, eller Vandsælgeren gaar forbi, og Kaffehandleren skænker Lærerens daglige Drik. De brogede Billeder fra et orientalsk Gadeliv passerer forbi Skoleværelset, der næsten altid er aapent ud mod Gaden; det er som et bestandigt skiftende Panorama — Heste, Kameler, Drivere, Æsler, tilslørede Kvinder, Kagesælgere, Pashaer, Soldater, Tiggere og Beduiner. Det er intet Under, at Læsningsen bliver rent mekanisk, og at den bedste Hukommelse vinder Prisen. Her støder vi allerede paa den største Fejl i deres Undervisningsteorier. Hukommelsen opøves til det yderste, medens Forstanden slet ikke udvikles. Man venter slet ikke, at en muhammedansk Dreng skal forstaa, hvad de Ord og Sætninger betyder, som han maa gentage hver Dag; hvis han rettede et Spørgsmaal angaaende Meningen i Koranen, vilde Resultatet bare blive en Irettesættelse eller endogsaa noget mere føleligt. Selv Grammatik, Logik, Historie og Teologi læres udenad i de højere muhammedanske Skoler. Da Ortodoksien ikke engang kan tillade, at en Lærer har sin private Mening om Tingene, er der ingen Grund til, at Eleverne skal have Lov til at tænke selv. Tusinder af Dreng, som kan Koranen udenad, kan ikke med deres egne Ord forklare Meningen af det første Kapitel. Ti Tusinder kan remse Koranen op, men ikke læse en arabisk Avis med Forstaaelse. Al Kundskaabs Alfa og Omega er de 114 Kapitler i Allah's Aabenbaring. Hvad skal man med andre Bøger?

Skrivning læres paa en Trætavle eller i Stilebøger af Lærersens eget Fabrikat. I Omans Bjergbyer kan man endnu se Børn skrive paa Kamelernes afblegede Skulderblade paa samme Maade, som Koranen første Gang blev nedskrevet efter Profetens Diktat før Flugten til Medina. Rigtige Tavler, Grifler og Blyanter er saa at sige ukendte i de fleste muhammedanske Skoler. I El-Azhar Universitetet i Kairo skriver Børnene deres Afskrift efter Koranen paa Bliktavler, forfærdigede af de tomme Dunke fra „Standard Oil“ Kompagniet. Selv ganske smaa Børn faar en Bambusrørpen og hjemmelavet Blæk at skrive med. Skønsskrivning er ikke blot en Videnskab, men den højeste Kunst i denne Del af Verden, hvor man afskyr

Maling, Billedhuggerkunst og Musik. At skrive en smuk, arabisk Haandskrift er Skoledrengens højeste Ærgerrighed. Alene det at skære Pennen rigtig til er svært, skønt mange Skoledrengene bliver meget behændige til at bruge deres Penneknive. Læreren laver som oftest selv Blækket; det er sort og tykt og laves af Lampeos, Eddike, rød Okker, gul Arsenik og Kamfer i mystiske Sammensætninger. En god Recept paa Blæk regnes for en Skat i en Familie.

Naar en Dreng har læst Koranen en Gang igennem og begyndt at skrive lidt, regnes han for at være færdig med Forskolen. Ved denne Lejlighed faar han en dejlig Fridag. Pyntet paa det bedste, maaske ridende paa en Hest, besøger han Naboerne, faar Gaver og Slikkeri og bringer sin Lærer en smuk Present. Hvis han ikke skal studere til Læge eller Præst, er det nu Slut med hans Skolegang, og han begynder at lære Handel eller et Haandværk eller at hjælpe sine Forældre hjemme.

Alle Regler vedrørende Ungdommens Uddannelse og Undervisning gælder naturligvis kun for Drengene. Pigerne's Optrædelse havde man slet ikke tænkt over. Kvindens Sfære var Ægteskabet og Hjemmet, saa snart hun var ude over Barnealderen. Man hører ofte Profetens Ord om Pigerne citeret: „Lad dem ikke sidde paa Tagene, undervis dem ikke i Skrivning; lær dem at spinde og kende det Kapitel i Koranen, der hedder „En Nur“. Goldziher tilføjer efter at have citeret dette Stykke: „Det er ganske utilbørligt at betragte dette Kapitel som passende Læsning for unge Piger, da det er fuldt af Oplysninger om umoralske Kvinders Liv.“ Det er et meget almindeligt Udtryk, „at en Kvinde, som kan skrive, er som en Slange, der har drukket Gift.“

Hvis en Dreng skal have en videregaaende Uddannelse, bliver han sendt til en af de højere Skoler i de Byer, der staar som Lærdommens Centrer i den muhammedanske Verden, f. Eks. Kairo, Bagdad eller Damaskus. Medicinske Studenter faar her en Antydning af Naturvidenskab og studerer Hippocrates eller Avicena. De lærer ingen Dissektion eller tager Del i praktiske Øvelser, og ingen af Bøgerne har Illustrationer. Teologiske Studenter læser Grammatik, Syntax, Logik, Arithmetik, Algebra, Retorik, Jura, skolastisk Teologi, Kommentarer til Koranen, Fortolkninger og endelig Traditionerne med deres Fortolkninger. Næst efter Koranen selv er det arabiske Sprog den vigtigste Videnskab; en hel Gruppe

forskellige Fag staar i Forbindelse dermed: Grammatik, Vel-talenhed, Kalligrafi, Verslære og Prosastil, og Resultatet bliver en rigtig Professor i Sprogkundskab, som ikke er i Tvivl om, at Arabisk er Englenes Tungemaal og det eneste Sprog, som benyttes af Gud.

Hele den muhammedanske Undervisningsplan er saa uop-løselig knyttet til Islam og alle dens Fordringer, at ikke engang Regeringsskolerne i Ægypten og Indien har været i Stand til ganske at afkaste Traditionens Aag. Følgelig indeholder A-B-C-erne og Læsebøgerne for Begynderklasserne meget, et Barn ikke burde vide f. Eks. om det muhammedanske Ritual for Renselse o. dsl. En A-B-C, der bruges i en af Regeringssko-lerne i Kairo, har følgende Indhold: „Efter en Bøn til Gud kommer Alfabetet — derefter Vokalsystemet med simple Ord-forbindelser. Saa Navnene paa de forskellige Løgemsdele, de fem Sanser tillige med seks Historier eller Fabler. Bogen slutter med en Oversigt over Hovedlærdommene i Islam og en længere Udvikling, som et lille Barn aldeles ikke kan fatte. „Det er nødvendigt for et Menneske at tro, at hans Skaber har tyve Egenskaber: Eksistens, Evighed, Uendelig-hed, Magt, Vilje, Kundskab, Liv, Hørelse, Syn, Tale o. s. v. Om Apostlene skal han tro, at de er ubesmittet af saa vel større som mindre Synder lige som Englene.“

Dette teologiske Foredrag efterfølges af Profetens Slægt-register baade paa fædrene og mødrene Side, og en Forteg-nelse over alle hans Børn, og denne A-B-C paa 32 Sider ender med Guds 99 smukke Navne og to Bønner.

En anden meget udbredt Lærebog for Børn hedder „Glæden for Begyndere i Religionsvidenskab“. Den blev trykt i Kairo i det muhammedanske Aar 1330 af Sjejk Muhammed Amin el Kurdi. I Forordet slaar der, at den er skrevet særlig for Drengene og unge Piger; men det vilde være umuligt at over-sætte den ordret paa et europæisk Sprog uden at overtræde Loven om umoralsk Literatur. Den første Del af Bogen handler om Teologi, men har ogsaa et Kapitel om Renselse, der er ganske uskikket for et Barn at læse, idet det indbefatter alle de modbydelige Detailler fra det muhammedanske Ritual for Ægtefolk og har en særlig Paragraf om Menstruation og Føds-ler. I Kapitlet om Bøn læser de smaa Børn saa følgende: „Gud har befalet sit Folk at bede regelmæssigt fem Gange, og Barnets Forældre eller Formynder er ansvarlig for, at det overholder disse Bedetider; for det er syv Aar gammelt, maa

det lære Ritualet, og det skal straffes med Prygl, hvis det ikke beder, naar det er ti Aar. De, der forsømmer deres Bønner, skal straffes strengt, og hvis de vedbliver at forsømme dem, skal de betragtes som vantro og slaas ihjel ligesom alle de andre fordømte. Der skal ingen Bøn bedes for dem efter deres Død, og de faar ingen muhammedansk Begravelse.“

Dr. Hoskins skriver: „Muhammedanske Børn er snavsede, sygelige, uopdragne og ved i en ung Alder alt for meget om Ting, der tilsløres i kristne Lande. De staar lavere end selv de mest uvidende Kristne; Drengene er Slaver af de ubeskriveligste Laster og er derfor urene og aandelig talt forsæt i deres Væxt. Muhammedanske Forældre er venlige mod deres Børn; men de lærer dem ogsaa at sværge og forbande for Morskab. Lidt senere forbander de for ramme Alvor, og saa straffer de uvidende Forældre dem ofte med stor Grusomhed. Saadan er Forholdene for det meste. Paa den anden Side er der jo ogsaa gode Familier, hvor Disciplinen staar højt, skønt der naturligvis aldrig hersker noget kammeratligt Forhold mellem Forældre og Børn.“

Der findes ingen særlig Børneliteratur. De almindeligste Bøger, der læses af Børn i muhammedanske Lande og som i Reglen bestaar af Legender og Folkesagn, er følgende: 1) „Kusus al Anbiya“, der indeholder Fortællinger om alle Profeterne og Apostlene gengivet efter Traditionerne; de er barnagtige, og de fleste er fulde af usømmelige Hentydninger til kønslige Forhold. 2) „1001 Nat“ (uden Udeladelser) eller udvalgte Historier derfra. 3) Et zoologisk Leksikon, der bruges over hele den muhammedanske Verden og er en Slags Conversationsleksikon om Ting i Himlene oventil, paa Jorden nedentil og i Vandene under Jorden. Man behøver blot at kaste et Blik i den engelske Oversættelse for at se, hvor daarligt muhammedanske Fortællinger passer for et Barn. Det er svært at vælge Eksempler; men jeg vil dog give nogle enkelte som Illustration. De fleste Historier i denne Bog kan overhovedet ikke oversættes. Her er to Fiskehistorier:

Saaledes fortæller Al-Kazwini: „Jeg sejlede ud paa Havet ved Marokko og kom til et Sted, der hedder Bartun. Vi havde en siciliansk Dreng med os, som ejede en Fiskekrog; han kastede den i Havet og drog en vældig lang Fisk op. Vi saa paa den og opdagede, at bag dens højre Øre stod der

skrevet „Der er ingen Gud uden Gud“, paa dens Hals stod der „Muhammed“, bag dens venstre Øre „Guds Apostel“.

Imam Ahmad fortæller: „En troende og en vantro tog en Gang ud at fiske sammen; den vantro udkastede sit Net i sin Afguds Navn og fik det fuldt af Fisk, medens den troende, der kastede sit i Guds Navn, ikke kunde fange noget. Saadan blev de ved til Solnedgang, da den troende fangede en Fisk, som han holdt i Haanden; men Fisken sprællede og faldt tilbage i Vandet, saa han maatte vende hjem uden noget som helst Udbytte, medens den vantro havde Baaden fuld af Fisk. Den troendes Engel blev sørgmodig og sagde: „Herre, din troende Tjener, som beder i dit Navn, er vendt tomhændet tilbage, medens din vantro Tjener har sin Baad fuld.“ „Kom!“ sagde Gud til den troendes Skytsengel og viste ham de retfærdiges Bolig i Paradis, idet han fortsatte: „Hvad der hænder min troende Tjener nu, vil ikke skade ham, naar han kommer til at eje alt dette.“ Derpaa viste han ham de vantros Opholdssted i Helvedes Ild, idet han sagde: „Kan nu noget af alt, hvad han har opnaaet i Verden, hjælpe ham? og Engelen svarede: „Nej, ved Gud, Herre!“

Her er en lidt bedre Historie, der fremstiller Drukken-skabens Følger:

„Det fortælles, at da Adam plantede Vinranken, kom Iblis (Djævelen) og slagtede en Paafugl over den, og Ranken drak dens Blod. Da Bladene kom frem, slagtede han en Abe over den, og Ranken drak dens Blod. Da Frugten var skabt, slagtede han en Løve paa dette Sted, og Ranken drak dens Blod — og endelig, da Frugten var fuldmoden, slagtede han en Gris der, og Ranken drak dens Blod. Derfor faar en Dranker disse fire Dyrs Egenskaber paa denne Maade: i det Øjeblik, da han drikker Vinen, og den breder sig ud i hans Lemmer, bliver han rød og ser saa smuk ud som en Paafugl; naar Omtaagetheden begynder, klapper han i Hænderne og danser omkring som en Abe; lidt efter kommer Løvens Egenskaber over ham, og han brovter og larmer over for sine Fæller — endelig anfaldes han af Grisens Sløvhed og falder i Søvn, medens hans Styrkes Baand slappes.“

Og for at Læseren ikke skal tro, at disse Fortællinger ikke er typiske, gengiver jeg her en fra selve Koranen — ogsaa en Fiskehistorie.

„Husker I, da Moses sagde til sin Tjener Josva: „jeg vil ikkeophøre at drage fremad, indtil jeg kommer til det Sted,

hvor de to Have mødes — og jeg vil rejse i lang Tid.“ Men da de havde naaet det Sted, hvor de to Have mødes, glemte de deres Fisk, som de havde bragt med sig. Moses sagde til sin Tjener: „Bring os vor Middagsmad, for nu er vi trætte efter denne vor Rejse.“ Hans Tjener svarede: „Ved du, hvad der er hændet? Da vi slog Lejr paa Klippen, glemte jeg Fisken; og det var ingen anden end Satan selv, der fik mig til at glemme den. Og Fisken fandt paa en vidunderlig Maade Vej ud i Havet.“ Moses sagde: Dette er, hvad vi søgte efter.“ Og de vendte begge tilbage ad den Vej, de var kommet.“

Slutningen af denne vrøvlede Historie, som berettes i det Kapitel i Koranen, der hedder „Hulen“, er ikke mere forstaaelig.

Der kastes Lys over muhammedanske Tanker om Opdragelse og over deres Uvidenhed med Hensyn til det nye Testamente, gennem hvad der fortælles om vor Frelzers Opdragelse.

„Da Jesus var en Dag gammel, saa han ud, som om han var en Maaned, og da han var ni Maaneder, tog hans Moder ham ved Haanden, førte ham hen til Skolen og overgav ham til Læreren, som sagde til ham: „Fremsig Bismillah er-rahman er-rahim“ (Koranens første Kapitel). Jesus adlød. Læreren vedblev: „Fremsig Abjad!“ (Det arabiske Alfabet i Nummer-Orden; hvert Bogstav er illustreret ved et Ord). Da løftede Jesus (Fred være med ham) sit Hoved og sagde: „Ved du, hvad Abjad betyder?“ Læreren løftede sin Stok for at slaa ham — men Jesus sagde: „Slaa mig ikke, min Lærer, hvis du ved det; og hvis du ikke ved det, saa spørg mig, at jeg kan forklare dig det.“ Da sagde Læreren: „Forklar mig det!“ Og Jesus sagde: a betyder, at der er kun een Gud, b Guds Herlighed, j Guds Majestæt og d Guds Religion. H betyder Helvede og w de fortabtes Helvede, medens z er deres Stønnen i Helvede o. s. v. Da raabte Læreren til Jesu Moder: „Kvinde, før dit Barn bort, for han véd alt og behøver ingen Lærer.“

Den grusomme Brug af Stokken er almindelig i alle Landsbyskoler fra Marokko til Afghanistan. Martin skriver, at under den enevældige Emir „forkæles Børnene ikke, og der spares ikke paa Prygl; naar Læreren vil straffe en af dem, bliver den lille Synder lagt paa Ryggen med Benene op i Luften, hvorefter han faar saa og saa mange Slag paa Fodsaalerne. Medens Straffen staar paa, hyler han paa det ynke-

ligste. Undertiden, naar jeg har passeret en Skole, har jeg troet, at de var ved at myrde et Barn derinde, indtil jeg saa Grunden til Drengens Skrig.“

I Kashmir, hvor langt den største Del af Befolkningen er Muhammedanere, findes der næppe et Dusin Mænd, der virkelig kan Arabisk. De citerer Koranen som Papegøjer uden at vide, hvad et Ord betyder — skønt Præsterne ogsaa her lærer Drengene fra fire til fjorten Aar at remse den op. I hele Indien, Persien, Tyrkiet og andre Lande, hvor Arabisk ikke er Talesproget, bliver den arabiske Koran alligevel betragtet som den vigtigste religiøse Lærebog, og Børn maa huske dens Kapitler uden blot et Forsøg paa Oversættelse eller Fortolkning. Langt borte fra de bebyggede Steder, hos Nomaderne i Saharas Ørken, det ægyptiske Sudan, Arabien, det sydlige Persien og Centralasien bruges boglig Undervisning slet ikke; men Børnene gaar fra Fødselen i Nomadeliets haarde Skole under Møje, Fattigdom og Farer. Burckhardt siger om Arabien: „Jeg har set Flokke af nøgne Drengene, som ved Middagstid, midt om Sommeren legede i det glødende Sand og løb omkring, til de var ganske udmattede, og naar de saa vendte tilbage til det hjemlige Telt, blev de udskældte, fordi de ikke havde fortsat deres Øvelser. I Stedet for at lære sin Dreng høflige Manerer ønsker Faderen helst, at han skal slaa og stene de fremmede, som kommer til Teltet, stjæle fra dem eller skjule en eller anden Ting, der tilhører dem. Jo uartigere og mere uforskammet Børnene er, desto mere bliver de rost, thi dette tages som et Varsel om fremtidig Foretagsomhed og en krigersk Aand.“

Ørkenens Børn læser kun Naturens Bog. Men vi kan være visse paa, at ingen Billedbog er nogen Sinde blevet flittigere studeret, end den bliver af de smaa, mørke Øjne, der vogter Faarene paa Græsgangen eller tæller Stjernerne i deres blaa Afgrund fra en høj Kamelsaddel under deres natlige Vandringer. Naar en saadan Beduin-Knøs vokser op og begynder at sværge ved de faa, spredte Haar paa sin Hage, kan han ikke læse et Bogstav; men han forstaar sig paa Mennesker, og han kender Ørkenen. Naar de om Aftenen sidder uden for Sjeikens Telt eller rundt om Baalet, hvor Akasieveddet blusser, hører de paa en Tale, der er som Visdomsordene fra Jobs Bog; det er en Filosofi om Underkastelse, om Stoicisme og Taalmodighed — om urokkelig Tilid til, at alt vil ende godt. Det er sørgeligt at maatte sige,

at selv de smaa Nomader, der er uvidende om al Religion, alligevel nærer det samme fanatiske Had som de ældre til den kristne Religion og alle Kristne. I Nejd bestaar en af deres Lege i at tegne et Kors i Sandet og forhaane det; de lærer, at alle uden for Muhammeds Trosbekendelse er „kafirs“ (vantro), og for at behage Allah kaster de Sten efter enhver vejfarende Kristen. Beduinerne kender meget lidt til Islam og deres Børn endnu mindre. Koranen er ikke en Bog for Børn, og saadanne hører ikke Muhammeds Rige til.

Naar vi betragter de nuværende Forhold i denne Børneverden, dens fuldstændige Uvidenhed, Overtro, Uoplysthed, dens Rædsler, der som mørke Skyer hænger over muhammedanske Hjerter og Hjem, saa stiger der frem for vore Øjne det velkendte Billede fra Østen af Skyldneren eller Tiggeren, som stiger op til Toppen af Minareten for at bede om Almisse. Hvor godt husker jeg saadan et Nødraab fra en faldefærdig Minaret ved Bahrein: „Ja mal Allah! Ja hak Allah!“ — „Giv mig det Gods, der tilhører Gud! Giv mig, hvad Gud har Ret til.“ Hvis den muhammedanske Børneverden i Ord kunde udsige sin Nød, vilde dens Raab lyde saaledes..

V. Moralsk Opdragelse og For- sømmelse.

Den moralske Opdragelse, et Barn af muhammedanske For-
ældre faar, maa nødvendigvis grundes paa deres Idealer
og etiske Forstaaelse. Hvis kristen Etik er betinget af vor
Tro paa det nye Testaments Lærdomme og vort Ideal er
Jesu Kristi Karakter, maa i samme Grad muhammedansk
Etik føres tilbage til Koranen og Muhammeds moralske Ka-
rakter. Her møder vi atter Enheden i Islam. Hvor forskel-
lige end Omgivelserne, Oplysningstrinnet og Civilisationen er,
tror dog alle Muhammedanere, at de højeste Dyder naas ved
at efterligne Muhammed, at den moralske Lov staar opskre-
vet i Koranen, og at de højeste Goder for den enkelte og for
Samfundet er dem, Islam tilbyder i dette og det kommende
Liv.

Naar vi derfor undersøger et Barns moralske Udvikling,
maa vi først studere den moralske Opfattelse i en Religion,
der, som Robert Speer siger, „af mange, der har levet under
dens Skygge, anses for at være den laveststaaende Religion
i moralsk Henseende. Missionærer fra Indien fortæller, at
de moralske Forhold blandt Muhammedanerne er langt fryg-
teligere, end hvad man ser hos de panteistiske Hinduer.“

Muhammedanernes Forestilling om Gud og hans moralske
Egenskaber er vidt forskellig fra de Kristnes. Deres Opfat-
telse af Synd er forskellig; og Inddelingen i store og smaa
Synder tillige med det, at der ingen bestemt Adskillelse gøres
mellem Samfundets og Samvittighedens Love, drager det eti-
ske Niveau nedad. Alt undtagen de meget store Synder faar
man let Tilgivelse for, da Gud er barmhjertig og mild. Dr.
George F. Herrick skriver efter halvbredtsindstyre Aars Er-
faring i Tyrkiet:

„Muhammedanernes Forstaaelse af Guds moralske Egen-
skaber adskiller sig paa mange Punkter fra de Kristnes. Fa-

derkærlighed findes ikke hos deres Gud. Ifølge Islam har Naade og Retfærdighed intet at gøre med hinanden. Synd er ikke Skyld, men Svaghed og tilgives af Medlidenhed, naar Synderen blot viser udvortes Anger. Troen og Livet har ikke noget med hinanden at gøre.“

Men dette maa ikke forbavse os, naar vi betænker Oprindelsen til den muhammedanske Moral. En Flod kan ikke løfte sig højere end sin Kilde, et Taarn kan ikke blive bredere end sin Grundvold. Muhammeds Skikkelse er Kilden og Grundvolden for alle moralske Idealer i Islam. Hans Opførsel er Forbillede. De tror, at hver eneste Enkelthed i hans Liv kan føres tilbage til en guddommelig Tilladelse eller Befaling, og hvad der forekommer os at være Fejl i hans Karakter, udlægges af dem som specielle Privilegier eller Tegn paa hans Overlegenhed. Muhammedanske Dreng og Piger lærer at tro, at Gud begunstigede denne Profet mere end alle andre Væsner, og hans Navn udtales aldrig af dem eller deres Forældre, uden at de tilføjer: „Fred være med ham!“

Digte til Profetens Pris bliver oplæst ved alle Festligheder, sunget af de muhammedanske Dervisher og trykt i de opbyggelige Bøger.

Det er ikke nødvendigt for os at fordybe os i Enkelthederne i Muhammeds Liv og Karakter. De er tydelig klarlagt ikke blot i de velkendte Biografier af Vestens Lærde, men i Islams tidligste Kilder — Koranen og Traditionerne. Billedet er alt andet end tiltalende. Bosworth Smith, som sikkert har skrevet det dygtigste Forsvar for Muhammeds Liv, og som maa regnes for en upartisk Dommer, siger: „Kristi Religion indeholder Moralomraader og Tankeverdener, der ligger ganske uden for Muhammeds Religion. Den giver Menneskets Karakter Adgang til Dyder som Ydmyghed, Renhed, Tilgivelse og Selvopofrelse; den lærer Sjælen Overbærenhed, Udvikling, ubegrænset Fremskridt; Drivkraften i den er stærkere, ligesom en Ven er bedre end en Konge og Kærlighed højere end Lydighed. Dens Idealer i Praksis, som de møder os i de store Mænds Liv, er mægtigere, mere alsidige og hellige.“

T. J. De Boer viser, at skønt Koranen forlanger Tro og gode Forsætter, „dømmer den et Fald fra Dyden mildt. Kort sagt Allah gør det til et let Hverv for sine troende at tjene ham.“ Nogle har erklæret, at Islam fra Begyndelsen var ganske

blottet for etisk Aand; men Goldziher benægter dette. Det er imidlertid en Kendsgerning, at Folkets store Masse retter sig mindre efter Koranens Forskrifter og mere efter Muhammeds Eksempel i den Periode af hans Liv, der foregik i Medina: „da han gav sin Kærlighed til Kvinder, og Genstandene for hans Had og Gridskhed var de vantro og deres Gods.“ Alle, der omhyggeligt har studeret muhammedansk Etik, er enige om, at langt den største Del af de moralske Forskrifter har en fuldstændig ydre og forretningsmæssig Karakter. De troendes Mellemværende med Allah bærer nærmest Præg af et Regnskab med en Debet- og Kreditside — og er ikke en Række Synder, der er begaaet og maa tilgives.

Paa Grund af disse lave Idealer udvikles der under Islams Scepter sjældent eller aldrig stærke moralske Naturer. Kampen for at skabe en Karakter, Erhvervelsen af højere Idealer, Korsfæstelsen af ens egen Natur — alt dette staar dem uafatteligt fjernt. Koranen udtrykker det selv saaledes: „Allah ønsker at gøre Sagen let for Mennesker.“ Islam er tilbøjelig til at udvikle en slap moralsk Natur, og denne Tilbøjelighed gaar i Arv til den muhammedanske Børneverden.

Koranen giver meget faa Anvisninger paa, hvordan man skal undervise og opdrage Børn. De Antydninger, der findes, har et forbavsende magert Indhold og tænker altfor ringe om Barnet; senere Forfattere har i Profetens Liv fundet de Idealer for Barndommen og dens Udvikling, om hvilke Koranen er saa besynderlig tavs. Det vil ikke være nogen Overdrivelse at sige, at Salomons Ordsprog indeholder langt flere og meget højere Idealer med Hensyn til Etik og Opdragelse end hele den muhammedanske Literatur. Alt, hvad Koranen lærer om Barneaarene, staar spredt i en halv Snæs Sætninger og kan gengives i følgende korte Oversigt.

Der udtrykkes stærk Misbilligelse af den frygtelige Skik: at dræbe nyfødte Pigebørn, hvilket var ret almindeligt før Muhammeds Tid. „De, der dræber deres Børn paa en taabelig Maade uden Kundskab, vil lide Tab.“ (Sure 6,137-140). Der hentydes igen til denne Sag i Sure 6,151 og Sure 17,31. „Dræb ikke eders Børn, fordi I frygter Fattigdom. Vi vil forsørge dem.“ „Vogt eder for at dræbe dem. Det er en stor Synd.“

Børn er en Velsignelse fra Gud ligesom Gods og Rigdom. Det er imidlertid mærkeligt, at Rigdommen i alle Udtalelsen omtales før Børnene. „Husk, at din Rigdom og dine Børn er

en Fristelse til Synd, og tak Gud, hos hvem der er stor Belønning (Sure 8,28, 17,65, 34,35-39). Alle disse Vers formaner de troende til at huske, at Ejendom og Børn vil ikke frelse dem paa Dommens Dag. „Hverken din Slægt eller dine Børn vil være dig til Gavn paa Opstandelsens Dag. De vil holde dig tilbage.“ (Sure 60,3). Børn er ikke blot en Velsignelse, men ogsaa en Snare og Fristelse. „O mine troende, lad ikke eders Ejendom eller eders Børn holde eders Tanker borte fra Gud.“ (Sure 63,9). „O mit Folk, blandt eders Hustruer og Børn er der nogle, som er eders Fjender. Saa vogter eder for dem. Eders Gods og eders Børn er Fristelser for eder.“ (Sure 64,14). „Mit Folk, frygt eders Gud og skælv for den Dag, da Faderen ikke kan betale for Sønnen eller Sønnen for sine Forældre.“ (Sure 31,32).

Der er et Par Henvisninger til Fødsler (Sure 22,5), og i Kapitlet om Arv lærer Muhammed, at en Dreng skal have døbbelt saa meget som en Pige. (Sure 4,10).

Alt dette indeholder imidlertid intet som helst angaaende Barnets Pligter eller Rettigheder. Saa er der endnu to Steder tilbage. I Sure 24,31-32 siges der, „at Mødre behøver ikke at tilsløre sig for deres Børn; thi de bemærker ikke deres Nøgenhed“ — og endelig læser vi i det samme Kapitel, Vers 59 følgende: „Naar dine Børn naar Overgangsalderen, saa lad dem bede om Forlov, som deres Forfædre bad om Forlov.“ Meningen af den øvrige Tekst viser, at dette Vers kun betyder, at Børn i den Alder ikke maa betræde Haremet uden først at spørge om Tilladelse.

Det eneste Sted, hvor der gives Befaling til, at Børn skal ære deres Forældre, findes i Kapitlet om den natlige Rejse og lyder saaledes: „Din Herre har paabudt, at du skal vise Venlighed mod dine Forældre, hvad enten den ene eller begge naar en høj Alder, og sig ikke „Fy“ til dem eller vær gnaven mod dem, men tal højmodigt. Og yd dem af Medlidenhed din Beskyttelse og bed: „O Herre, hav Barmhjertighed med dem, thi de opdrog mig, da jeg var lille.“ Eders Herre ved bedst, om eders Sjæle er retfærdige, og han tilgiver visselig dem, der vender angrende tilbage. Og lad din Slægting faa, hvad der tilkommer ham, og giv til de fattige og de vejfarende, og spild intet paa en ødsel Maade, for de ødsle er Djævelens Brødre, og Djævelen er altid utaknemlig mod sin Herre.“

Koranen indprenter naturligvis de almindelige moralske Pligter efter Muhammeds Maalestok; den priser de retskafne,

truer de vantro, paalægger de troende Omsorg for forældre-løse, Lydighed mod Forældre, Almisser til de fattige, Venlighed mod de undertrykte. Men i alt dette er der næppe en Henvisning, som gælder Barneaarene, og Barnet er, som vi allerede har hørt, ifølge muhammedansk Etik ikke ansvarligt for sine Handlinger, før det har naaet Overgangsalderen.

Foruden Koranen eksisterer der en ret stor Literatur om Adab eller Høflighed, Etikette og Moral; undertiden læses den af Børn — men det er vanskeligt baade for Forældre og Børn at vide, hvor Etiketten ender, og Moralen begynder. Visse Dyder saasom Taalmodighed, Ydmyghed, Blidhed, formfuldendt Tale og Omhu for de syge anbefales, og de modsatte Laster opstilles med Foragt; men der er hos Muhammedanerne altid en Tilbøjelighed til at gøre Kredsen for deres Godgørenhed snæver. Disse middelalderlige Formaninger om Moral og god Opførsel bliver afskrevne i Skolerne, citeret som Ordsprog og alle Vegne betragtet som de mest fuldendte Raad. Ikke engang Helgenerne i den muhammedanske Kalender naaede disse Dyder i nogen stor Udstrækning, saa hvor stort Haab kan almindelige dødelige gøre sig om at erhverve dem? „De, der beretter Islams Historie,“ skriver Professor Margoliouth, „maa lægge den almindelige moralske Maalestok til Side, ellers vilde der slet intet Lys blive over Billedet; de kunde slet ikke skrive, hvis de blev forargede over Troløshed eller Blødtørst, over Grusomhed eller Sanselighed. Og dog forbyder Koranen og Traditionerne de tre første Ting og begrænser den fjerde stærkt.“

For det første hersker der altsaa megen Uoverensstemmelse mellem Teori og Praxis, og for det andet har de store, uvidende Masser, der aldrig har hørt Navnene paa disse Forfattere, ikke Adgang til Teorierne. Man maa indrømme, at Teorierne eksisterer virkelig, og de, der ønsker nøjere at studere dem, kan finde dem udførligt forklaret i Professor Mac Donalds Artikkel: „De unge Muhammedaneres moralske Opdragelse“ (International Journal of Ethics, Bind XV, Side 286). Et Stenkast fra El-Azhar Universitetet og fra Paternostergaden i Kairo, hvor disse Bøger trykkes, er Forholdene saa elendige blandt Børnene, at deres Liv staar som en sørgelig Illustration til en svigtende Teori. Den første Sætning, et ægyptisk Barn lærer at udtale, er ofte en uhøflig Tiltale eller et Skældsord. De smaa Børns Tale er fuld af Eder og Skældsord. En hel Bunke moralske Regler vil ikke kunne modvirke

den frygtelige Indflydelse af umoralske Omgivelser. Et muhammedansk Barn er hæmmet deraf fra det Øjeblik, det gør sin Indtrædelse i Verden. Islams Forbandelse derved, at den tillader Flerkoneri og giver Manden let Adgang til at forstøde sin Hustru, hviler allerede da over det. Korrespondenter og Missionærer taler alle som en om disse Forhold og siger, at det er næppe tænkeligt, at et Barn kan vokse op i en saadan Atmosfære med et rent Hjerte. Umoralitet og al Slags Uterlighed er meget udbredt blandt den halvvoksne Ungdom.

Fra den tidligste Barndom er muhammedanske Børn næsten overalt fortrolige med al Slags demoraliserende Tale, og denne Fremmelighed i det onde skyldes utvivlsomt i mange Lande Børnenes alt for sparsomme Klædedragt og de indskrænkede Forhold i Hjemmet. Pastor Jessup skriver fra Persien: „I velhavende Huse skilles Drengene og Piger ad, medens de er Børn, og opdrages i deres respektive Fædres og Mødres Stuer, hvor de i de ældres Selskab ofte udsættes for at høre raa og uren Tale og usømmelige Hentydninger. Paa den anden Side lader det til, at Børnene er glade og fornøjede — og deres Forældre holder af dem. Skønt de til Tider bliver grusomt behandlet, sker dette oftere af Uvidenhed, end fordi Forældrene vil gøre dem Fortræd.“

John Van Ess, der i mange Aar har missioneret i Tyrkisk Arabien, siger: „Alle muhammedanske Drengene lærer de mest omhyggeligt udtænkte Forbandelser i deres Hjem, Forbandelser, der nedkalder de mest raffinerede Straffe over Fornærmeren, hans Forfædre og Afkom. Og det værste er, at de næsten altid paakalder Allah som Vidne og Opfylder af Forbandelserne. Det er en Blanding af Religion og Gudsbespottelse, som altsammen læres i Hjemmet, og skal saadanne Børn faa en ny Natur og gode Vaner, kræves der stor Taalmodighed og kærlig Udholdenhed.“

Burton, der gennemrejste Arabien, fortæller om den fuldstændige Mangel paa moralsk Opdragelse i Medina og Mekka; hvordan Forældre overfuser deres Børn, næsten saa snart disse kan tale, for at ophidse deres Raseri og prøve deres Anlæg. Børnene svarer med raa Ord og fremstammer Gudsbespottelser, fra de er ganske smaa.

„En lille Knægt paa knap tre Aar fortalte mig, fordi jeg ikke vilde lade ham sidde paa min saarede Fod, at hans Fader havde et Sværd, hvormed han vilde skære Halsen over paa mig fra det ene Øre til det andet. Ved at drille det lille

Utske lidt fik jeg ham aldeles rasende; han rystede sine smaa knyttede Næver mod mig, spillede sine store, sorte Øjne op, saa højt han kunde, saa paa mig og slog paa sit Knæ paa en ildevarslende Maade

Lidt efter kom der en alvorlig og veludviklet Dreng paa omtrent seks Aar med et Blækhuis i sit Bælte til Tegn paa, at han fik boglig Uddannelse; han greb min Pibe og begyndte med dybe Drag at ryge af den. Jeg tillod mig leende en Bemærkning om, at han og Piben var omtrent lige lange, hvorpaa han smed Piben paa Jorden og stirrede paa mig med flammende Øjne og hvert Træk i det lille Ansigt var fortrukket af Vrede.“

Hvis det er sandt, hvad alle Lærere i Etik hævder, at Barnets moralske Udvikling eller dets umoralske Tilbøjeligheder i særlig Grad skyldes Forældrenes Indflydelse og først og fremmest Moderens — hvor sørgelig er da ikke et muhammedansk Barns Lod! En Korrespondent fra Nablus i Palæstina fortæller om de undviklede Mødres Forsømmelser i den Retning: „Det er intet Under, at Børnene har en smudsig Tankegang, og at deres Tale er uren. En muhammedansk Moder skammer sig ikke ved at deltage i den modbydeligste og mest usædelige Samtale i sine smaa Børns Nærværelse, og naar hun har lært dem at forbande deres egen Fader, roser hun dem for deres Dygtighed.“

Hvad vi kalder Hjemliv, er der næsten intet af. Hvor der er Kærlighed mellem Forældre og Børn, er der alligevel ingen Lykke, thi som Dr. Cantine i Arabien bemærker: „Muhammedanske Børn er ulykkelige, ikke paa Grund af Mangel paa Kærlighed, men fordi deres Forældre ikke ved, hvad der er bedst for dem, og ikke er kloge nok til at bruge den Smule Kundskab, de har.“ Dette Vidnesbyrd bekræftes af en svensk Missionær fra kinesisk Turkestan, som skriver:

„Skönt Forældrene virkelig nærer en varm Kærlighed til deres Børn, har de ikke den ringeste Idé om, hvordan de skal opdrage dem. De bliver fuldstændig som vilde, der gøres intet for at udvikle Renlighedssansen hos dem; de lærer alle de stygge Ting, de hører og ser i deres egne Hjem og paa Gaderne, og de bliver rost, naar de bruger grimme Ord. Det er virkelig et Vidunder, at de føjer sig saa godt under Undervisning og Regler, naar de kommer under vor Indflydelse.“

Resultaterne af disse Forhold kan bedst studeres i Lande,

hvor Islam har hersket uindskrænket gennem Aarhundreder, hvor Loven om Aarsag og Virkning har faaet Lov at udfolde sig igennem Generationer. Under vidt forskellige naturlige og politiske Betingelser, blandt de forskelligste Racer — har Resultaterne vist sig saa sørgelig ens, at de danner en frygtelig og uigendrivelig Anklage mod Islam i dens Forhold til Børneverdenen. I sit arabiske Fædrelands Jord har det Træ, Profeten plantede, faaet Lov at vokse i vild Frihed og frembragt Frugt efter sin Slags. I Marokko og Afghanistan er Islam aldrig blevet hindret i sin Udvikling af andre herskende Religioner. Hvad vi ser i disse Lande, er derfor Frugt af dette Træ. Doughty fortæller, at Beduindrenge lader haant om deres Moders Røst, og at de ikke faar nogen som helst Opdragelse i deres yngre Aar: „Jeg har set en arrig Dreng slaa sin gode, opofrende Moder paa Ryggen med en Stok, og da jeg spurgte, hvorfor hun fandt sig i det, svarede hun sukkende: „Mit Barn er en „kafir“ („vantro“) d. v. s. har en hedensk, ond Natur. Nogle spurgte, om vore Børn da aldrig var ondskabsfulde, og da jeg gentog Moseloven for dem i al dens gammeldags Streng-
hed, udbød de: „Ih! her findes mangen en ung Knægt, der vil slaa sin egen Fader, saa snart han er stærk nok til det.“ Der findes ganske vist fromme Beduiner, med noget af Ørkenens naturlige religiøse Sans, der i saadanne Tilfælde kan finde paa at irettesætte dem; men et Barn faar aldrig en Bebrejdelse for at lyve, skønt Araberne selv siger, at „Løgnen er skændig“. Løgnen er for dem en let Krigslist og et Forsvarsmiddel, de altid har paa rede Haand for at vildlede deres Fjender.

Det hævdes underfliden i Forsvarsskrifter for Islam, at dens Fremgang blandt de hedenske Stammer i Afrika er et Udviklingstrin henimod Kristendommen. Der er desværre langt flere Vidnesbyrd om det modsatte. „At de hedenske Folkeslag i Afrika antager Islam,“ siger Biskoppen af Mombosa, „er paa ingen Maade nogen Forberedelse for Kristendommen, men lige det modsatte.“ Gottfried Simon behandler i sin Bog: „Islams Fremgang og Standsning paa Sumatra“ hele dette Spørgsmaal og siger mange Ting, der kan lyde for strenge for den, der kun betragter Emnet overfladisk, men, som bekræftes af alle Kendere af Islam, der lever i muhammedanske Lande og ikke blot er stuelærde Kritikere. Simon skriver f. Eks.: „Et Blik paa den muhammedanske Ver-

Hvad et tyrkisk Tæppe koster: Muhammedanske Piger i Tyrkiet ved Væven.

En muhammedansk Skole, som holdes i en Moskes Gaardsrum.

den viser, at netop de gamle muhammedanske Lande staar paa det allerlaveste Trin i moralsk Henseende Islam højner ikke de hedenske Folkeslags moralske Ideal Netop fordi Batakerne for Eksempel ved saa lidt om Profeten Muhammeds Liv, kommer den muhammedanske Bataks hele Moral og ægteskabelige Liv til at ligge i et højere Plan, end Tilfældet er i andre muhammedanske Lande.“

Om den Indflydelse Pilgrimsrejsen til Mekka har paa Hedningernes Moral siger han: „Den giver ham et Indblik i rafinerede Laster, som han før slet ikke kendte til De Skibe, der sejler med Pilgrimme, bringer ikke alene Kolera-baciller til Jordens yderste Grænser, men ogsaa hele Skibsladninger af Folk, der udspreder Usædelighed — som en Smitte i den allerede grundusædelige hedenske Verden. Og denne Umoralitet har ligesom alt andet, der kommer fra Mekka, et Stempel af guddommelig Anerkendelse, selv om saadanne Laster ellers forbydes efter Lovens Bogstav.“

Lignende Vidnesbyrd kommer fra andre Lande, særlig Vestafrika. „Islam,“ siger R. P. Dougherty, „omstyrter ikke Hedenskabet i Vestafrika, men bruger det som Fundament for sin egen religiøse Bygning. Afrikaneren behøver ikke at forandre nogen af sine dyriske Vaner og Skikke for at blive Muhammedaner. Han kan bibeholde Polygami, Trolddom, Slaveri og endogsaa Kannibalisme ligesom før. I Virkeligheden hyller Negeren sig ikke i Islams Kappe for at komme af med sine onde Sædvaner, Skikke eller for at skjule dem — men snarere for om muligt at retfærdiggøre dem i andres Øjne.“

Et af Hedenskabets mest rodfæstede Onder baade hos Børn og voksne er Usandfærdighed. Hvor det daglige Liv er præget af denne Usandfærdighedens Aand, maa al sund Moral og Karakterstyrke gaa til Grunde. Og Islam naaer med Hensyn til sine moralske Lærdomme næppe saa højt som de andre ikke-kristne Religioner i denne Henseende. Jeg vil ikke paastaa som visse andre Forfattere, at Muhammedaneres Ord aldrig er til at stole paa — men jeg vil blot fastslaa, at den almindelig udbredte Vane med at lyve og den ringe Agtelse for Sandhed, der hersker i muhammedanske Lande og som følgelig ogsaa efterlignes af Børnene der, har sin Grund i selve Islams Lære og dennes Virkning paa dem, der bekender sig til den. Hvorvidt Muhammed skal kaldes „den falske Profet“ i videste Betydning, kan for mange staa som et aabent Spørgsmaal, men naar vi læser muhammedansk Li-

teratur og lever blandt Muhammedanere, kan vi ingen Tvivl nære om, at det at tale Sandhed er en Dyd, der er gaaet i Glemmebogen.

Rigtignok sætter Koranen atter og atter Løgnere i Klasse med vantro og Hedninger og siger, at deres Lod vil blive den evige Ild. Men naar man spørger, hvori en Løgn virkelig bestaar, ser vi snart, at Islam meget godt kan fordømme Løgnere, betragtet som en Klasse, og alligevel tillade Usandhed. Koranen siger f. Eks. om Eder: „Gud vil ikke straffe dig for en uoverlagt Fejltagelse i din Ed; men han vil straffe dig for, hvad dit Hjerte har samtykket i.“ (Sure 2,225). Traditionen fortolker dette Vers saaledes: „Den, der sværger ved en Ting og siger *In sha Allah* (om Gud vil), begaar ingen Synd.“ Angaaende dette Spørgsmaal om en Eds Beskaffenhed følger de muhammedanske Jurister den rabbinske Lære. Hvis en Mand sværger ved Guds Kundskab, er det ingen Ed. *Abu Hanifa* gaar saa vidt, at han siger, at hvis en Mand sværger ved Guds Sandhed, er det ingen Ed, og andre Jurister giver ham Ret heri. At sværge med Haanden paa Koranen er en af de højtideligste Edsformer, naar man vil sikre sig Sanddruhed, og dog er det en velkendt Skik i mange muhammedanske Lande, at den, der bruger denne Form, lægger en Svinebørste mellem sin Tommelfinger og den hellige Bog — i saa Tilfælde er Eden nemlig efter en Fortolkers Udtydning ugyldig. Sværge, ikke blot ved Guds Navn, men ogsaa ved Profetens, ved hans Ord, hans Liv o. s. v. er derfor meget almindelig.

Vender vi os fra Koranen og dens Lære til den muhammedanske Theologi, finder vi hos deres største Theolog *Al-Ghazali* følgende Udtalelser om Spørgsmaalet, naar man er berettiget til at lyve:

„Saa vid da, at en Løgn er i sig selv ikke „haram“ (syndig), kun for saavidt som den, der hører derpaa, kommer til at drage falske Slutninger, idet den faar ham til at tro noget, som ikke er Tilfældet. Uvidenhed er undertiden en Fordel, og hvis en Løgn foraarsager den Slags Uvidenhed, er den tilladt. Det er til Tider en Pligt at lyve. *Maimun ibn Muhran* sagde: En Løgn er ofte bedre end Sandheden; hvis du f. Eks. ser en Mand lede efter en anden for at dræbe ham, hvad svarer du da paa Spørgsmaalet om, hvor han er? Selv om du ved, hvor han er, siger du saa ikke:

Jeg har ikke set ham? Naturligvis, for en saadan Løgn er lovlig. Vi siger, at Hensigten helliger Midlet.

Hvis baade Løgn og Sandhed vil føre til et godt Resultat, maa du sige Sandheden, for i dette Tilfælde er en Løgn forbudt. Hvis en Løgn er det eneste Middel til at naa et godt Resultat, er den tilladt. En Løgn kan ligefrem være en Pligt. Hvis f. Eks. en Muhammedaner flygter fra en uretfærdig Mand, og der bliver spurgt efter ham, er det din Pligt at lyve for at frelse ham. Hvis en Krigs Udfald, Forsoning mellem to Venner, der er blevet uenige, eller Beskyttelse af en forfulgt afhænger af en Løgn — da er den tilladt. Men man maa altid vogte sig for at lyve, naar det ikke er nødvendigt — thi da er det Synd. Hvis et ondt Menneske spørger en anden ud om dennes Ejendele, skal han nægte, at han ejer noget, og hvis Øvrigheden spørger et Menneske angaaende en Forbrydelse, han har begaaet, skal Manden nægte det og sige: „Jeg har ikke stjaalet,“ selv om han har gjort det; „jeg er ikke skyldig i denne Last,“ selv om han er det. Profeten sagde nemlig: „Den, der har gjort en skændig Daad, maa skjule den, thi at aabenbare en Skændsel er at føje en ny Skændsel dertil.“ Et Menneske skal ogsaa nægte andres Synder. Det er ens Pligt at opretholde Fred mellem sine Hustruer, selv om man overfor enhver af dem maa foregive, at hun er den, man elsker højest, og love at behage hende.

Vi maa lyve, hvis Sandheden kan antages at faa ubehagelige Følger, og sige Sandheden, hvis den fører til noget godt. At lyve for sin Fornøjelse eller for at forøge sit Gods og sin Berømmelse er forbudt. Den ene Hustru maa ikke lyve for sin Mand for at drille den anden. Man maa nok lyve for at overtale Børn til at gaa i Skole, og ogsaa falske Løfter og Trudslar maa benyttes.“

Den Slags Læresætninger findes i et af alle Muhammedanere anerkendt Værk om Religion af en Forfatter, der endnu den Dag i Dag anses for en tro Forsvarer af Islam. Man kan ikke undre sig over Resultatet. Den udstrakte Brug af Eden i muhammedanske Lande er kun et Bevis for, hvor almindelig Mistroen og Usandfærdigheden er. Smaa Børn bruger bestandig Guds eller Profetens Navn for at forsikre hverandre om de mest dagligdags Smaating — ja baade „Wailah“ og „Aiwa“, de to bekræftende Ord, som kendes alle

Vegne, hvor der tales Arabisk, er Eder ved Guds Navn og betyder ikke mere paa Børnenes Læber end vort danske: Ja.

Lignende Erklæringer om Usandfærdigheden hos unge og gamle høres fra alle Lande.

En af Grundene til dette lave Udviklingstrin er rimeligvis den, at man i Islam aldrig venter, at Lære og Liv skal følges ad, undtagen naar det gælder Ritualerne. Paa dette Omraade maa selv Børn lære at være meget punktlige, som vi vil faa at se, naar vi kommer til de religiøse Skikke — Bøn, Faste o. s. v.

I den A-B-C, som er udkommet i Kairo, og hvorom jeg allerede har talt, er der anvendt mange Sider til Forskrifter for Tvætninger og den Rækkefølge, hvori de forskellige Stillingen under Bønnen skal indtages. Der er ikke en eneste Paragraf om Lydighed, sædelig Renhed eller Sanddruhed. I denne Bog lærer Barnet, at moralske Handlinger inddeles i fem Klasser — og dette er som i alle muhammedanske Lovbøger. For det første „fard“ (det som skal følges), en Pligt, hvis Undladelse medfører Straf, og som belønnes, naar den udøves. For det andet „mandub“ (det som anbefales), hvis Udførelse belønnes, men hvis Undladelse ikke straffes. For det tredje „mubah“ (det der er tilladt) og som overfor Loven hverken gør fra eller til. For det fjerde: „makruh“ (det, der mishager); Loven misbilliger det; men det straffes ikke. For det femte „haram“ (det forbudte): en Handling, som straffes efter Loven. Alle disse Smuthuller ind mellem det, der er moralsk forsvarligt og uforsvarligt, fører til, at baade gamle og unge Lovovertrædere med Lethed slipper udenom. Hvilken uheldig moralsk Virkning maa det dog ikke have paa et Barn, der er saa hurtig til at iagttage alt, at se den skarpe Modsigelse mellem Lære og Liv! En Muhammedaner fra Fez sagde til en rejsende: „Vil du vide, hvordan vor Religion er? Vi tvætter os med Vand, men vi tænker paa Hor; vi gaar til Moskéen for at bede, og medens vi er der, spekulerer vi paa, hvordan vi bedst kan narre vor Næste; vi giver Almisser ved Dørene og gaar ind i vore Butikker og snyder; vi læser vor Koran og gaar saa ud og begaar uævnelige Synder; vi faster og drager paa Pilgrimsfærd, og dog lyver og myrder vi.“

Islams ydre Form for Gudsdyrkelse har faaet den fornemste Plads i deres Hjerter og Tanker. Det er en langt større Forbrydelse at bede med snavsede Hænder end at ly-

ve, — og uren Tale er for intet at regne mod de urene Læber, man faar ved at spise Svinekød. I Traditionerne lægges Hovedvægten altid paa den udvortes Opfyldelse af Loven, og sjældent eller aldrig hentydes der til Hjertets Renhed og Hellighed. Henry Otis Dwight giver i sin Nutidsfortælling: „En muhammedansk Sir Galahad“ et interessant Eksempel herpaa.

De kurdiske Muhammedanere havde været forsamlet til Aftenbøn ved Solnedgang, og adskillige smaa Drengene paa en ni—ti Aar havde sluttet sig til de bedendes Rækker for at lære de forskellige Stillinger og Formularer. Da det hele var forbi, stod der to af dem og skændtes om, hvem der havde indlagt sig størst Fortjeneste.

„Jeg bad to Omgange,“ sagde Ismail, „og saa glemte jeg, hvor jeg var.“

„Jeg bad tre,“ sagde Djemil med hele en dydsiret Ynglings Stolthed.

„Nej — du gjorde ikke,“ sagde Ismail. „Der, hvor du bøjede dig, sagde du: „Gud er stor“ i Stedet for „Priset være vor store Gud.“ Desuden havde du slet ikke rettet Ryggen, da du sagde det; du burde være begyndt forfra og have sagt det hele om igen. Den Omgang gælder ikke.“

„Og du var fuldstændig rundrygget, da du bøjede dig,“ svarede Djemil vredt. „Det gælder da heller ikke.“

Denne Illustration er typisk. Hvor har jeg dog ofte hørt arabiske Børn disputere om ganske smaa Enkeltheder i et Ritual, som om de var Professorer i Lov og Ret — medens de i Virkeligheden er aldeles uvidende om Betydningen af Bøn og alt for stolte og selvretfærdige til at have nogen Syndsbevidsthed eller føle nogen Trang til en Frelser. Jesu Kristi Forklaring af de ti Bud i Bjergprædikenen taler selv til smaa Børns Samvittighed, og i Saligprisningerne lærer de de højeste Fordringer til et helligt Liv at kende, men mangfoldige af Koranens Bud maatte omstødes, før Bjergprædikenen kunde passe ind i muhammedansk Etik.

I Stedet for at blive forfulgt for Retfærdigheds Skyld har de muhammedanske Helgener forfulgt andre. I Stedet for at faa at vide, at de hverken maa sværge ved Himlen eller Jorden, læser muhammedanske Børn i Koranen, at Gud og Muhammed svor ved alt, hvad der er til i Himlen eller paa Jorden. I Stedet for at vende den anden Kind til siger Koranen: Øje for Øje og Tand for Tand. (Sure 5,48). Saa-

ledes kunde vi sammenligne ethvert af de ti Bud med en tilsvarende Befaling i Koranen og se, hvorledes Islam i sin Fortolkning af Moralen er gaaet et Skridt tilbage. Efter en besynderlig Tradition, som er almindelig anerkendt, var Muhammed uklar baade med Hensyn til Antallet og Indholdet af de Befalinger, der blev givet Moses:

„En Jøde kom til Profeten og udspurgte ham angaaende de ni (!) Bud, som var givet ved Moses. Profeten svarede: „Du skal ikke have andre Guder for mig, du skal ikke stjæle, du skal ikke bedrive Hor, du skal ikke slaas ihjel, før ikke en uskyldig frem for Kongen at dømmes til Døden, øv ikke Trolddom, tag ikke imod Renter, beskyld ikke en ren Kvinde for Ufugt, flygt ikke fra et Slæg, og særligt gælder det for eder Jøder om ikke at arbejde paa Sabbaten.“

Hvor slap og intetsigende den Forklaring er, som Koranen giver til det sjette Bud, er det næppe nødvendigt at berøre her. At der eksisterer Flerkoneri, Skilsmisse¹ og Slaveri, tre Samfundsonder, der hænger saa nøje sammen, og hvoraf følger hele Kvindens elendige Stilling, viser det tydeligt. Budene om at begære vilde aldeles ingen Plads kunne finde i den muhammedanske Etik, der hævder, at Synd bestaar kun i den udvortes Handling og ikke i den indre Tilbøjelighed.

Intet Under at Forfatteren til den første Biografi af Muhammed, som udkom i Europa (Prideaux: „La Vie de Mahomet“, Amsterdam 1699), har ladet tegne en Vignet, hvor Profeten fremstilles trædende Lovens Tavler og Korset under Fod, medens han med Halvmaanen i den ene Haand og Sværdet i den anden fører sin Hær i Slaget. Raymundus Lullus, den første Muhammedanermisionær, der havde nøje Kendskab til deres Etik, plejede i sine udmærkede Prædikener at vise, hvordan de syv Kardinaldyder manglede i Islam, og der dækkedes over de syv Dødssynder. Et omhyggeligt Studium af Muhammeds Liv og Léveregler, saaledes som de findes i Koranen, vil ogsaa snarere bekræfte end modsige denne kraftige Udtalelse.

Og naar alt kommer til alt, saa afhænger et Barns moralske Udvikling dog langt mere af Eksemplet end af Læresætninger; det er ikke saa meget det, der forbydes, men det,

¹ Ved Skilsmisse maa dog bemærkes, at den betyder, at Manden har Ret til med et Ord at forstøde sin Hustru.

der ses og høres, som former Karakteren i Barndommen. Islam mangler de højeste Idealers. Hvor meget af de Egen-skaber, som Paulus kalder Aandens Frugter — Kærlighed, Glæde, Fred, Langmodighed, Mildhed, Godhed, Trofasthed, Sagtmodighed, Afholdenhed — mon der findes i Muhammeds eller Alis Karakter, hos Fatima eller Aischa? „Salige er de rene af Hjertet, thi de skal se Gud“ — det er de rene af Hjertet, som er i Stand til at aabenbare Gud for andre og give Barndommen hellige Idealers, der kan vare for hele Livet. Et lille muhammedansk Barn opdrages fra sin spædeste Barndom i Omgivelser, hvor Læber, Hjerter og Forestillinger er urene, og hvor Samtale og Literatur er gennemsyret af Ting, som en Dreng eller ung Pige aldrig skulde vide noget om. Opdragelsen paa det seksuelle Omraade er i Islam fuldstændig forfejlet.

Man kan sige alt det gode om Islam, som den fortjener, om dens ophøjede Lære om Monoteismen, dens Had til Afgudsdyrkelse, dens strenge Iver for at udføre de udvortes religiøse Forskrifter, dens fanatiske Hengivelse og Lyst til at gøre Erobringer; men Islam kan aldrig naa en høj Plads i etisk Henseende. Her kan den aldrig komme paa Højde med Kristendommen, ja kan end ikke kaldes dennes ringeste Hjælper, hvor det gælder om at nyskabe et Menneske. Den har sat sit etiske Præg paa ethvert Land, hvor den er bleven herskende, og dette Præg er kødeligt.

Denne besmittede Atmosfære over sine Virkninger paa Børneverdenen, ikke blot moralsk, men ogsaa fysisk. Skønhed og Uskyld gaar Haand i Haand i Barneaarene. Mange af de glade og kønne Ansigter fra Illustrationerne i denne Bog er glade og kønne, fordi deres Religion endnu ikke har faaet Lov at sætte sit urene Stempel paa dem. Fru Hume-Griffith skriver, at Børnene i Mosul „mister en stor Del af deres Skønhed allerede i 5—6 Aars Alderen. Maaſke er det, fordi deres Hjerter i den Alder besmittes af Kendskab til det onde — og dette Kendskab afspejler sig i deres Træk. Det er usigelig tungt at se søde smaa Børn lytte med aaben Mund til en eller anden styg Fortælling om Synd og Ondskab, som et Medlem af Haremet fortæller. Der findes megen Skønhed bag Sløret; men den er plettet af Syndens Mørke. Hvordan kan de leve et smukt Liv, naar Sjælens Uskyld er dræbt? Dreng og Piger vokser op i Omgivelser, der besmudser deres Tankegang; „Barndommens Uskyld“, som vi

værner om hos vore Børn som et Klenodie, kendes ikke i et muhammedansk Harem.“

I Stedet for, at en muhammedansk ung Pige skulde være præget af Sandhed og Renhed, med den vordende Kvindes ædle Idealer, faar hun alt for tidligt Indblik i saa meget, der virker med til at nedværdige og besmitte hendes Sind. For de Mennesker, der har levet blandt dem, har elsket dem, har faaet et Begreb om deres uendelige Ensomhed og Venneløshed, for dem, der om end kun for et Øjeblik har stirret ind i det forfærdelige store Mørke, den muhammedanske Kvindeverdens Mørke, forstummer Nødraabet aldrig.

Billedet har dog ogsaa en lysere Side. Oplyste Muhammedanere, som er misfornøjede med Islams Etik, saaledes som de gammeldags Lærere og Traditionerne fremstiller den, begynder at tale om en højere Moral, om Kvindens Frigørelse og Børneopdragelse. Den muhammedanske Etik har aldrig haft saa stærke Vidner imod sig som disse Foregangs-mænd for den nye Islam med dens Idealer, der er laante fra Kristendommen. Naar de ikke finder dem i Koranen, tager de dem fra det nye Testamente. Hussein Bej i Kairo har nylig skrevet en Række Artikler om Islams Forhold til den moderne Civilisation. Deri omtaler han med Beundring den kristne Etik, og skønt han kun regner Jesus (Isa) for en Profet, siger han dog:

„Men det aller mærkeligste, vor Herre 'Isa befalede, var Kærlighed til vor Næste. Han ophørte aldrig med at prædike og forkynde det og sagde endogsaa, at al Loven og Profeterne ahang deraf. Ja, hans Lære om Kærlighed gik saa vidt, at han bød Mennesker at elske deres Fjender og dem, der voldte dem Skade. Visselig er dette et Livsprincip, som staar over alle andre, thi alt grundes paa Kærlighed, i og ved Kærlighed fornyes alt, og ved Hjælp af Kærligheden skabes i hele Verden Viljen til det gode; thi en Mands Kærlighed til sin Broder bringer ham Lykke baade i denne og den kommende Verden Alt dette kan den veloplyste Tanke opfatte og billige; men nu rejser der sig det Spørgsmaal: Er det muligt for et Menneske at elske sine Fjender og gøre godt mod dem, der hader ham?“

Man kan heraf se, at Kristi Idealer forbavser den muhammedanske Tankegang og vækker Tvivl. I en Begynderbog om muhammedansk Etik, der ogsaa nylig er udkommet i Kairo til Brug ved Undervisningen og allerede har naaet

7. Oplæg, gør Forfatteren et rørende Forsøg paa at faa Islams Etik til saa vidt muligt at stemme overens med Kristendommens. Han siger saaledes: „Jeg vil begynde min lille Bog med det bekendte Sted i Koranen, der angiver den ideale Opdragelse for en Dreng, nemlig Lokmans Befaling til sin Søn.“ Muhammedanerne er ikke rigtig enige om, hvem denne Lokman var; nogle betragter ham som en inspireret Profet, andre mener, han var en Nevø af Abraham, og atter andre siger, formodentlig med større Ret, at han er identisk med Æsop. Stedet lyder saaledes:

„Da sagde Lokman advarende til sin Søn: „Lad intet indtage Guds Plads, min Dreng, for dette er visselig en stor Synd“

Vi har udmærket et Menneskes Forældre; hans Moder føder ham gennem Svaghed og Smerte, og efter to Aars Forløb skal hun vænne ham fra Vær taknemmelig mod mig og mod dine Forældre, for jeg er din Rejses Maal. Men hvis de stræber efter at faa dig til at drage Sammenligning mellem mig og det, du ikke kender, da adlyd dem ikke. Omgaaes dem med Venlighed i denne Verden og følg den angrendes Vej hjem til mig; naar du da er kommet til mig, vil jeg sige dig, hvad du har gjort.

Min Søn! hvis der var et Sennepskorn skjult et Sted paa Klipperne, i Himlen eller paa Jorden, vilde Gud visselig bringe det frem for Dagens Lys.

Min Søn! vær udholdende i dine Bønner; befal, hvad der er rimeligt og forbyd, hvad der er forkert; vær taalmodig under alt, hvad der rammer dig — thi saaledes er din Skæbne.

Bryst dig ikke med en stolt Mine eller gaa hovmodigt omkring; Gud elsker ikke en opblæst Pralhans; men gaa stilfærdigt og sænk din Stemme — thi den ubehageligste af alle Stemmer er Æslets.“

Denne Indledning giver efter Forfatterens Mening den højeste guddommelige Visdom i Retning af Pædagogik. Den efterfølges imidlertid af flere Kapitler, i hvis Overskrifter der i Mangel af noget Grundlag fra Koranen spores et Ønske om at faa indført et højere moralsk Niveau: Lydighed mod Forældre, Kærlighed til Lærere, Godhed mod Slægt og Venner, Fædrelandskærlighed, Godgørenhed, Venlighed mod Dyr, Trofasthed, Beskedenhed, Sandhed, Guds frygt og Flid. I Kapitlet om Sanddruhed herettes Historien om Drengen, som

raable: en Ulv, en Ulv! naar der slet ingen Ulv var, og Moralen, som udlødes heraf, er: Det er farligt at fortælle en Løgn, selv for Morskab. De fleste Citater i denne Bog er ikke fra Koranen, men fra Islams Traditioner, og Forfatteren har aabenbart haft megen Besvær med at finde Traditioner, der, selv om de var meget uklare, kunde bruges som Tekst til hans Formaninger. I Kapitlet om Gudsfrygt staar der: „Glem ikke, hvad Muhammed sagde: „Gudsfrygt er al Vidsoms Begyndelse.“ Kapitlet om Beskedenhed indeholder ingen Hentydninger til sædelig Renhed, men handler kun om ydmyg Beskedenhed i Forholdet til overordnede.

Det kan ikke skjules, at nutildags søger oplyste Muhammedanere deres Idealer uden for deres egen Literatur. Den muhammedanske Presse i Indien gør sit bedste for at male deres Profet hvid og reformere Islams Etik efter en kristen Maalestok. Heri efterligner de imidlertid kun de Kristne, der var gaaet over til Islam to Hundrede Aar efter Flugten til Medina. De var ogsaa misfornøjede med de vilde Araberes Idealer og skildrede derfor, som Professor Goldziher har paa-peget, en Muhammed, der ikke skulde staa tilbage for Kristus, ved at tillægge deres Profet Mirakler og Taler fra Evangelierne endogsaa Dele af Bjergprædikenen og Fader vor.

En Tradition fortæller saaledes, at Muhammed engang, da nogle Mennesker pinte og plagede ham, kun lørrede Blodet bort fra sit Ansigt og sagde: „Tilgiv dem Gud, for de ved ikke, hvad de gør.“ Fortolkerne siger, at han efterlignede Noah, da han brugte disse Ord! Et andet Sted staar der, at Profeten sagde: „Hvis nogen lider, eller hans Broder gør det, skal han sige: „Vor Gud, som er i Himlen, helliget worde dit Navn; dit Rige (her er øjensynligt Ordene „komme: din Vilje ske“ udeladt) er i Himlen og paa Jorden; som du er barmhjertig i Himlen, saa vær ogsaa barmhjertig paa Jorden; tilgiv os vor Skyld og Synd. Du er de retfærdiges Herre, send af din Naade Barmhjertighed herved og Helbredelse ved din Kraft, at denne Smerte maa stilles.““ Man kunde anføre flere lignende Eksempler; men disse er tilstrækkelige.

Alle disse Forsøg har imidlertid været mislykkede, hvad praktiske Resultater angaar. Grenen fra Livets Træ, der saa listigt og dygtigt blev podet paa Ørkenens vilde Oliventræ, har ingen Frugt baaret. Kampen mellem Koranens gamle Etik og den nye efter Kristendommens Mønster er uundgaelig. Khuda Bukhsh giver et meget godt Overblik over

Situationen, naar han taler til sine Trosfæller, de oplyste Klasser i den muhammedanske Verden, saaledes:

„Det vilde være taabeligt at tro, at religiøse og sociale Systemer, der blev overantvordet os for tretten Hundrede Aar siden, nu skulde kunne følges i alle Enkeltheder uden Forandring. Det er netop paa dette Punkt, at der i Indien i de sidste halvtredsindstyve Aar er bleven ført en haardnakket Kamp mellem det Parti, der kæmper for nyt Lys og Haab, og det, der føler sig uløselig bundet til de gamle Former.“

VI. Et muhammedansk Barns Religion.

Vi har set, at Styrken i den muhammedanske Opdragelse ligger mere paa det religiøse end paa det etiske Omraade. Opdragelse uden Religion kendes saa godt som ikke blandt Muhammedanere. For dem er Guds frygt ikke alene Vidsoms, men ogsaa al Opdragelses Begyndelse. Hovedpunkterne i Islams Lære hamres ind i Børnenes Bevidsthed, medens de endnu er smaa. Den religiøse Nidkærhed vækkes hos dem ved at fortælle dem Islams Overlegenhed over alt andet, og man udvikler paa denne Maade ligesom en Kædetolthed, der har en overordentlig stor Indflydelse paa Barnets Karakter. Dr. Jessup i Tabriz bemærker, at Barnet fra sin Fødsel „lever i et Samfund, hvor alt er religiøst. Islam spiller en Rolle i alle Forhold, i Bazarerne, i enhver Samtale; og Børnene vokser op i en Atmosfære, som er gennemsyret af Religion.“ De mener, at den, som er født Muhammedaner, vil altid vedblive at være Muhammedaner, og i Praksis følger de Jesuitternes Ord: „Giv mig et Barn de syv første Aar af dets Liv; saa kan du gerne faa ham bag efter.“

Uden Tvivl er det en Fordel, at de tidligt lærer Hovedpunkterne af deres Tro udenad og saa ofte gentager den korte Trosbekendelse. Paa den anden Side er det sandt, at dette udvikler ikke en Tro, der tænker selv, men en snæver, intolerant og blind Fanatisme.

Vi ved allerede fra den muhammedanske Literatur, hvorledes deres Opfattelse af Gud er, og hvor forskelligt Billedet er fra vor Herres Jesu Kristi Gud og Fader, har Palgrave o. a. Forfattere skildret. Han er Magtens Gud, en vældig Hersker, Kraftens Panteisme. Muhammedanerne skildrer ofte Gud og hans Egenskaber negativt i Stedet for positivt. For Barne-tanken staar Gud som den almægtige, østerlandske Despot. Han

er naadig og barmhjertig mod dem, der adlyder ham og hans Profet, men ogsaa den stolte, frygtelige Hævner, der skaber Helvede og fylder det med de vantro. Koranen aabenbarer ham ikke som de smaa Børns Gud. Islam er en Religion for voksne Mænd og ikke for Kvinder og Børn.

Det er ikke Tanken om, at der er een Gud, men, at der er en Gud, som er Islams Indsats i religiøs Henseende. Muhammedanske Børn kan være ugudelige i deres Opførsel; men intet muhammedansk Barn er gudløst i sine Tanker.

Vi har allerede talt om Troen paa Engle, Aander og Dæmoner. Aandeverdenen er i meget nær Berøring med det muhammedanske Barns Liv. Intet er saa virkningsfuldt mod det onde i Skyggernes Verden som Guds Bog. Enten dens Indhold bruges som en Amulet eller som en Bøn, er den et nyttigt Middel mod alt ondt og en Ledestjerne til Sandhed og Sikkerhed.

Islam er en Bog-Religion, og det lille Barn er ikke mindre fanatisk i sin Tilbedelse af Guds Bog, den ædle Koran, end de zeldre. Alle Muhammedanere lægger den største Vægt paa den Kendsgerning, at de har en Aabenbaring, og heri staar de utvivlsomt højere end andre ikke-kristne Religioner. Den har stor Værdi for dem, denne Tro paa, at Guds Ord er bleven aabenbaret for Mennesker. Man har vaaget over Koranen med skinsyg Omhu, og selv Bogen er altid bleven betragtet med en næsten overtroisk Ærefrygt. Det muhammedanske Barn lærer snart, at denne Bog maa aldrig kastes ligegyldigt paa Jorden og ikke engang anbringes under andre Bøger paa Bordet eller paa en Hylde. Den har Hæderspladsen selv i den fattigste Bolig, og den er som Regel i grønt Læder eller grøn Silke for at beskytte den mod Støv og uren Berøring. Og det er meget almindeligt, som Biskop Lefroy fortæller os fra Indien, at „Drenge paa en tolv—tretten Aar, som ikke forstaa et Ord af dens Mening, lærer hele Koranen udenad paa Arabisk. Tænk blot, om en dansk Dreng skulde lære hele det gamle Testamente udenad paa Hebraisk — kun efter Lyden og uden at forstaa et Ord! Nu tænker jeg ikke paa det frygtelige, mekaniske Arbejde, der har en skadelig Indflydelse paa de højere Aandsevner og sløver dem — idet alt andet underordnes under Hukommelsens mægtige Anstrengelser. Dette kan vi alle forstaa. Men det viser klart den Ærbødighed, hvormed man betragter Guds Ord — og i denne Henseende gør de mange af os til Skamme.“

Naar vi betragter Koranens Indhold, taber deres Nidkærlighed imidlertid meget af sin Værdi. Det er ingen Iver efter at vinde Kundskab. Ikke engang en Fjerdedel af alle muhammedanske Børn taler Arabisk som deres Modersmaal. For de øvrige betyder Koranen slet intet, og selv de Dreng og Piger, som kan læse Koranen forstandigt, finder i dens Indhold uhyre lidt, der kalder paa Barnets religiøse Natur eller som deres Tanker og Hjerter kan faa fat paa.

De mest interessante Dele af Koranen og Traditionerne er Fortællingerne om det gamle Testaments Profeter, om Jesus og om Muhammed. Disse vilde ganske naturligt tiltrække et Barn; men de er fortalt paa saadan en forvirret Maade uden Orden eller Rækkefølge, saa Resultatet er ikke imponerende. En muhammedansk Dreng, som kan læse, vil f. Eks. finde følgende Beretning om Noah's Ark:

„Paa Guds Befaling maatte Noah først plante de Træer, der skulde bruges ved Arkens Bygning, og han plantede Plantræer. I de fyrretyve Aar, medens disse Træer voksede til, blev der ingen Børn født paa Jorden. Da Noah spurgte, hvorledes Arken skulde bygges, svarede Gud, at Dækket og Bagstavnen skulde have Form som en Hane, og selve Skrogget skulde ogsaa ligne en Fuglekrop og Arken skulde have tre Etager. Dimensionerne gives forskelligt i de forskellige Bøger; i Følge én Beretning var den 80 Alen lang, 50 Alen bred og 30 Alen høj, i Følge en anden var Dimensionerne 660, 330 og 33 Alen. Arken var sammenføjet med Nagler paa sædvanlig Maade og blev udvendig og indvendig beklædt med Beg. Gud lod i denne Hensigt en Begkilde vælte frem af Jorden. — En Gang bad Disciplene Jesus om at oprejse en Mand fra de døde, som kunde fortælle dem om Arken. Jesus oprejste da Sem, Noah's Søn, fra Jordens Skød, og han fortalte dem, at Arken var 1200 Alen lang og 600 Alen bred, at den havde tre Etager, en til firfødde Dyr, en til Fugle og den tredje til Mennesker. Da Affaldsdyngerne blev for store, greb Noah en Elefants Hale og dannede deraf et Par Svin, som aad Affaldet; Musene blev en Plage, og han slog Løven paa Panden, hvorefter et Par Katte kom ud af dens Næse og fortærede Musene.“

Denne Historie er Traditionens udvidede Beretning, bygget paa de Antydninger, der findes i Koranen.

Det er dog mere vigtigt for os at vide, hvad en muhammedansk Dreng eller Pige tror om vor Frelser, Jesus

Kristus. Han omtales ofte i Koranen, tillægges ophøjede Navne og betragtes som en af de store Profeter; han var uden Synd og har nu en ophøjet Plads i Himlen. Men vi maa tilføje, at der er næppe en eneste vigtig Enkelthed vedrørende vor Frelzers Liv, hans Person og hans Arbejde, der ikke enten er udeladt, forvansket eller benægtet i Koranen; særligt gælder det om hans Sønneforhold, hans Guddommelighed og hans forsonende Død. Muhammedanske Børn er meget rede til, naar de træffer Kristne, at gentage nogle af disse Koranvers, der gennem Aarhundreder har været brugt som Islams Bevissteder imod Kristendommen. „Messias, Mariæ Søn, er kun en Profet. Der har før ham været Profeter, som alle er gaaet bort, og hans Moder erkendte dette. De spiste begge almindelig Mad.“ Og et andet Sted staar der: „Gud kunde ikke tage nogen Søn til sig. Jesu Lighed med Gud er som Adams. Gud skabte ham af Jord; derpaa sagde han: „Bliv til!“ og han blev til.“ Og atter i en anden Tekst: „De Kristne siger, at Messias er Guds Søn! Saadan Tale fører de. Det er, ligesom de vantro i gamle Dage sagde. Gud forbande dem! Hvor de dog lyver! De anser deres Lærere og Munke og Messias, Mariæ Søn, for deres Herre snarere end Gud.“

Skønt selve Koranen bestemt benægter Jesu Død paa Korset, er der i nogle af Traditionerne en Beretning, som i flere Henseender ligner den fra Evangelierne. Det følgende er Uddrag af en af de mest anerkendte Bøger om dette Emne:

„Og de spyttede paa ham og lagde Torne paa ham og oprejste et Træ til at korsfæste ham paa. Og da de kom for at korsfæste ham paa Træet, blev der et Mørke over al Jorden, og Gud sendte Engle, der steg ned mellem dem og Jesus. Og de gav den Mand, der havde forraadt ham, Lighed med Jesus — men hans Navn var Judas. Og de korsfæstede ham i Jesu Sted og troede, at de havde korsfæstet Jesus. Da lod Gud Jesus dø i tre Timer og oprejste ham derpaa til Himlen; og dette er Meningen af Koranens Vers: „Jeg vil visselig lade dig dø og optage dig til mig og gøre dig renere end alle, som ikke tror.““

Men ingen af disse Fortællinger er i mindste Maade til-læmpet efter et Barns Tankegang. Der findes ingen religiøse Bøger for Børn, ingen religiøse Børnesange, ingen særlige Bønner for Børn noget Steds i den muhammedanske Ver-

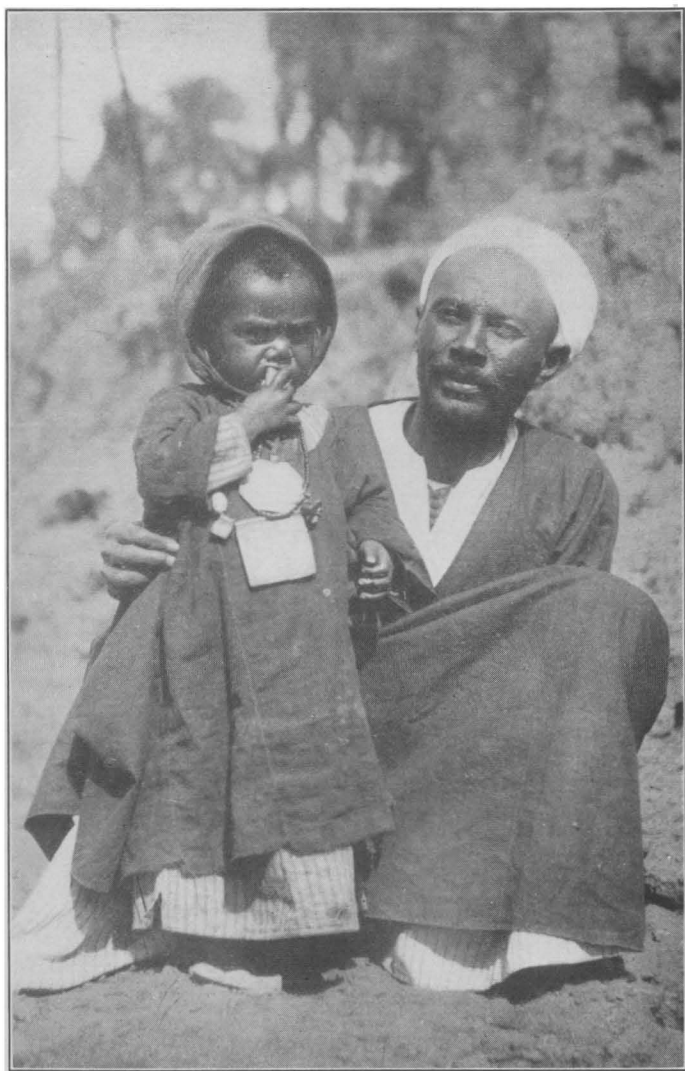
den. Alt, hvad Islam har gjort, er at udvælge Dele af Ritualer eller Stykker fra de teologiske Bøger og tvinge Børnene til at lære dem udenad uden at forstaa dem.

Hvilke Samtaler der end ellers føres med Børn om Religion, et kan vi være visse paa, nemlig, at Himmel og Helvede spiller en stor Rolle. Disse Dogmer havde ogsaa en fremragende Plads i Muhammeds egen Bevidsthed. Rædslerne paa denne store Dag, som han kaldte Adskillelsens Dag, Opgørets Dag, eller blot „Timen“, er udpenslet paa det nøjagtigste og det uhyggeligste. Troen paa et Liv efter døde og paa evige Belønninger og Straffe er et af Islams Hoveddogmer. De lettest sælgelige af alle Bøger er dem, der handler herom, og som paa en grov, bogstavelig Maade skildrer Opstandelsen samt de troendes sanselige Glæder og de fordømtes legemlige Pinsler. Forældre fortæller utvivlsomt, deres Børn om, hvordan Martyrernes Sjæle efter Døden tager Bølge i grønne Fugle, som æder af Frugten og drikker af Floderne i Paradis — hvordan de døde oprejses og kaldes frem for Dommen; om de otte Himle, den ene herligere end den anden, og om de skønne Haver, hvor der flyder Floder af Mælk og Vin, og hvor der findes Honning og al Slags Frugt.

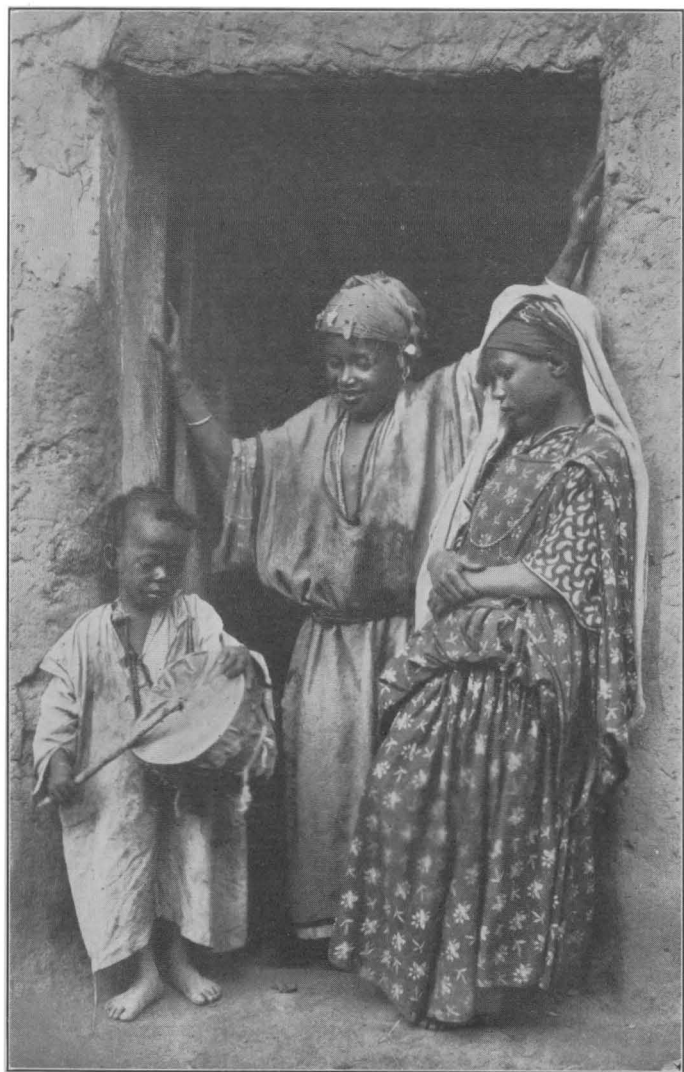
Men det muhammedanske Paradis er alligevel ikke et Sted for Børn. Dets Glæder, saaledes som Koranen skildrer dem, er for voksne.

Jo mindre man siger om Islams Helvede, hvis Navn bestandigt lyder selv fra ganske smaa Børns Læber, desto bedre. Efter Koranen at dømme næres Ilden der med Mennesker og Stene, dets Drikke er flydende Materie, dets Beboeres Klædedragt brændende Beg, og Slangar og Skorpioner stikker deres Ofre til evig Tid.

Vi maa indrømme, at det er en almindelig antaget Tro, at smaa Børn kommer ikke i Helvede. Deres Lære om, at Barnet intet Ansvar har, inden det naaer Overgangsalderen, fører naturligt til den Slutning, at alle Børn bliver frelst. De fleste muhammedanske Sekter indbefattede endogsaa de vantros Børn under denne Frelse. Et er sikkert: at Børn af troende, muhammedanske Forældre er fra evig Tid forud bestemt til Paradiset. Paa dette Punkt bringer deres Fatalisme dem en Straale af Haab. En af de mest rørende Tildragelser i Muhammeds Liv er hans lille Søn Ibrahims Død, næppe to Aar gammel. „Det er med virkelig Medlidenhed,“ siger Marcus Dods, som omtaler denne Begivenhed, „at vi er Vidne

Et ægyptisk Barn med dets Fader.
(Mærk de mange Amuletter og Tryllemidler om Barnets Hals).

Børn fra Tunis.
Den lille Dreng staar med en Tromme og den ældre Pige
har Amuletter fæstet paa Hovedklædet.

til denne stærke Mands bitre Sorg og ubeherskende Hulken og til sidst, da han lægger det lille Lig tilbage i Ammens Arme, hører hans simple, fromme Klage: „Ibrahim, min Ibrahim — hvis det ikke var, fordi hans Løfte er sandt og Haabet om Opstandelse sikkert — hvis det ikke var, fordi denne Vej skal betrædes af alle, og de sidste iblandt os skal naa de første — da vilde jeg sørge over dig med en endnu dybere Sorg end nu.“

Vi giver os nu til at betragte Islams religiøse Skikke, for saa vidt de angaar Børnene. Den tidligste og almindeligste religiøse Handling i Barndommen er utvivlsomt Gentagelsen af Trosbekendelsen, eller som det kaldes „at bære Vidnesbyrd om Gud.“ Saa snart et muhammedansk Barn kan fremstamme Ordene, lærer det Profetens Navn og Vidnesbyrdet om Guds Enhed. Den korte Bekendelse læres let og gentages ofte og med særlig stolt Fanatisme, naar muhammedanske Børn lever i kristne eller hedenske Omgivelser. I Skolebøger og religiøse Bøger udvides denne Bekendelse paa følgende Maade: „Jeg vidner, at der er ingen Gud uden Gud, og at Muhammed er hans Tjener og Apostel. O Gud! bed for vor Herre Muhammed og hans Familie, som du bad for for Herre Abraham og hans Slægt. O Gud! velsign vor Herre Muhammed og hans Familie, som du velsignede vor Herre Abraham og hans Familie, i de to Verdens, for du er den prisværdige og herlige.“

Det betragtes som en god Gerning for alle, selv for Børn, at gentage Trosbekendelsen ved enhver Lejlighed. De hører den ikke blot fem Gange daglig fra Minareterne; men den bruges, naar man vil forsikre hinanden om noget, og Muhammeds Navn er næsten uophørligt paa hans Tilhængers Læber, men aldrig uden Tilføjelsen af en Bøn.

Intet Steds i Koranen eller i Traditionerne findes der en Hentydning til, at sædelig Renhed skulde være en Forberedelse til Bøn. Ghazali og andre Mystikere foregiver vel, at den Tvætning, der omtales, er Hjertets indre Rensning; men det er en velkendt Sag, at alle de mest læste Værker om Sømmelighed under Bønnen Side op og Side ned giver de mest detaillerede, uanstændige og modbydelige Forklaringer af, hvad legemlig Urenhed bestaar i, og hentyder ikke med et eneste Ord til Sjælens Renhed.

Disse Lærdomme og endnu mere Forældrenes og de religiøse Lederes overdrevne Samvittighedsfuldhed desangaaen-

de frembringer en farisæisk Aand i Barnets Hjerte og Sind. Børn betragter Bønnen som en religiøs Pligt, som et Adgangskort til Paradis, en Forvisning om Frelse — noget, der, hvis det forsømmes, vil bringe alvorlige Ulykker over en i den kommende Verden. Bøn er for dem ikke et Privilegium, men et paatvunget Arbejde. Man har regnet ud, at en Muhammedaner, som samvittighedsfuldt holder sig Bønnens Forskrifter efterrettelig, gentager den samme Formel i det mindste halvfjerdsindstyve Gange daglig. De Ord, de bruger, er med ubetydelige Forandringer følgende:

„Pris og Ære være dig, o Gud! velsignet være dit Navn og ophøjet din Majestæt, og vi skal ikke tjene andre end dig. jeg søger Tilflugt hos Gud imod den forbandede Satan.“

„I den naadige og barmhjertige Guds Navn. Al Pris tilkommer dig, Herskeren over alle Verden, du naadige og barmhjertige, Herre over Dommens Dag. Dig tjener vi, og dig bønfalder vi om Hjælp. Led os paa den rette Vej, den Vej, hvorpaa dine udvalgte vandrer. Ikke deres Vej, over hvem din Vrede hviler, eller deres, som er faret vild.“

„Sig: Han — Gud er En, intet er uafhængigt af ham. Han føder ingen og er heller ikke selv bleven født. Der er ingen som han. Ære være min store Herre!“

Det er i og for sig smukke Ord, hvis de forstaas af den, som udtaler dem. Man maa imidlertid huske, at over hele den muhammedanske Verden bedes Bønnerne kun paa Arabisk.

I Lande, der endnu staar under muhammedanske Regeringer, som Afghanistan og det indre Arabien, bruges der en særlig Slags Svøbe lavet af et fladt Stykke Læder eller af snoede Læderstrimler, hvormed Folk drives ud til Bedestederne af den af Staten ansatte Morallærer. Denne Svøbe har jeg set i Virksomhed i Arabien.

Utvivlsomt spiller Moskéen en stor Rolle i det muhammedanske Barns religiøse Liv. Skønt det paa ingen Maade er en „Kirke“ for Børn, og der aldrig holdes særlige Børnegudstjenester, er det dog Midtpunktet for Udfoldelsen af det religiøse Liv. Moskéen er som et Symbol paa Islams Storhed. Dette gælder naturligvis i en særlig Grad for de store Byers Vedkommende: Kairo, Konstantinopel, Bagdad, Samarkand, Bokhara, Delhi, Lucknow, Mekka o. s. v. I Islams Historie har Moskeerne omtrent svaret til Klostrene i

Middelalderen. Moskeen er paa en Gang det Sted, hvor man beder og søger Ensomhed, og Skole, Bibliotek, Hospital og Universitet. Man kan se graaskæggede Mænd og smaa Drengs sidde Side om Side paa Gulvet i de store Moskeer, hvor ofte Tusinder af Studenter faar deres religiøse Undervisning. Professoren, som underviser, har Hæderspladsen paa et Faareskind med Ryggen mod en Pille, og Studenterne grupperer sig udenom. Lighedsprincippet er gældende indenfor Islam, og Pashaens Søn sidder ved Siden af den fattige Knøs, hvis faa Klædningsstykker er af groft Bomuldstøj. Det er imidlertid kun de færreste Børn, som opnaar det Privilegium at studere — og de, der gør det, finder ofte, at Moskeen snarere er et Sted, hvor de groveste Fristelser til Umoralitet møder dem end et Guds Hus. Læg f. Eks. Mærke til de Vidnesbyrd, som alle, der har besøgt Mekka, aflægger — og tænk paa de Forhold, som man ved, hersker i de store Moskeer i Kairo, Kerbela og Konstantinopel. Sædvanlig har Piger ikke Adgang til Moskeskolerne; men i Landsbyerne sker der Undtagelser og paa nogle Steder indrettes der særlige Skoler for Piger i Værelser, der støder op til Moskeen.

At faste i Ramadan er absolut Pligt for enhver Muhammedaner, som har naaet Overgangsalderen. Meget smaa Børn, Idioter, syge, Oldinge og Mødre, der ammer deres Børn, er fritagne. Denne stedse tilbagevendende Periode af religiøs-fanatisk Selvplageri, hvor man afholder sig fuldstændig fra Mad og Drikke om Dagen og nyder en umaadelig Mængde Slikkerier og andre Lækkerier om Natten, maa naturligvis gøre Indtryk paa Barnesindet. Fasten begynder, naar Nymaanen viser sig, og Børnene spejder ivrigt efter den baade i Begyndelsen og Slutningen af Maanedens. For at overholde Fasten behøver man ikke at have særlige Egenskaber, særlige Kundskaber eller god Tid; der kræves kun Udholdenhed, og denne Dyd lærer de muhammedanske Kvinder og Børn til Fuldkommenhed. For mange, særlig de fattige, er Fasten en tung Byrde, naar den falder i de hede Maaneder — og den volder dem faktisk store Lidelser. Men det store Flertal af Muhammedanere bærer gladeligt disse Lidelser. Der er selvfølgelig mange, der kun tilsyneladende overholder Ramadan og saaledes giver deres Børn et levende Eksempel paa Hykleri. De, der ærligt følger Forskriften, samler sig Fortjeneste, der vil komme dem til gode paa Regnskabets store Dag.

„Hvis de smaa kan overholde den, regnes det for en meget stor Dyd, siger deres Mødre, og Børnene holder haardnakket Stand, saa længe de kan. Vi synes næsten, det er en Lettelse, naar de efter et Par Dages Forløb opgiver det og igen bliver naturlige Dreng og Piger. Men hvert Aar faster de lidt længere, indtil de er i Stand til at undvære Mad alle de tredive lange Dage. Om Natten holdes der Fest i Stedet for Faste; der bliver ofte sendt Indbydelse fra Hus til Hus, og der anvendes betydelig flere Penge paa Mad i Fastemaaneden end i nogen anden Maaned af Aaret.“

Denne Beskrivelse er typisk for Forholdene alle Vegne. Natten tilbringer man med alle Slags Fornøjelser og Gilder. Nogle af Festlighederne har en religiøs Karakter, idet professionelle Oplæsere reciterer Koranen, medens der bliver budt Forfriskninger om, og Børnene morer sig med de Voksne. Alle, der handler med søde Sager, har en glimrende Handel i den Tid — Bazarerne bliver oplyst om Natten, selv i smaa Landsbyer, og Barnet lærer at forstaa, hvad Muhammed mente, da han sagde: „Gud vil gøre Fasten let og ikke vanskelig for dig.“ Saa stor Fortjeneste er der ved at faste i Ramadan, at Dreng ofte praler af, at de næsten har naaet Manddomsalderen, fordi de skønt kun en seks—syv Aar gamle allerede holder Fasten.

Det fjerde Hovedpunkt — at give Almisser — har intet særligt Ærinde til Børneverdenen, undtagen for saa vidt som de fattiges Børn, de hjemløse og vejfarende faar deres Del af den venlige Gæstfrihed og de Almisser, som baade rige og fattige giver med rund Haand efter Profetens Bud. Gæstfrihed er en Dyd, der har bredt sig fra Sems Telt og saa langt den muhammedanske Verden naar, og i denne Henseende er Muhammedanerne ofte et Eksempel for andre Folkelag og Religioner.

Maaske noget af det, der gør mest Indtryk paa muhammedanske Børn paa det religiøse Omraade, er Helgentilbedelsen baade af de levende og de døde. Der er altid Overflod af døde Helgener; der er næppe en Landsby i Indien, Centralasien eller Nordafrika, som ikke har sin „weli“ eller Skytshelgen. Maaske Allah er saa uhyre langt borte fra almindelige Mennesker, at Helgenernes Forbøn bliver en nødvendig Del af den muhammedanske Religion — eller det kan være, at det blev indført fra de orientalske kristne Kirker. I hvert Tilfælde er Helgengravene det Sted, hvortil Mo-

deren gaar i sin Nød, hvor hun lover at brænde saa og saa mange Lys for sit Barns Sundhed eller sørger over sin førstfødtes Død. Som Regel er disse Helgener kun lokale Berømmtheder — nogle er dog bekendte viden om.

Men den levende Helgen, Dervishen eller Marabuten -- for de har forskellige Navne — æres eller frygtes særlig af Børnene. Mange af disse saakaldte Helgener er i Virkeligheden Sindssyge. De gaar omkring i pjaltede Klæder med uredt Haar og er ofte højst urene baade sjæleligt og legemligt. Hr. Walter skriver:

„I Kashmir er der mange vanvittige Helgener. De holdes højt i Ære baade af Hinduer og Muhammedanere, som tror, at de er i Besiddelse af Guds Hemmeligheder og derfor uvurderlige som Spaamænd. I Landsbyerne gaar nogle af dem omkring aldeles nøgne, og deres Sprog er ubeskrivelig stygt. Da jeg selv opholdt mig i Kashmir i fem Maaneder, saa jeg kun en, som var omringet af en Flok Tilhængere, og som skulede til de forbigaaende med det ondeste Blik, jeg nogen Sinde har set.“

Om en saadan Dervish i Marokko skriver Montet: „Han var en gammel Mand paa firsindstyve Aar, stærk og spændstig af Legemsbygning, men en fuldstændig Idiot; og han skyldte denne Sindssvagthed hele sin Berømmelse for Hellighed. Blandt andre Besynderligheder havde han en stærk Forkærlighed for en Ret, der blev lavet ved at ælte Klid, Honning, Smør, Haar og Jord sammen; af denne Blanding spiste han med den øjensynligste Tilfredshed. „Han er en enfoldig Skabning,“ sagde en anden Dervish, som iagttog ham, „men han er en Helgen. Han burde være lykkelig, fordi han hverken elsker eller hader nogen.““

Hele den muhammedanske Børneverden vokser op til Mænd og Kvinder under Skyggen af denne Religion eller gaar ind i Gravens Skygger. Naar et Barn dør, iagttager man de samme Skikke overalt i den muhammedanske Verden, forsaavidt som de er grundet paa den Del af Traditionerne, der handler om de dødes Begravelse. Naar Dødens Engel har taget Barnets Sjæl, fortæller Traditionerne, svøber Engelen Hjælpere det ind i et Ligklæde duftende af Moskus. De bringer det til Gud, som siger: „Skriv min Tjeners Navn, det og det, Søn af den og den, og bring ham tilbage til Jorden til hans Legeme, som er begravet; thi jeg skabte ham af Støv og vil oprejse ham igen.“ Saa bliver Sjælen sendt tilbage

til Legemet. Hvor der er Tale om voksne, der er ansvarlige for deres Handlinger, udspørger de to Engle ved Graven den døde. Børn, der dør, før de naar Overgangsalderen, bliver fri for denne Eksamination. Ikke desto mindre lever Frygten for disse Gravens Engle som en Virkelighed i ethvert tænksomt Barns Hjerte. Naar et Menneske er lige ved at dø, bliver der hældt Sukker og Vand eller lidt Zemzem-Vand fra Mekka ned i Halsen paa ham. Dette er for at lette Livsgnistens Udgang. Jo hurtigere Begravelsesritualet bliver udført, desto bedre; som Profeten siger: „Jo snarere en Mand bliver begravet, desto hurtigere vil han naa Himlen.“

I alle muhammedanske Lande regnes Vaskningen af et Lig for en religiøs Handling. Hvis den døde er en Pige, anvendes Kvinder dertil; til Drengene bruges Mænd — og det udføres paa følgende Maade: Liget afklædes og lægges paa Ryggen i den rigtige Stilling med Ansigtet vendt mod Mekka; saa hældes der Vand over det fem Gange, og Liget skrubbes med Sæbe og bagefter med Kamfervand. Hele Fremgangsmaaden minder om de levendes Tvætninger før Bøn. Hver Gang en Kande Vand hældes over det, gentages Trosbekendelsen. Derpaa bliver Liget indhyllet i et simpelt Ligklæde af nyt, hvidt Tøj.

I Ægypten, Tyrkiet og den nære Orient gaar den dødes mandlige Slægtninge og Venner forrest i Processionen, medens det kvindelige Følge kommer bagefter, for det meste til Fods, sjældnere ridende. En Tradition siger, at ingen maa gaa foran Liget, da det er Englenes Plads. Det betragtes som en forfærdelig Gerning at hjælpe med til at bære Baaren, der bruges i Stedet for Ligkiste og kun dækkes af en lille Baldakin med et Klæde over. Alle, der bor i muhammedanske Lande, kender disse hyppige Begravelsesprocessioner, der bevæger sig hurtigt gennem Gaderne; Mændene, som enten leder Processionen eller følger Baaren, synger langsomt og højtideligt Trosbekendelsen: „La-ilaha-illa-'llah' Muhammadu-Rasul-Allah.“

Begravelsesritualet reciteres ikke paa Kirkegaarden, da den betragtes som uren, men i en Moske eller et lignende Sted i Nærheden. Barnets Fader eller Forbederen gentager Ritualet, der i Indien foregaar paa følgende Maade:

En af de tilstedeværende raaber: „Her begynder Bønnen for den døde.“ Derpaa stiller Følget sig op i tre, fem eller syv Rækker over for Liget, med Ansigterne vendt mod Mekka.

Forbederen, „Imamen“, staar foran Rækkerne lige overfor Ligets Hoved, hvis det er en Dreng, og ud for Bælttestedet, hvis det er en Pige. Efter at hele Forsamlingen saaledes har indtaget den rette Stilling, citerer Imamen et „Niyah“: „Jeg skal nu fremsige Bønner bestaaende af fire „Takbirs“ til Gud for denne Døde.“ Saa løfter han sine Hænder op til Øreflipperne og siger det første „Takbir“:

„Gud er stor!“

Han folder nu Hænderne, den højre over den venstre, paa Maven og citerer „Subhan“:

„Din er Helligheden, o Gud!

Og din er Prisen.

Dit Navn er stort,

Din Magt er stor,

Din Pris er stor,

Der er ingen anden Guddom end dig.“

Saa følger det andet „Takbir“:

„Gud er stor!“

Derefter Du'a: O Gud, hav Barmhjertighed med Muhammed og hans Efterkommere, som du engang udøste Naade, Fred, Velsignelse, Trøst og stor Godhed over Abraham og hans Efterkommere.

„Du være priset, thi du er stor.“

Her bedes det tredje „Takbir“:

„Gud er stor!“

Hvorefter følgende Bøn reciteres:

„O Gud, tilgiv vore levende og vore døde, dem af os, som er til Stede, og dem, som er fraværende, vore Børn og vore voksne Slægtninge, vore Mænd og Kvinder. O Gud, lad dem iblandt os, som du holder i Live, leve i Islam, og dem, som du lader dø — lad dem dø i Troen.“

Det fjerde „Takbir“:

„Gud er stor!“

Idet han drejer Hovedet til højre, siger han:

„Naade og Fred være med dig.“

og til venstre:

„Naade og Fred være med dig.“

Paa ubetydelige Forandringer nær iagttages denne Orden i andre muhammedanske Lande. Hos Nomaderne er Begravelserne omtrent som i Byen, kun simplere. Liget bliver efter Tvætningen indhyllet i hvilken som helst Las, de har ved Haanden. Der bliver gravet et Hul i Sandet og lagt tørret

Ukrudt og Sten over Liget i den lille Grav for at holde Sjakalerne borte, og for at man lettere skal kunne finde Stedet. Doughty fortæller, hvorledes „nogle af Beduinerne skraber med stort Besvær med en Stok eller med Hænder en Fordybning i Ødemarkens haarde Jordskorpe. Den døde Fødder vender mod Mekka, og over den ynkelige lille Sandbunke ligger der maaske nogle faa Stene for at tilkendegive Stedet for et Menneskes jordiske Levninger. Andre Steder i Ørkenen har jeg set Grave, der var oprodet af Hyænerne, saa store Dele af Ligklæderne laa halvt oppe over Jorden.“ Det maa være en Misforstaaelse af den ellers saa omhyggelige Iagttager Doughty, at han lader Ligets Fødder vende mod Mekka. Den rigtige Stilling er at have Ansigtet vendt derimod, saa Kroppen danner en ret Vinkel paa Bønneretningsmeridianen.

Hvis man derfor kunde se med Englenes Øjne og se ned igennem Tiderne, vilde man se store, koncentriske Cirkler, der bestandig udvidedes, af dem, der er slumret ind med Muhammed som deres eneste Haab. Million efter Million med Ansigterne vendende mod Mekka, og over Halvdelen vilde være smaa Børnelegemer. Den muhammedanske Moder, som græder over sin førstefødtes Lig, jamrer som den, der aldrig kan blive trøstet. For at forstaa, hvad Islam betyder, maa man besøge en Familie, hvor der har været et Dødsfald. Kun dér ser vi den umaadelige Forskel mellem ham, de ærer som deres Profet og Herre, og ham, der er Opstandelsen og Livet, og som har bragt Liv og Udødelighed for Dagen i Evangeliet. Frk. Watling fra Algier skildrer os den uhyggelige Dans for de Døde; men hvem kan skildre den Sorg, som denne haabløse Dødsceremoni er et Udtryk for;

„Nede mellem de brune Mure stod der en Gruppe paa en Snes Kvinder og Piger. Frem og tilbage kastede de vilde Væsner sig paa den mærkeligste Maade i Takt med deres Sang, alt imens de slog og kradsede sig i Ansigterne og paa det blottede Bryst.

Den ydre Kreds var temmelig rolig, ja næsten med et Smil om Munden, og de mishandlede kun sig selv for et Syns Skyld, nærmest som en Slags Høflighed for at holde Trit med de andre. Men midt inde i Flokken stod der et Væsen, som var mere Dyr end Menneske. Det kaldte sig en Kvinde; men de vilde Øjne, det fjollede Smil og det halvnøgne Legeme syntes at sige: du lyver. Bestandig højere sprang hun

tilvejs, medens hun ledede Sangen og bøjede og drejede sig i alle Retninger

I Timevis blev disse sørgende ved; de faldt udmattede om et Øjeblik, men sprang saa op igen, vildere end før. De mørkeblaa Kjortler flagrede i den hede Vind, de nøgne Lemmer kastedes hid og did, lange Fletninger af groft, uredt Haar fløj op og ned ved hvert Spring.

Snart stemmede den ene, snart den anden Slægtning med i Sangen med nye Kæleord:

„Aa, min lille Broder!

Aa, min lille Søn!

Aa, min lille Onkel!

Kom allesammen;

Ak, mit lille Hjerte!“ o. s. v.

indtil jeg helt syg og bedrøvet vendte mig bort, mere forpint end nogen Sinde ved at være Vidne til disse Dødsfald uden Kristus og tænke paa den golde Trøst, Islam har at byde knuste Hjerter.“

VII. Vestens og den kristne Missions Indflydelse.

Byen Tiflis, denne Muhammedanismens store faste Borg i Kaukasus, fører i sit Vaabenskjold en Stav af Træ holdt af to Hænder. Foroven staar Korset afbildet, medens Halvmaanen findes ved den nederste Ende. Den ene Haand holder Korset i Vejret, medens den anden forsøger at løfte Halvmaanen opad. Hvis man vender op og ned paa dette Billede, vilde det være typisk for Stillingen i de fleste muhammedanske Lande. Der er to Kræfter i Virksomhed overfor den Børneverden, som vi har hørt om i de foregaaende Kapitler. Det er begge opløsende, men paa samme Tid skabende Kræfter, der i nogle Lande har været virksomme gennem adskillige Aartier, i andre først nylig har begyndt at virke og i atter andre næppe føles endnu. Disse Kræfter er paa den ene Side Vestens Civilisation baade i god og ond Betydning, paa den anden Side den kristne Mission.

Blot dette, at der i en By f. Eks. opføres en Jernbanestation, en Mølle, eller at der kommer en firhjulet Vogn kørende, er bleven en Mærkedag i mangt et muhammedansk Barns Liv. Hvad maa det ikke have været for Børnene i Medina, da de første Gang saa det store Jernuhyre, som kom dampende frem ad Skinnerne og bragte en hel Ladning Pilgrimme med fra det fjerne Damaskus! Hvor har Drengene og Pigerne paa Piratkysten i Oman ikke gjort store Øjne, da de saa det første Dampskib glide ind i Havnen! Ikke mindre vidunderlig, men ofte lige saa uventet, og som Regel mindre velkommen har Missionærens Komme været. Det første Hospital eller den første Skole med Tavler, Billeder og Bøger, Orgelmusik og Lysbilleder af Jesu Liv — alt dette har ofte bragt Røre i muhammedanske Børns enformige Liv derude paa en Maade, som kun de forstaar, der selv har set det.

„I social Henseende er de Kræfter, der er i Arbejde, de samme som i hele den øvrige Verden. Her skal vi kun gøre opmærksom paa den voksende Tilbøjelighed, der er til at billige og sikkert ogsaa snart til at indføre Skikke af udpræget kristen Oprindelse. Eengifte, Mand og Kvindes Ligeberettigelse, Pigeskoler og andre kristne Institutioner trænger uimodstaaeligt ind i Muhammedanernes egen Verden. Mange af os tror, at Resultatet vil blive et Hus, som er i Splid med sig selv; men dette kan kun Tiden vise.“

Siden disse Linier blev skrevet, har Englænderne besat Basra og er ved at omdanne Eufrat- og Tigrisdalen til et nyt Ægypten under en eller anden ny Lord Cromer.

Der er sket flere Forandringer i Tripolis i de sidste fem Aar end i de foregaaende to Aarhundreder. Enten vi saa betragter Italiens Politik som Røveri af nationale Grunde eller som en lovlig Koloniudvidelse, er det en Kendsgerning, at de allerede har indført gode Kommunikationsmidler: Veje, Telegrafer, Jernbaner, Motoromnibusser. De hjælper Folket med at tage Del i deres eget Lands Udvikling ved at oprette gode tekniske Skoler; de har forbedret Vand- og Kloakvæsnets, og ved Hjælp af disse Midler, ved gode Hospitaler og den ordentlige Lægehjælp, som de har indført, har de allerede gjort meget for at udrydde eller i hvert Fald indskrænke forskellige Sygdomme, der tidligere har raset blandt Araberne.

Redaktøren af „The Mussalman“ i Kalkutta sagde i Anledning af Ruslands og Storbritanniens Indtrængen i Persien, at Tabet af Persien vilde være en stor Ulykke for den muhammedanske Verden. „Afghanistan vilde blive aaben for fremmed Indvandring, og ogsaa Arabien og de andre Lande vest for Persien vilde ligeledes være udsat derfor; saaledes vilde formodentlig det ene Tab blive Forløber for mange og maaske blive tilintetgørende for Islams Kultur.“ (1912). Allerede medens disse Linier skrives, gaar hans Ord i Opfyldelse, og det er vel tvivlsomt, om noget muhammedansk Land efter den store europæiske Krig vil blive selvstændigt, blot af Navn.

Foruden denne politiske Omvæltning har der Side om Side med den rejst sig en mærkværdig Fremskridtsbevægelse, der vinder Styrke i alle muhammedanske Lande fra Marokko til Kina. Indførelsen af Vestens Skikke, af moderne Maskiner og andre Opfindelser stammende fra den europæiske Civilisation, der forøgede Lejlighed til Oplysning og særlig Fremkomsten og den stærke Vækst af den muhammedanske Presse

har aldeles ændret mangan en forældet Maalestok og fremkaldt nye sociale og intellektuelle Idealer. I nogle Dele af den muhammedanske Verden fødes Børn ind i Forhold, hvor det bedste og det daarligste i Vestens Civilisation er i Konflikt med det bedste og det daarligste i den muhammedanske. Europæiske Moder efterlignes, og Resultaterne er til Tider ret overraskende.

Muhammedanske Drenge i Tyrkiet, Algier og paa Java aflægger efterhaanden deres respektive Nationaldragter og klæder sig som Europæere. Spørgsmaalet om den foreskrevne Tvætning for Børn bliver meget indviklet, naar baade Børn og Voksne bruger europæisk Fodtøj, og naar Ure og Almanakker angiver vesterlandsk Tid, kan man ikke undre sig over, at Børnene begynder at spørge, hvad Anno Domini 1917 betyder.

Koranen er ved at blive oversat fra Arabisk af Muhammedanere til andre Tungemaal. I Indien har de f. Eks. nylig udgivet en engelsk Oversættelse til Brug i Skolerne (Allahabad 1911). Der er ogsaa Oversættelser paa Urdu, Tyrkisk, Javanesiske og Bengalsk. Aviserne, der udkommer i de store Byer som Kalkutta, Bombay, Konstantinopel og Kairo, bringer Dagens Nyheder ud til de fjerneste Kroge af Verden. Efter at den konstitutionelle Regering var bleven proklameret i Persien, udkom der over to Hundrede Aviser og Tidskrifter. Kairo har flere Dagblade end f. Eks. London eller New York; men naturligvis har mange af dem kun en lille Kreds af Abonnenter.

Blandt alle bedre stillede Muhammedanere er der et stærkt Ønske om Oplysning. Den ægyptiske Nation kæmper af alle Kræfter for at komme op af Uvidenhedens Dybder. Inspireret af Storbritannien og anført af de amerikanske Missions-skoler gaar Oplysningen hurtigt frem.

Hvad Dr. Pennell har skrevet om Nordindien, gælder i Almindelighed for alle de Lande, hvor europæiske Regeringer indfører et ordnet Skolevæsen. „Der bliver i et saadant Land fire forskellige Grupper, der alle har deres forskellige Stilling til Oplysningsarbejdet. Der er Folkets store Masse, som ønsker at lære noget, i Reglen ikke for Kundskabernes Skyld, men fordi det er Vejen til Forfremmelse under Regeringen og Held i Handelsforetagender; der er Præsterne og det religiøst-konservative Element, der med Hænder og Fødder stritter imod Oplysningen, fordi den nedbryder de gamle

religiøse Forestillinger og Præsternes Magt. Der er Missionæren, som her finder en fordelagtig Maade at gøre den intelligente og oplyste Del af Folket bekendt med den kristne Religions Lære og Idealer — og endelig er der Regeringen, der ligegyldig baade over for Missionærens Motiver og Præsternes Modstand ønsker at besætte de fremragende Poster med veloplyste Mænd, og som tror, at Oplysning afværger Fanatisme.“

I Persien og Tyrkiet er der en voksende Interesse for Pigebørns Opdragelse, og Kvinderne er selv stemt for en god Undervisning. I en Artikel i det tyrkiske Dagblad „Ikdam“ skrives der: „Jeg gad nok vide, hvad Regeringen har gjort for vore Pigebørns Undervisning. Lad mig gøre opmærksom paa følgende Tal, der er taget fra Undervisningsministeriets statistiske Beretninger om alle offentlige og private Skoler i vort Land. Der er kun een Uddannelsesanstalt for Lærerinder, men derimod 32 for Lærere. Der er kun een højere Skole for Piger, men for Drengene er der 12 Akademier, 6 højere Skoler i Stambul, 9 syvaarige Kostskoler, 2 syvaarige Dagskoler, 9 femaarige Kostskoler og 72 femaarige Dagskoler — med andre Ord een højere Skole for Piger imod 110 for Drengene. Naar vi kommer til lærde Skoler, finder vi 45 for Piger og 148 for Drengene; af Forberedelsesskoler i Byerne er der 216 for Piger alene, 2,561 for Drengene og 2,388 for begge Køn. Viser disse Tal ikke tydeligt, at Kvinden betragtes som en meget underordnet, ubetydelig og unyttig Klasse af Menneskeheden, som ikke behøver at vide noget?“

Der var en Tid, da den hollandske Regering paa Java lagde Hindringer i Vejen for Missionærerne, som prøvede at højne og udvikle de indfødte gennem Oplysning; men nu forsøger Holland at gøre sin tidligere Uret god igen. Det har aabnet alle Slags Skoler.

Muhammedanske Konferencer om dette Emne hører til Dagens Orden i Indien, og mange af de vel oplyste Ledere tumler selv med Problemet om den muhammedanske Børneverden i al dens Uvidenhed og Uoplysthed. Paa en saadan Konference, der afholdtes i Delhi i 1911, talte Hendes Højhed, Regentinden af Bhopal, de muhammedanske Pigers Sag meget varmt og sagde: „De, der i Dag er smaa Piger, bliver Mødre til den næste Generation, og det er dem, som vil komme til at opdrage hele Folket. Hvor sørgeligt er det derfor ikke, at de er saa langt tilbage i Udvikling. Paa mit

Køns Vegne takker jeg Dem for de Anstrengelser, De har gjort for at fremme Kvinders Undervisning; men paa samme Tid maa jeg sige, at de, hvem De ønsker at hjælpe fremad, er meget svage, og Maalet er meget fjernt, saa der trænges stadig haardt til Deres Hjælp og Støtte. Vort Folks Historie saa vel som vor egen daglige Erfaring beviser fuldt ud, at Mændenes Forsømmelse og Mangel paa Interesse er Skyld i Kvindernes Uvidenhed, der jo i Virkeligheden skader Mænd mere end Kvinder.“ En af de ledende Mænd i det persiske Parlament sagde til Dr. Esselstyn: „Der er intet saa vigtigt for Persiens fremtidige Velfærd som vore Pige børns Opdragelse. Vort Land maa sætte sit Haab til deres Oplysning, og vi faar aldrig Statsmænd, før Mødrene faar en god Opdragelse.“ I Konstantinopel har de muhammedanske Kvinder nu deres eget illustrerede Blad, der hedder „Kvindens Verden“ og udkommer hver Uge. Dette Blad indeholdt nylig følgende Indlæg for Frihed og højere Maal:

„Enhver ved, hvor langt vor Tilværelse ligger fra et værdigt Ideal af sandt Familieliv. Hvor hurtigt og hvor brutalt er ikke ofte den unge Bruds glade Haab og lyse Drømme om Fremtiden bleven tilintetgjort. Hun opdagede snart, hvor haabløs hendes Trældom var, eller at hun kun var sin Mands Legetøj, der kunde kastes til Side, saa snart det ikke behagede ham mere Fejlen ligger ikke i Stjernerne, men hos os selv, hvis vi gaar Glip af den sande Lykke. Mændene ser klarere end nogen Sinde før, at vort Folks Velfærd og Lykke i de kommende Aar afhænger i høj Grad af os, vort Folks Mødre og Døtre.“

Disse muhammedanske Ledere med deres nye Syn paa Kundskabens Betydning, og som selv har nydt godt af europæisk Uddannelse, er undertiden ærlige nok til at indrømme, at de virkelige Foregangsmænd for moderne Undervisning har overalt i den muhammedanske Verden været — ikke Regeringerne, men Missionærerne. Paa den indisk-muhammedanske Skolekonference i Lucknow 1912 holdt Major Bilgrami en interessant Tale, hvor han blandt andet sagde: „Jeg har altid paaskønnet Missionærernes Arbejde for Oplysning i Indien; lige fra Careys og Marshmans Dage har de ført an, hvor det gjaldt om at oplyse og højne Folket. Og det maa bemærkes, at deres Undervisning indbefatter ogsaa Sædelære. Deres Arbejde har været overordentlig godt og dygtigt. Og jeg maa sige, jeg synes, Amerikanerne har ført an. En af

de bedste Undervisningsanstalter i Verden er saaledes det syrisk-protestantiske Universitet i Beirut.“

Over alle disse Anstrengelser for højere og bedre Undervisning maa vi ikke glemme, at Oplysning uden Sædelære ikke er en ublandet Velsignelse, og at det endnu er et uafgjort Spørgsmaal, om den kristne Moral, hvorpaa Vestens Civilisation er grundet, kan adskilles fra Jesu Kristi Religion. Den muhammedanske Skoledreng skal ikke blot lære sit Alfabet; men han skal ogsaa lære at lege i Stedet for at sidde sløvt hen, men vel at mærke at lege uden Snyderi og uden Skinsyge og Misundelse. Han maa lære Arbejdets Værd at kende, og at Dovenskab er en Synd. Resultatet af Regeringsskolernes Undervisning er Livets Verdsliggørelse, og da den muhammedanske Verden altid har været religiøs til sin inderste Kærne, har Kundskaber og Religion dér gaaet Haand i Haand. At adskille dem vil være det samme som at ødelægge al moralsk Fasthed.

Næsten overalt i den muhammedanske Verden og særlig i de Lande, der har været de mest utilgængelige og fanatiske, har de kristne Missionærer været Foregangsmænd for Skolearbejdet og har begyndt dette under frygtelig Modstand baade fra Lederne og fra Folkene paa Grund af deres aarhundredlange Fordom mod Kristendommen og dens Sendebud. Det fremgaar tydeligt af alle de Rapporter, vi har modtaget, at selv paa Steder, hvor der er et velorganiseret Missionsarbejde, er den muhammedanske Befolkning vanskelig at faa i Tale. I Tunis er det næsten umuligt at faa fat paa Børnene, da Forældrene meget omhyggeligt holder dem borte fra de kristne Missionærer, og fransk Lov forbyder al Indblanding i den muhammedanske Religion. Ogsaa fra Tyrkiet og Arabien skriver Missionærerne, at de har den største Vanskelighed ved at faa muhammedanske Børn til at komme til de kristne Skoler, og at Børnene forhindres i alt Samkvem med Missionsarbejderne.

Islams utaalsomme Aand er en stor Skranke mellem de muhammedanske Børn og dem, der ønsker at hjælpe dem. Venlighed opfattes oftest som Frygt, og baade muhammedanske Børn og deres Forældre er tilbøjelige til at anse de Kristne for staaende paa et lavere Trin end de selv i alle Henseender. Denne Utilnærmelighed synes især at gælde for Pigernes Vedkommende. Fra Indien, Nordafrika og Arabien kommer der Beretninger, som virker nedtrykkende ved deres Over-

ensstemmelse: „Piger er det saa at sige umuligt at faa i Tale i dette Distrikt.“

I de højere Klasser holder man dem indespærret, og baade for rige og fattige sætter det tidlige Giftermaal en Bom baade for religiøs og verdslig Undervisning. Paa Sydhavs-øerne og Malakka, i Indien og Ægypten er det lettere at komme i Lag med Børn, og man kan samle disse tilsyneladende modsigende Udtalelser i en Bemærkning af Dr. Young i Aden, „at muhammedanske Børn er det let at komme i Forbindelse med; men saa snart man begynder at berøre Kristendom, rejser Forældre eller Lærere straks en Mur mellem dem og os, og Barnet bliver fjernet.“

Ikke desto mindre er der alle Vegne Tegn paa, at denne Fanatismens Aand er ved at tage af, og det Arbejde, der af kristne Missionærer allerede er gjort for muhammedanske Børn, har stor Værdi baade med Hensyn til Kvantitet og Kvalitet.

I Persien stammer den højere Oplysning fra den Tid, da de amerikanske Presbyterianere kom dertil, og Urmia-Kollegiet blev begyndt i en Kælder i Aaret 1836, medens Fiske-Seminariet stadig er den bedste Skole for Piger i hele Persien. Den amerikanske Drengeskole i Teheran, Robert College i Konstantinopel, det syrisk-protestantiske College i Beirut, Central Turkey College i Aintab, Eufrat-College i Harput, Anatolia College i Mazzovan, St. Pauls Institut i Tarsus, International-College i Ægypten har uddannet Lederne og Foregangsmændene i det nære Østen. Hvad muhammedanske Børn direkte eller indirekte allerede skylder disse Institutioner, kan aldrig udmaales i en statistisk Beretning; det er levende Værdier. I Drengeskolen i Urmia var i 1908 af de 77 Elever 63 Muhammedanere. Af 236 i Teheran var 130 Muhammedanere; og dette Forhold og i det hele taget Antallet af Elever er taget betydeligt til. En Fader, som bragte sin lille sortøjede Søn, klædt i lang Kaabe og høj Hat, for at overgive ham til Missionærens Varetægt, sagde: „Han er din. Jeg giver dig hans Hud og hans Kød og beholder kun Benene for mig selv.“ Fra to Kvindeseminarier, det ene i Beirut, det andet i Sidon, er der allerede udgaaet 350 unge Piger, som nu underviser Børnene i Syriens, Palæstinas og Ægyptens Skoler. Dr. James L. Barton omtaler i sin Bog om Skolemissioner ikke mindre end 36 højere Læreanstalter i muhammedanske Lande. Enhver af dem udøver en høj-

En Familiegruppe fra Biskra, Nordafrika.

En muhammedansk Dervisch prædiker for en Gruppe Landsbydreng og -piger i Algier.
(Den spøgelseagtige Figur er en omvandrende Prædikant, der fylder Børnenes mod-
tagelige Sjæle med Overtro og Fanatisme).

nende Indflydelse over et stadig større Felt af den muhammedanske Børneverden, og de er alle oprettet af Missionærer.

Der er et gammelt Ord, som siger, at Nutidens Børn er Fremtidens Haab. Denne Sandhed kan ikke noksom fremhæves saa vel med Tanke paa den kristne Missions Fremtidsmuligheder, som paa hvad den allerede har naaet. I Dag ser vi Dreng og Piger, som siddende ved deres Pulte møjsommeligt skriver lange Rækker af Bogstaver; men om nogle Aar har disse Børn forladt Skolen med nye Forestillinger og nye Idealer, der har sat et uudsletteligt Præg paa dem.

Oplysning uden Religion er ikke nok til at frelse et Barn. Det eneste Haab for Verdens ikke-kristne Børneverden er derfor at bringe Kristus til dem og saa lede dem til ham. Det lille Barn trænger til vor Herre Jesu Kærlighed og til aandelig Impuls fra hans rene, hellige Liv endnu mere, end den muhammedanske Kvinde og hendes Hjem gør det. Forbindelse med Jesu Liv frembringer nyt Liv. Hver eneste Missionsstation i Islams Verden kan fortælle om Evangeliets forvandlende og forklarende Magt. Det har sejret over Arvelighedens strenge Lov og er i Stand til at skabe nye Omgivelser og forandre Karakteren. Naar muhammedanske Børn tager imod ham, giver han dem Ret til at blive Guds Børn. Selv det mindst lovende Materiale er ikke haabløst. Nogle afrikanske Dreng, der var bleven bragt til Muskat i et arabisk Slaveskib, og som dér ganske uventet fik deres Frihed af den engelske Regering og blev behandlet paa det kærligste af min Broder, er en god Illustration hertil. Dr. Robert E. Speer fortæller Historien:

„For seks Aar siden (1897) gik jeg i Land i Muskat fra en engelsk Damper for at besøge Peter Zwemer, som arbejdede dér alene med Feberens Mærke tydeligt præget i sit Ansigt, men dog udholdende og trofast i sit Arbejde. Han førte os op til Huset, hvor han boede og ind i det Værelse, hvor han sagde, vi vilde træffe hans Familie. Rundt i Værelset sad der paa smaa Bænke atten smaa sorte Dreng. De var bleven reddet fra et Slaveskib, der kom op langs Østkysten af Arabien med disse smaa Fyre og andre Slaver, som skulde sælges for at arbejde paa Daddelplantagerne langs Tigris og Eufrat. Den britiske Konsul havde befriet dem fra Slavehandlerne og havde overgivet dem til Hr. Zwemer, som skulde beholde dem, til de blev atten Aar, paa hvilket Tids-

punkt de skulde have deres Frihedsattester. Der sad de i det tarveligt udstyrede Væpelse, klædte i deres brune Khahi-Drægter med deres smaa røde Fezer paa Hovedet, saa lykkelige som Kongesønner. „Saadan var de ikke,“ sagde Hr. Zwemer, „da jeg fik dem. De sad alle atten og krøb sammen paa Gulvet som smaa Kaniner, og hver Gang jeg kom i Nærheden af dem, klyngede de sig tættere til hverandre. De var mistroiske mod alle. I Maanedsviis havde de ikke kendt andet end Skældsord og Grusomhed og var bleven lukket inde i Lasten paa Slaveskibet, for at de ikke skulde forraade deres Nærværelse.“ Jeg saa et lille Mærke saa stort som en Krone paa hvert Barns Kind og spurgte Hr. Zwemer, hvad det besynderlige Ar betød. „Det er Slavehandlernes Brændemærke,“ svarede han. „Alle Drengene er mærket paa den Maade.“ Den Dag, da jeg stod og saa paa disse atten smaa sorte Drenge med Mærket af Slavehandlerens Jern paa deres Kinder, forstod jeg noget af det, der styrkede Wilberforce og Clarkson til at udholde Foragt og Skam og Udstødelse af det gode Selskab, indtil de endelig havde løstnet Lænkerne fra Haandleddene paa den sidste britiske Slave og gemindsat ham i hans Rettigheder som Menneske.“

Hvad der her blev udrettet i Muskat efter en lille Maalestok, er bleven gjort atter og atter baade i Vest- og Østafrika samt i Indien overfor muhammedanske Børn i langt større Antal. Men der er endnu meget at udrette.

Lægmissionen har været det store Pionerarbejde i alle muhammedanske Lande og har bragt baade Kærlighed og Helbredelse til Hundreder og Tusinder smaa og større Børn. Der er i vor Tid over 100 fuldt udstyrede Missionshospitaller i de store muhammedanske Centrer hele Vejen fra Vestafrika til Sydhavsoerne. Hvis man kunde besøge alle Børneafdelingerne en efter en og tale med de smaa muhammedanske Patienter, hvilke Historier vilde vi saa ikke faa at høre om Lidelser, der var bleven helbredet, og hvilken ny Betydning vilde ikke Kristi Ord faa: „Jeg var syg, og I besøgte mig.“

Der kommer Patienter fra de fjerne indre Provinser helt ned til Kystbyerne, fordi de véd, at her møder de de kristne Lægers medfølende og dygtige Behandling. Men de forholdsvis faa, som kan rejse den lange Vej, er netop et Vidnesbyrd om Opgaven overfor Børn, hvis Lidelser aldrig bliver lindret.

At lægge kristen Literatur til rette, egnet for Børn, er ogsaa en af de største Opgaver, Missionen kan sætte sig for

at udvikle og højne dem, der kan læse. Oversættelser af hele Biblen eller Dele af den, foreligger paa de 20 mest udbredte Sprog i den muhammedanske Verden. Hertil hører saadanne vigtige Udgaver som den arabiske, persiske og tyrkiske, paa Urdu og Bengalsk for Indiens Millioner — den malayiske Udgave for Ostindien, flere forskellige for Tartarerne i Sydvest- og Centralasien, samt nogle i de afrikanske Sprog som Hausa og Swaheli. Bibelen paa Modersmaalet er utvivlsomt den største literære Skat, vi kan give Børnene i Hænde.

Skønt Uvidenhed og Uoplysthed er saa udbredt i den muhammedanske Verden, maa vi ikke tabe den Kendsgerning af Syne, at det Procentantal, der kan læse, hvert Aar forøges med Hundreder og Tusinder. Skolebørnenes Hær faar daglig ny Rekruttering i ethvert muhammedansk Land, fordi Folket selv faar Øjnene op for de Muligheder, der opnaaes ved en god Uddannelse. Hvert Aar er der næsten en Million Unge, der afslutter deres Studier ved de indiske Regeringsskoler — og en stor Del af disse er Muhammedanere. Nutidens kristne Missioner har alle optaget Skolearbejde i større eller mindre Grad. Hvad der siges i Uganda, gælder om mange andre Dele af Verden: at den, der stiller sig spørgende til Evangeliet, kaldes en Læser. Man har fundet, at Børnene i Omans Bjerglandsbyer er nogle af de allerbedste Købere af Evangelier og Dele af det gamle Testamente — og i nogle Skoler i denne fuldstændig muhammedanske Provins bruges Salomons Ordsprog som Læsebog. Noget af det, der giver os det bedste Haab for Fremtiden, er at se Grupper af muhammedanske Børn ivrigt granske Dele af Evangelierne, som de ofte paa de mest afsides Steder har købt af omvandrende Kolportører. Den hellige Skrift faar Adgang til Byer, der stadig er lukket for Missionærerne — og der er endogsaa kommet en Ordre paa en arabisk Bibel fra Mekka. En rejssende Handelsmand havde en Gang en Side af Bibelen som Indpakningspapir med fra Bathurst til Timbuktu; dette førte til en Anmodning om, at han paa sin næste Rejse vilde bringe hele den Bog, hvorfra disse Vers var taget, og lidt senere en Ordre paa atten arabiske Bibler. Saaledes beredes Herrens Vej. Lad dem læse den hellige Skrift — saa maa Mod-sætningen mellem Kristus og Muhammed komme til at staa tydeligt selv for en Barnesjæl.

Foruden selve Bibelen er der bleven gjort en Begyndelse

til at skrive Børneliteratur. I England og den øvrige civiliserede Verden er hvert eneste Stadium i Børnelivet bleven skildret i Bøger og Blade; men i mange muhammedanske Lande eksisterer der endnu intet nævneværdigt af den Slags. Frk. I. Lilius Trotter skriver angaaende dette Emne, at der er størst Haab om at vinde de muhammedanske Drenges for Guds Rige gennem det trykte Ord og dets Udbredelse. I Ægypten udgiver den amerikanske Mission et Børneblad paa Arabisk; og de store Missions Forlag i Beirut og Kairo har udsendt nogle Oversættelser af engelske Fortællinger — men kun ganske faa af dem er skrevet med muhammedanske Læsere for Øje. Her er en hel Verden, som skal erobres, fuld af Opgaver lige fra ganske almindelige Billedkort eller Bibelsprog, der fanger den omstræffende Gadedrengs Blik, til de illustrerede Bøger for Drenges og Piger om Videnskabens Vidundere og Naturens Skønheder fortalt saadan, at Børn kan forstaa det.

„Tiden er kort,“ siger Frk. Trotter, „medens vi tøver, glider det nuværende Slægtled af Drenges bort fra os — uden at en Haand strækkes ud imod dem i deres stærke Fristelser og uendelig store Muligheder. Drenges, der for længe siden gik gennem Søndagsskolerne, uden at vi lagde Mærke til dem, eller som maaske kun voldte os Kval ved deres Spektakler, er mange Aar senere kommet tilbage som Folk, der søgte Sandhed og endog medbringende deres Hustruer og Børn og er begyndt at lade sig lede af det sande Lys.“

Mødet mellem Vestens Civilisation og Islam vil nøde dem, der særlig har sat sig den muhammedanske Børnverdens Udvikling som Opgave, til at skabe en god og sædelig Literatur. Det nylig vakte Tankeliv maa ledes ind i nye, rene Kanaler. Man kan allerede nu se, hvor Østens oplyste unge Mænd har haft Skade af den daarlige europæiske Literatur. Som en Missionær i Tyrkiet bemærker: „Det er beklageligt, at Børn, som ved Missionsskolerne føres ind i et nyt, intellektuelt Liv, maa nøjes med den aandelige Føde, de kan faa fra Frankrig Skal vi forholde de Børn, som vi har indesluttet i vore Bønner, Vand fra Livets Flod og Lægedommens Blade fra Livets Træ, og i Stedet for sende dem den værste franske Literaturs slimede Spildevand til at slukke deres Tørst med?“ Skønt Arbejdet med at skabe passende Literatur for muhammedanske Børn endnu kun er i sin Begyndelse, er der dog bleven gjort meget af Missions-Trykke-

rier og Selskaber for Udbredelse af religiøs Literatur, og Aar for Aar forsøges den.

Det er en Kamp at udvikle det muhammedanske Barns Sind og vinde dets Hjerte: en Kamp mod Aarhundreders Arv, mod de Omgivelser, vi allerede har beskrevet, og først og fremmest mod Forældre og muhammedanske Ledere, som er uvillige til at tillade, at nogen af disse Børn befries fra Islams Aag. Kampen vilde være haabløs, hvis vi stod alene i den; men vi har en større med os. Ingen kan rive dem ud af hans Haand, og hans Haand er udstrakt for at drage dem til sig. Kun Kristus kan rette deres Fejl, oplyse deres Mørke og afhjælpe deres Uvidenhed. Har disse smaa Lam blot en Gang hørt Hyrdens Røst, vil de følge ham — jo endog udholde Forfølgelse for hans Skyld. Der fortælles om to smaa Piger i Algier, to Søstre paa femten og syv Aar, der lærte Børnenes Ven at kende i en Missionsskole:

„Medens Algyia var paa et tre Dages Besøg i sit muhammedanske Hjem, hvor hun stod saa hjælpeløs, begyndte Kvinderne at raabe og true, for at faa hende til at udtale Vidnesbyrdet om den falske Profet. „Jeg vil følge Jesus, til jeg dør,“ var det eneste Svar. „Og,“ tilføjede den lille Søster, „saa gik hun hen og sang for sig selv „Jusqu' à la mort nous serons fidèles“ (Vi vil være trofaste til Døden) for at holde Modet oppe, forstaar du.“ Saa truiede Kvinderne med at dræbe dem med en Kniv, hvis de var genstridige og nægtede at adlyde. Men Algyia vilde ikke føje dem. Saa sagde Kvinderne: „Bogen! det er den, der giver hende Styrke. Riv den itu, saa giver hun nok efter.“ Og de sønderrev hendes nye Testamente. „Det var den eneste Gang,“ sagde den lille Søster, „at Algyia græd.“

Der kunde fortælles mange saadanne Eksempler paa smaa Børns Trofasthed. Martyrernes Aand er ikke død; det kan vi ogsaa se af Beretningerne fra Kairo og Indiens Pigeskoler — men en Offentliggørelse af dem vilde kun yderligere skærpe Forfølgelsen. Men vi føler, at en bedre Dag er ved at gry — en Frihedens Dag ogsaa for muhammedanske Hjem.

Hvis Evangelisationen af den muhammedanske Børneverden er en Del af Guds Plan — og derom tvivler vel ingen kristen Mand og Kvinde — er det nu Tid at gribe dette Arbejde an med den største Kraft og Iver; thi aldrig var Mulighederne større end i vore Dage. Som Koranen selv si-

ger: „Enhver Nation har sin fastsatte Time, og naar den Time kommer, kan den ikke holdes tilbage et Øjeblik.“ Der er ingen Del af Verden, hvor der er foregaaet mægtigere Forandringer saa vel i politisk som i social Henseende som i Sydøsteuropa, Nordafrika og Vestasien. Islam har mistet sin politiske Magt i hele Afrika og Europa, og selv dens Greb i Asien er ved at slappes. Hele Nordafrika er kommet under europæisk Styrelse. Dette betyder en fast Administration, moderne Skolevæsen og dermed følgende Nedbrydelse af den muhammedanske Modstand. Alle disse Tilstande forstærker ens Tro paa, at den rette Tid er kommet. Det var ogsaa den almindelige Overbevisning paa en Missionærkonference, der nylig blev holdt i Ægypten.

„Gud kalder os til særlige Anstrengelser for Muhammedanernes Skyld. Hans Forsyn har aabnet Døre for os mange Steder — og der er en Modtagelighed i Sjælene, som sikkert er den Helligaands Værk. Der er som aldrig før en voksende Interesse blandt Muhammedanerne for Kristendommen og dens Lære.“

Fra Tyrkiet skriver Dr. James I. Barton: „Vi staar over for en Lejlighed og et Ansvar, som aldrig før noget Missions-selskab har haft men denne Lejlighed vil ikke vedblive at være vor i det uendelige. Vi har den kun i Dag.“ En Missionær i Marokko fortæller, at 90 % af de muhammedanske Børn er tilgængelige for Udvikling og Opdragelse, naar man blot griber Opgaven forstandigt an, og lignende Vidnesbyrd har vi fra Persien, Indien og Kina.

Denne store muhammedanske Børneverden, der er spredt over uhyre Omraader af Jordens dyrkede og udyrkede Missionsmarker, har vi nu haft Lejlighed til glimtvis at se ind i. Vi har set noget af de Omgivelser og de Forhold, et Barn lever i, fra det fødes, til det glider over i Livets voksne Alder. Vi har set, hvor meget deres Hjerter og Sjæle saa vel som deres Legemer forsømmes — hvor meget der mangler i deres Liv, som skulde have været der. Kendsgerningerne er den stærkeste Bøn om Hjælp. Naar vi betragter alle disse smaa Børneansigter, hvori der ligger saa mange Muligheder, kommer vi atter og atter til at tænke paa Mesterens Ord: „Lad de smaa Børn komme til mig og formen dem det ikke, thi Guds Rige hører saadanne til.“

Den muhammedanske Verdens Evangelisation i dette Slægtled er en Tanke, der nok kan faa den fasteste Tro til at

skælve; men det kommende Slægtleds Evangelisation forekommer en ikke saa umuligt et Værk, naar man har været Vidne til Barndommens Modtagelighed og Villighed. Hvis én Generation af disse Børn blev forstaaet, som de skulde, elsket, som de skulde, og i Jesu Kristi Aand fik overrakt hans højeste Gave, Evangeliet, vilde Islams Verden forvandles til Guds Rige. Men hvad vi vil gøre for dem, maa gøres nu. Vi maa gøre hans Gerning, som sendte os, medens det er Dag; thi Natten kommer, da ingen kan arbejde. Denne Børneverdens Dødelighed og dens Udødelighed raaber hver paa sin Vis højt om, hvor paatrængende nødvendigt Arbejdet er. Naar vi tænker paa deres legemlige Lidelser, deres ofte vantrevne Legemer, paa Børnægteskaberne, paa den altfor korte Tidsfrist, Børnene faar, inden de bliver voksne Mænd og Kvinder med det store Ansvar — da kan det ligefrem gøre ondt i os af Længsel efter at hjælpe dem.

Og Tanken paa den muhammedauske Børneverdens slumrende Muligheder, paa hvad det vilde betyde at faa Lov at opdrage dem og give Jesus Kristus Lejlighed til at forvandle deres Liv, denne Tanke kan give os Frimodighed. Han har Hjælp for al deres Nød; og idet vi véd, at han er nær hos alle dem, der prøver paa at tage denne Opgave op, kan vi i Tro se den Dag nærme sig, da disse Børn under Herrens Ledelse og Formaning skal vokse op til Kristi Fyldes voksne Alder.

Billeder.

	Side.
En Brud fra Algier.....	Titelbladet
Ung Pige og Barn af Messeristammen, Kordofan	1
Beduinbørns Ørkenglæder.....	—
Fire smaa Søstre fra Bengalen.....	16
Persere med deres Dreng.....	—
Gruppe af Landsbykvinder og Børn i Ægypten.....	32
Gruppe af Børn fra Besharistammen i engelsk-ægyptisk Sudan	—
Muhammedanske Kvinder og Børn fra fransk Afrika	48
Smaa Dreng og Piger paa Java, som fletter Straahatte	—
Hvad et tyrkisk Tæppe koster: Muhammedanske Piger i Tyrkiet ved Væven.....	64
En muhammedansk Skole, som holdes i en Moskes Gaardsrum	—
Et ægyptisk Barn med dets Fader	80
Børn fra Tunis	—
En Familiegruppe fra Biskra.....	96
En muhammedansk Dervisch prædiker for en Gruppe Landsby- dreng og -piger i Algier	—